

Dc 585
70

GRAMMATIK
DES
BIBLISCH-ARAMÄISCHEN

MIT DEN
NACH HANDSCHRIFTEN BERICHTIGTEN TEXTEN
UND EINEM WÖRTERBUCH

VON
PROF. D. HERMANN L. STRACK†

DRITTE, GROSSENTEILS NEUBEARBEITETE AUFLAGE

LEIPZIG
J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG
1901

Vorwort.

Die Absicht einen Abriss des Biblisch-Aramäischen zu veröffentlichen habe ich im Sommersemester 1879 gelegentlich meiner ersten Vorlesung über das Danielbuch gefaßt, damals auch schon nicht unerhebliche Vorarbeiten gemacht. Als Prof. Emil Kautzsch im September des genannten Jahres mir erzählte, er arbeite seit einiger Zeit an einem größeren Buche über denselben Gegenstand, hielt ich es für Pflicht, diesem Werke meines verehrten Freundes nicht durch vorhergehende oder bald folgende Herausgabe einer kürzeren Schrift Konkurrenz zu machen. Daher verschob ich die Ausführung meines Planes, verzichtete aber nie auf ihn (insonderheit nicht im J. 1891). Nach dem Erscheinen des Werkes von Kautzsch war ich anderweit vollauf beansprucht, sodaß ich zu der von mir, trotz der Textausgabe von SBAer, als notwendig erkannten Vergleichung der Handschriften erst Ostern 1895 Muße fand.

Bei Bearbeitung der Grammatik kam es mir vor allem darauf an, durch ein praktisches und billiges Hilfsmittel dem beklagenswerten Mißstande entgegenzuwirken, daß von hundert Theologen mehr als neunzig ohne jede Kenntnis des BA bleiben. Die Grammatik von GBWiner ist für diesen Zweck schon deswegen nicht geeignet, weil sie hauptsächlich die Targumim ins Auge faßt. Die inhaltreiche Grammatik von Kautzsch, welche ich dankbar, aber mit voller Selbständigkeit benutzt habe, ist mehr für Lehrer und Orientalisten von Fach berechnet, für die Mehrzahl der Studierenden zu weitläufig und zu teuer; zudem ist auch ihr ein Abdruck der Texte nicht beigegeben, obwohl die gewöhnlichen Bibeldrucke ganz ungenügend sind. Durch beständige Vergleichung des BH, dessen Kenntnis (wenigstens soweit es in meiner „Hebräischen Grammatik mit Übungsbuch“, 7. Aufl., München 1899, C. H. Beck, gelehrt ist) ich

voraussetze, ist es mir schon in der ersten Auflage gelungen, auf 24 Seiten nicht nur eine für die Studierenden der Theologie und für Geistliche ausreichende Anleitung zum grammatischen Verständnisse der aramäischen Bibelabschnitte zu bieten, sondern auch (in § 17, jetzt § 24) eine sogar fortgeschrittenen Benutzern meines Buches willkommene Aufzählung aller Verbalformen.

Der im Anfang des Jahres 1896 erschienene „Abriß des Biblischen Aramäisch“ fand (was mir aus Gründen, die ich hier nicht erörtern will, zu besondrer Genugthuung gereichte) so günstige Aufnahme, daß ich schon nach kaum Jahresfrist eine zweite Auflage erscheinen lassen konnte. In ihr hatte ich den Inhalt übersichtlicher geordnet, manche Lücken ergänzt (neu waren zB die §§ 1 und 11), sowie weiterführende Verweisungen auf Inschriften und das Syrische hinzugefügt, sodaß die Veränderung des Titels „Abriß“ in „Grammatik“ gerechtfertigt war.

Für die Textausgabe sind benutzt:

1. B = codex Berolinensis Orient. Fol. 1—4, Bibelhandschrift Kennicott 150.

2. E = codex Erfurtensis 3, zu der auf meine Veranlassung durch RLepsius vor dem Verkauf ins Ausland geretteten wertvollen Erfurter Sammlung hebräischer Handschriften gehörig (Paul de Lagarde hat sie beschrieben in: *Symmicta*, Göttingen 1877, 129—164), jetzt in Berlin, Orient. Fol. 1213. Dieser Bibelcodex hat zwar im BA sehr häufig falsche Vokale (Qameç: אָמר usw. für אַמר usw.; Pathach: קֵל, אֵלֵה, שְׁלֵמֶכּוֹן, אֶמְרִין für קֶל usw.), bietet jedoch manches Beachtenswerte. Die zahlreichen vom Punktator, bezw. vom Masorethen gemachten Änderungen habe ich, weil die meisten einfach Schreibfehler verbessern, in der Regel nicht von dem Texte der ersten Hand unterschieden.

3. J = codex Jemenensis, von dem Antiquar Shapira aus Südarabien mitgebracht, auf meine Empfehlung durch RLepsius für die Kgl. Bibliothek in Berlin angekauft, Orient. Quart. 680, Fragmente der Hagiographen mit supralinearer („babylonischer“) Punktation und zwar nach einem vereinfachten Systeme. Hier und da außer den oben stehenden Vokalzeichen auch, gleichsam zur Verdeutlichung!, die gewöhnlichen: 1,13 תְּרַאֵה, וְיִרְאוּ;

2,13 נִפְקָת; 7,5 הֶקִימָת. Von δ enthält J 1,8—2,49 Anfang u. 4,21—7,7. Leider sind diese Blätter oben und an der Langseite stark beschädigt und auch sonst schlecht erhalten, sodaß an vielen Stellen die Punktation nicht mehr zu erkennen ist; auch ist letztere so hurtig geschrieben, daß man zB Pathach und Sch-wa mobile oft nicht unterscheiden kann. Dennoch ist J von erheblichem Werte. Besonders beachtenswert ist die, vielfach von späterer Hand geänderte, ursprüngliche Vokalisation, der in D verwandt; denn sie lehrt uns eine von der üblichen vielfach abweichende und zwar, wie aus manchen Anzeichen zu schließen, einst ziemlich verbreitete Aussprache des BA kennen (zB אִינֶשׂא, אֵלֶּה, תְּהוֹי, אֲחֵרִי, אֵלֶּה; jetzt אֲנִישׂא, אֵלֶּה, תְּהוֹי, אֲחֵרִי). Man beachte ferner die ungeändert gelassenen Schreibungen גְּלִי 2,19; גְּלִי, גְּלִי usw. Als besonders eigentümlich erwähne ich hier nur, daß ein kleines über dem Buchstaben stehendes \succ (δ) oft das Dagesch kenntlich macht, zB 6,20 לְגַבָּא. Daher gebe ich hinter dem Danieltexte mit der gewöhnlichen (tiberiensischen) Vokalisation δ 4,21—7,7 gemäß der ersten Hand in J nach der Vergleichung des Hrn. Dr. PKahle-Wittenberg, der diese Handschrift, durch das Vorwort zur 1. Auflage meines Buches auf sie aufmerksam gemacht, Weihnachten 1899 zu untersuchen begonnen hat (vgl. seine Abhandlungen in *ZatW* 1901 u. 1902).

Hr. Dr. Kahle schreibt über seine Arbeit: „Die Punktation erster Hand kann oft nur durch mühsame Untersuchung der Rasuren usw. erschlossen werden. In großen eckigen Klammern ergänze ich die im Ms. vorhandenen Lücken (nur den Konsonantentext). — In runde Klammern sind die Stellen eingeschlossen, deren Punktation nicht mehr sicher erkennbar ist; nur die Vokalzeichen, die ich gesehen zu haben meine, sind darin angegeben. An allen nicht eingeklammerten Stellen hoffe ich die Zeichen erster Hand genau so, wie sie ursprünglich gesetzt waren, wiedergegeben zu haben. — Die in diesem Drucke angewandten Vokalzeichen \checkmark und $\hat{\ }^1$ entsprechen den im Ms. geschriebenen mehr als die sonst für \checkmark und u üblichen. Besonders weise ich noch auf die Stellung der Vokale hin: erst bei den späteren Korrekturen sind — nach tiber. Muster — die Vokale über die Mitte der Konsonanten gesetzt. — Die im Ms. über dem Worte stehenden masorethischen Noten setze ich in kleinerem Druck hinter das Wort, zu dem sie gehören (שֶׁלֶם = שֶׁלֶם; לִיָּהּ = לִיָּהּ). Sind die zwei im Abdruck vor δ stehenden Worte durch einen Strich (der nicht Maqqeph ist; das kommt in diesem Ms. nicht vor) verbunden, so steht δ über dem Strich und scheint dann anzudeuten, daß die beiden Worte so zusammen sonst nicht vorkommen. Von Accenten finden sich

nur טעמים (vgl. ZdmG 1901, 186f). — Auf dem unteren Blattrande steht eine Masora magna. Sie ist auf dem ersten hier veröffentlichten Blatte (δ 4,21—5,13) nicht mehr erhalten.“

4. D = codex Derenburgii, große Stücke der Bücher Hiob und Dan. mit Sa'adjas arabischer Übersetzung, dem am 23. Juli 1895 verstorbenen hervorragenden Orientalisten JDerenbourg gehörig, dem die Handschrift (Oktav, 18 Zeilen auf der Seite, Baumwollenpapier) aus Jerusalem zugeschickt worden war. Die Möglichkeit der Benutzung verdanke ich Hrn. Prof. WBacher in Budapest. Von dem aram. Teile des δ fehlen 2,28—41; 4,5—22; 6,27—7,4 הקימת; 7,15—20. Supralineare Punktation einfachster Art; weder Dagesch noch Raphe; keine Randnoten (die Qrê sind meist in den Text aufgenommen); keine Accente außer Athnach, und auch dies ist nicht regelmäßig gesetzt. Am Wortanfang für Chaṭeph oft der entsprechende volle Vokal: אֹלֵּ, עֵבֶר statt: אֹלֵּ, עֵבֶר; dagegen ist Chaṭeph nach dem Vokal, dem es entspricht, gewöhnlich unterdrückt, zB: אֹהֲרֵי דֵהֲבֵּ usw (achrê usw) statt: אֹהֲרֵי usw. Aleph hat am Wortanfang statt Chaṭeph Sgol stets Qere: אֲרֵיִן für אֲרֵיִן, oft mit folgendem Jod: אֲיִמֶר für אִמֶר. — Der Schreiber hat ziemlich flüchtig gearbeitet, namentlich nicht selten Wörter weggelassen, seltener umgestellt. Auch ist die Punktation oft undeutlich. Dennoch ist die Handschrift wertvoll, wie jetzt auch die Übereinstimmung mit G beweist.

Für die dritte Auflage sind verglichen worden:

4. L = codex Londinensis, British Museum Orient. ms. 2374 (Hagiographen mit supralinearer Punktation), durch die Freundlichkeit des Rev. GMargoliouth in London (Ezra und Dan. 2—6,25). Die Vokalisation dieser Handschrift ist deutlich durch die übliche (tiberiensische) beeinflusst.

5: P = codex Petropolitanus Bibl. Hebr. B 19^a, vom J. 1009 (1010) n. Chr., durch die Freundlichkeit des Hrn. Prof. Dr. AHarkavy in St. Petersburg (s. AHarkavy u. ALStrack, Catalog der hebräischen Bibelhandschriften in St. Petersburg, St. P. u. Leipzig 1875, S. 263—274).

Zu Grunde gelegt ist der masorethische Text nach den Ausgaben von SBär und ChrDGinsburg. Über die Abweichungen von ihm und beachtenswerte Lesarten, die ich in den Text aufzunehmen Bedenken trug, vergleiche man die Fußnoten.

Konjekturen habe ich nur selten erwähnt. Meine Aufgabe war ja nicht ein Versuch das von den biblischen Autoren Geschriebene herzustellen, sondern ich beabsichtigte ein brauchbares Hilfsmittel für das Erlernen des Biblisch-Aramäischen zu schaffen. Doch wird die Anordnung der dem Buche Ezra entnommenen Stücke auch das sachliche Verständnis dieser historisch sehr wertvollen Texte erleichtern.

Die Accente der Bibeldrucke habe ich jetzt ganz weggelassen und durch die moderne Interpunktionsweise ersetzt. Diese Neuerung wird nur kurze Zeit befremdend wirken und hoffentlich bald Nachahmung finden.

Anhangsweise biete ich auch ein Stück aus Dan. 3 mit supralinearer Punctuation. Hr. Dr. PKahle hat unter den von Hrn. Prof. Dr. SSchechter aus der Genisa von Altkairo nach Cambridge gebrachten Fragmenten zwei ziemlich alte Doppelblätter (Pergament, 12mo) gefunden, die Dan. 3,12—15. 20—24 mit der arabischen Übersetzung nach jedem Verse enthalten. Dem genauen Abdrucke dieses mir freundlich von Hrn. K. mitgeteilten Textes (G) habe ich die Varianten von D und L beigefügt.

Auch der grammatische Teil meines Buches ist in dieser dritten Auflage auf Grund fortgesetzter eigener Studien, der zahlreichen Rezensionen und manches brieflich (namentlich durch Hrn. Prof. Dr. ThNöldeke) mir erteilten Rates erheblich verbessert und noch übersichtlicher gestaltet. Mit Dank habe ich für das Wörterverzeichnis von Bemerkungen des Hrn. Prof. Dr. CFSeibold in Tübingen über die Fremdwörter in den aramäischen Bibelabschnitten Gebrauch gemacht.

Möge meine Arbeit auch ferner erfolgreich dahin wirken, daß die Kenntnis des BA und infolge davon gründliches Verstehen der in dieser Sprache abgefaßten Teile des Alten Test. nicht eine Seltenheit bleibe!

Groß-Lichterfelde W, 26. Sept. 1901. **H. L. Strack.**

Nachtrag. § 6,5. Vgl. JBarth, Beiträge zur Suffixlehre des Nordsemitischen, in: American Journal of Semitic languages and literatures XVII (1901), 193—208.

§ 7,2. Vgl. EKönig, The emphatic state in Aramaic, in: AJSLL 1901, 209—223 (für Ableitung aus der alten Akkusativendung, doch nicht mit entscheidenden Gründen).

Inhaltsverzeichnis.

	Seite
Vorwort	3— 7
Grammatik	
A. Einleitendes § 1—5	
§ 1. Litteratur	9
§ 2. Vergleichung des Konsonantenbestandes mit BH	11
§ 3. Besonderheiten einiger Konsonanten	13
§ 4. Vokale	14
§ 5. Ton	15
B. Das Nomen § 6—11	
§ 6. Pronomina*	16
§ 7. Flexion der Nomina im allgemeinen*	18
§ 8. Flexion der einzelnen Klassen der Nomina	20
§ 9. Nomina eigentümlicher Bildung und Einzelnes	22
§ 10. Zahlwörter*	23
§ 11. Präpositionen	24
C. Das Verbum § 12—24	
§ 12. Stammesmodifikationen	24
§ 13. Tempora und Modi*	25
§ 14. Paradigma des starken Verbuns	27
§ 15. Flexion des Verbuns im allgemeinen	28
§ 16. Verba gutturalia	29
§ 17. Verba שׁ"פ	30
§ 18. Verba פׁ"פ	30
§ 19. Verba פׁ"פ	31
§ 20. Die Verba הלך und סלך	31
§ 21. Verba עׁ"ע und עׁ"ע	31
§ 22. Verba עׁ"ע	32
§ 23. Verba לׁ"ל (לׁ"ל)	32
§ 24. Zusammenstellung aller vorkommenden Verbalformen	34
*Bemerkungen zur Syntax siehe in den §§ 6. 7. 10. 13.	
Abkürzungen und Zeichen	40
Texte	
‘Ezra 4,(1—5,)24—6,18: Die Juden unter Kyros u. Dareios I	1*
‘Ezra 4,(6. 7,)8—23. 7,1—26.(27. 28): Die Juden unter Xerxes u. Artaxerxes I	1*
Daniel 2,(1—4 ^a .)4 ^b —7	9*
Daniel 3,12—15. 20—24 mit supralinearer Punktation: Cod. G	32*
Daniel 4,21—7,7 mit supralinearer Punktation: Cod. J (1. Hand)	33*
Genesis 31,47. Jer. 10,11	41*
Wörterbuch	42*—60*

Grammatik.

A. Einleitendes (§ 1—5).

§ 1. Litteratur.

Ein großer Teil der Bücher 'Ezra (4, 8—6, 18, 7, 12—26) *a* und Daniel (2, 4b—7), der Vers Jer. 10, 11 (in einem nicht-jeremianischen Abschnitt) und zwei Worte in Gen. 31, 67 sind nicht wie die Hauptmasse des A. Test. in hebräischer, sondern in aramäischer Sprache geschrieben (אֲרָמִית *e* 4, 7; ד 2, 4) und zwar in westaramäischer, noch genauer im judäischen Dialekt.

Man unterscheidet nordsemitische und südsemitische Sprachen. Das Nordsemitische hat drei große Zweige: Kananäisch, Aramäisch, Assyrisch-Babylonisch. Die nächsten Unterabteilungen des Aram. sind: Ost-Aramäisch (Syrisch, Sprache des babyl. Talmuds, Mandäisch) und West-Aramäisch. — Über die ältere Gestalt des Aramäischen und die allmähliche Ausbildung seiner Dialekte beginnt man jetzt durch die Inschriften klarer zu sehn.

West-Aramäisch. I, Judäisch: Biblisch-Aramäisch; Targumisch des Onkelos und des Jonathan. || II, Galiläisch: Sprache des palästinischen Talmuds; Samaritanisch; Christliches Palästinisch. || III, Palmyrenisch. || IV, Nabatäisch.

Litteratur*. 1. Corpus inscriptionum semiticarum Pars II: Inscripti- *d*
ones aramaicae. Tom. I, fasc. 1. 2. Paris 1889. 1893 fol.

Mark Lidzbarski, Handbuch der nordsemitischen Epigraphik nebst ausgewählten Inschriften. Weimar 1898 (S. 4—88: Bibliographie; 204—412: die Sprachen in den nordsemit. Inschriften; S. 440—483: Auswahl aramäischer, nabatäischer und palmyrenischer Inschriften).

* Ausführliche Litteraturangaben, auch in Betreff der andren semitischen Sprachen, bietet meine „Einleitung in das Alte Testament einschließlich Apokryphen und Pseudepigraphen“, 5. Aufl., München 1898.

Von den in und bei Sendschirli in Nordsyrien gefundenen Inschriften gehört sicher hierher die Bauinschrift des Barrekub (2. Hälfte des 8. Jahrh. v. Chr.), vgl.: *JHalévy*, La première inscription araméenne de Barrekoub, in: *Revue sémitique* III (Okt. 1895), S. 394f; IV (1896), 185—187; V, 84—91. || *DHMüller* in: *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* X (1896), 193—197. || *ESachau* in: *Sitzungsberichte der Berliner Akademie der Wissenschaften*, 22. Okt. 1896, S. 1051 ff.

2. *SReckendorf*, Der aramäische Teil des Palmyr. Zoll- und Steuer-tarifs, in: *ZdmG* 1888, S. 370—415.

3. *JEuting*, Nabatäische Inschriften aus Arabien. Berlin 1885 (97 S.; 29 Tafeln). 4°. || *Sinaitische Inschriften*, Be. 1891 (92 S.; 40 Tafeln). 4°.

4. *GDalman*, Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch nach den Idiomen des paläst. Talmud und Midrasch, des Onkelostargum und der jerusalemischen Targume zum Pentateuch. Leipzig 1894, J. C. Hinrichs (XII, 348 S.) || *Aramäische Dialektproben*. Lesestücke zur Gramm. des jüd.-pal. Aramäisch . . mit Wörterverzeichnis. Leipzig 1896 (56 S.).

5. (Samaritanisch.) *FUhleman*, *Institutiones linguae Samaritanae*. Leipzig 1837.

JHPetermann, *Brevis linguae Samaritanae grammatica, litteratura, chrestomathia*. Berlin 1873 (167 S.).

6. (Christl. Paläst.) *P. de Lagarde*, *Bibliothecae syriacae a P. de L. collectae, quae ad philologiam sacram pertinent*. Göttingen 1892 (403 S.). 4°.

GMargoliouth, *The liturgy of the Nile. The Palestinian Syriac text, . . with a translation, introduction, vocabulary*. London 1896 (57 S.). [Sonderabdruck aus „*Journal of the Royal Asiatic Society*“.]

Agnes Smith Lewis, *A Palestinian Syriac lectionary, containing lessons from the Pentateuch, Job, Proverbs, Prophets, Acts, and Epistles. With critical notes by EbNestle, and a glossary by MDGibson*. London 1897 (XLI, 139 S.). 4°. || *ASLewis* and *MDGibson*, *The Palestinian Syriac lectionary of the Gospels*, London 1899 (LXXII, 320 S.) gr. 4°. || *ASL* and *MDG.*, *Palestinian Syriac Texts from Palimpsest fragments*, Lond. 1900 (XXII, 112 S.). 4° [Stücke der syr. Bibel, Glaubensbekenntnisse, Leben des hl. Antonius].

ThNöldeke, Über den christlich-palästinischen Dialekt, in: *ZdmG* 1868, S. 443—527. || *FSchwally*, *Idioticon des christlich-palästinischen Aramäisch*. Gießen 1893 (XII, 134 S.).

7. (Jesu Muttersprache.) *AdNeubauer*, On the dialects spoken in Palestine in the time of Christ, in: *Studia Biblica . . by members of the University of Oxford I* (Oxford 1885), S. 39—74. || *FWJDilloo*, *De moedertaal van onzen heere Jesus Christus en van zyne Apostelen*. Amsterdam 1886 (70 S.). || *Arnold Meyer*, *Jesu Muttersprache. Das galiläische Aramäisch in seiner Bedeutung für die Erklärung der Reden Jesu und der Evangelien überhaupt*. Freiburg i. B. 1896 (XIII, 176 S.). || *GDalman*, *Die Worte Jesu, mit Berücksichtigung des nachkanonischen jüdischen Schrifttums und der aram. Sprache erörtert*. I, Leipzig 1898 (XV, 319 S.).

8. (Biblisch-Aramäisch.) *SDLuzzatto*, Elementi grammaticali del Caldeo Biblico [S. 1—53] e del dialetto talmudico-babilonese. Padua 1865 (106 S.).

GB Winer, Grammatik des bibl. und targum. Chaldaismus, 2. Aufl. Leipzig 1842 (127 S.).

E Kautzsch, Grammatik des Biblisch-Aramäischen. Leipz. 1884 (181 S.).

Dav. Mc Calman Turpie, A manual of the Chaldee language. London 1879 (XXIII, 147 u. 52 S.).

CR Brown, An Aramaic method. A class-book for the study of the elements of Aramaic from Bible and Targums. Morgan Park, Illinois 1884/86 (XXX, 312 u. 96 S.).

(Textausgaben.) *S Baer*, Libri Danielis, Ezrae et Nehemiae. Leipz. 1882.

Chr. Dav. Ginsburg, עשרים וארבעה ספרי הקדש. London 1894.

H Guthe and *LWBatten*, The book of Ezra and Nehemiah. Critical edition of the Hebrew text printed in colors . . . with notes. Leipzig 1901 (72 S.). 4°. [= The sacred books of the Old Testament . . . under the editorial direction of Paul Haupt, part 19.]

AKamphausen, The book of Daniel. Critical edition of the Hebrew text . . . with notes [= SBOT, part 18]. Leipzig 1896 (43 S.). 4°.

Für das Lexikalische vgl. die Anhänge zu den Hebräischen Wörterbüchern von *Siegfried-Stade* (Leipzig 1893), *Gesenius-Buhl*, 13. Aufl. (Leipz. 1899) und *Brown-Driver-Briggs* (Oxford 1892ff). || Die exegetische Litteratur ist in meiner „Einleitung in das Alte Test.“ verzeichnet. Dazu jetzt noch: *SR Driver*, The book of Daniel with introduction and notes, Cambridge 1900 (CVI, 215 S.) [Teil von: Cambridge Bible for Schools and Colleges]. || Über die Urkunden im Buche 'Ezra vgl.: *Ed Meyer*, Die Entstehung des Judenthums, Halle 1896 (243 S.) [Sehr scharfsinnig, doch gegen den Bearbeiter, den Verfasser der Chronik, zu hart].

§ 2. Vergleichung des Konsonantenbestandes mit BH.

1. Hebräischen Zischlauten entsprechen sehr oft Zahnlaute*. a

a, BA ד = BH ז, wenn arab. ذ (Däl) entspricht. אָוִן so-dann: אָוִן | אָוִן | אָוִן zerstreuen: אָוִן | אָוִן 68 | אָוִן opfern: אָוִן | אָוִן Opfer. אָוִן Altar || אָוִן Gold: אָוִן | אָוִן sich fürchten: אָוִן | אָוִן Hiob 32, 6 | אָוִן welcher, e, es, אָוִן diese (f. sg.) אָוִן, אָוִן, אָוִן Denkwürdigkeit: אָוִן | אָוִן pl. Widder: אָוִן (Mischna) | אָוִן, אָוִן Arm: אָוִן | אָוִן Brust: אָוִן | אָוִן Lüge: אָוִן. — אָוִן: אָוִן das Ohr: אָוִן | אָוִן ergreifen: אָוִן | אָוִן Wolf: אָוִן | אָוִן Fliege: אָוִן | אָוִן schleimflüssig sein: אָוִן | אָוִן Schweif: אָוִן | אָוִן der Schweif: אָוִן | אָוִן Bart: אָוִן.

* }Die Bauinschrift des Barrekub zeigt noch ז, ש in Wörtern, die später ד, ת geschrieben werden, so Z. 5 הושבני (יחב); Z. 6 זהב (רהב), Z. 20 ונה (דנה). }

שְׁלֹשָׁא Kette: שְׁרָרָה. || β, BA ר = BH ג. בַּר Sohn: בָּן; תְּרִין zwei: שְׁנַיִם. שְׁמַר verbergen: שָׁמַן.

§ 3. Besonderheiten einiger Konsonanten.

1. **ס** ist am Wortende sehr oft nur Lesestütze (wie im BH *a* ה), bes. im status determinatus § 7b, im st. abs. des weibl. Sing. § 7c und bei den Verben ל"ל § 23a.

ס verliert zuweilen seinen Konsonantenwert. Merke: אֵלָה *b* mit einer Flexionssilbe nach בָּ, בַּ, לָּ, לָּ, zB וְאֵלָהּ, und בָּאֵתֶר aus *ba^aθar*.

Nach syrischer Weise ist zuweilen Chateph bei **ס** am *bb* Wortanfang in Qere gedehnt: אֵלָה geh e 5, 15, אֵוָה geheizt 3, 22 s. § 17a (BH אָבוּם etc). Vgl. אֲרָחֶתָה seine Wege 4, 34, vgl. 5, 23 (BH אֲרָחֶתָיו).

ס geht zuweilen in (das fast vokalisch ausgesprochene) *c* über: α, Ha. von אָתָא kommen, הִיתִי. || β, pl. abs. und constr. des Part. Qal der Verba ע"ע Q, zB קָאָמִין K, קָמִין Q; aber pl. d. קָאָמִין. || γ, daraus erklärt sich der Übergang von **ס** in *ס*., vgl. ראש = BH ראש § 17a = BH יֵאָמֵר, Inf. לְמַבְנָא (לְמַטְקָל) § 23 f, Iptv. שָׂא § 23aa (Nö § 53. 174 B).

ס, dem Vokal folgt, assimiliert sich nach *î* dem in diesem *d* enthaltenen י: דְּנִיָּאל; גְּבִיָּא K, גְּבִיָּא Q e 5, 1.

2. י in י, dem ein Vokal folgt, wird oft in **ס** erweicht, meist *e* im Q, und zwar besonders bei den Gentilicia und den Zahlwörtern. {Hier hat die Aussprache der babylonischen Schule *āā* über die der Palästinener (pal. Talmud *ājā*) gesiegt, vgl. Da. 154f; wie Q und bab. Talmud sprachen auch die Ostsyrier, Nö § 40 E, zB בְּשָׂדֵי, Chaldäer, d. בְּשָׂדֵיָא K, בְּשָׂדָה Q, vgl. § 81. Mehrfach schwankt die Überlieferung, zB 6, 9 לְהַשְׁנִיָּה u. לְהַשְׁנָה.

Diphthongisches י bleibt in: α, בֵּית, חֵיל, עֵון außer im st. *f* c. sg. בֵּית, חֵיל, עֵון; also בֵּיתָא, חֵילָה, עֵינִין, עֵינִי; || β, 2. m. sg. perf. Qal der י"י הַוֹּתָ ל"י רְבִיתָ usw. Beachte, daß ת kein Dagesch erhält.

3. **ג** bleibt oft unassimiliert; regelmäßig in: אָנְתָה, אָנְתָ Q *g* du; אָנְתוּן ihr. Vgl. ferner die Verba פ"נ § 18: הַנְּפֵק, תְּהַנֵּן, תְּהַנֵּן; אָנְפוּתִי = BH אָפִיו; הַנְּטִין = BH הַטִּים; wohl auch אָנְבָה seine Frucht (אָב Frucht, assyr. *inbu*).

Dissimilierung liegt vor wohl in תְּנַדַּע, du wirst erkennen *h*

עָרוֹר קָל, קָל: קָל. Merke bes. Part. Qal, קָרָא: קָרָא, אָמַר (7 Halb-guttural): אָמַר, אָמַר, סָפַר, סָפַר, אָמְרוּן, אָמְרוּם: אָמְרוּן, אָמְרוּם der Priester.

4. Die Punctuation, wenigstens in B^U, gestattet in geschlossener *f* Pänultima *a*, unbetonte lange Vokale {für das Syr. vgl. Nö § 42}: עָלִין Q 'allin 4, 4; מְרֹדָתָא e 4, 12; שְׁאֵלְתָא 4, 14; עֲבִידְתָא 2, 49; וּבְאִישְׁתָּא e 4, 12; מְדִינְתָּא e 5, 8; וּגְבוּרְתָּא 2, 20. 23. Doch haben gute Zeugen an diesen Stellen mehr oder weniger häufig ת mit Raphestrich oder doch ohne Dagesch, und die Targumhandschriften mit supralinearer Punctuation setzen vor ת Sch'wa mobile, betrachten also die Silbe als offen Da. 124f; so auch cod. J 2, 20 an der einzigen Stelle, über die er zeugt, und cod. L 2, 20. 23. 49. 4, 14; e 5, 8. Übrigens ist zweifelhaft, ob Diejenigen, welche Dagesch setzten, überall langen Vokal gesprochen haben wollten.

β, betontes langes *i*: הִנְקִלְתָּא du bist gewogen worden 5, 27. Doch ist *g* diese Q^ul-form (§ 15e) vielleicht mit kurzem Vokal gesprochen worden.

5. *h* am Wortanfang erhält statt eines Chafeph zuweilen den vollen *h* Vokal Çere {Nö § 34}: אָזָה angezündet (בְּנָה gebaut § 23i); אָזַל e 5, 15 (mit zurückgeworfenem Tone) geh (für אָזַל), vgl. BH אָזוֹר, אָבוּם.

6. Vokalveränderungen durch Pausa sind selten. *a*, Pa-*i* thach wird Qameç nur in פָּרַם und vor י: הָיַל (2 mal), קָדְמִי vor mir (2 mal), שְׁמֵרוֹן Samarien; nicht aber in Verbalformen u. im Suffix הָ, also: אָזַל 7, 1; עָבְדוּ e 6, 13; הִשְׁלַמְהָ 5, 26.

β, B^U bieten bei Athnach, bzw. Silluq Chireq statt Çere in: שֵׁת, *k* sechs, 3, 1 für שֵׁת e 6, 15 und in nicht wenigen Verbalformen, zB יִתְעַבֵּד neben יִתְעַבֵּר. Doch ist die Überlieferung keineswegs einhellig, auch die Thatsächlichkeit solcher Wirkung der Pausa nicht unbestritten. — *h* γ, Zu verwerfen ist das pausale S'gol B's in נְהַיְהֶה 2, 4. 7. 24; so auch BE 5, 12 u. 3, 29 (יִשְׁתַּהֲ). Der richtige Vokal ist Çere. הוֹדַעְתָּנָא 2, 23 (statt תָּ, Pathach) ist gut bezuegt.

§ 5. Der Ton.

Der Ton ruht wie im BH gewöhnlich auf der letzten Silbe; auf der vorletzten Silbe fast nur in folgenden Fällen:

1. wenn der letzte Vokal ein Hilfsvokal, also in den Se-*a* golatformen: *a*, Nomen אָבֵן, קָרוֹן, חָלֶם, von ע-stämmen תָּיַל; Dualis מְאֵתִין, וּדְוִין; vgl. שְׁמֵרוֹן Samarien, אָדְוִין darauf, sodann. || β, Verbum, im Perf. zuweilen die 3. f. sg.: אָמַרְתָּ s. § 15a; Einmal 1. sg. הִשְׁפַּחְתָּ § 16d; drei Formen von ע'ו (ע'י): 3. f. sg. סָפַת; 1. sg. שָׁמַת u. הִקְיַמַת, § 21.

2. vor den Verbalendungen תָּ, נָא, וּ, י, zB Perf. 2. m. sg. *b* וְדַעְתָּ, חֲוִיתָהּ; 1. pl. שְׁלַחְנָא; 3. pl. הִתְנַבְּוּ, וְהִבּוּ; auch die 3. f. pl. (nur im Q statt ו) גִּבְלָהּ. — Iptv אֲבָלִי, אֲבָקִי. — Impf. nur:

- יֵאָבְדוּ § 13 c; יִחְיִטוּ (?) e 4, 12. {Im Syr. sind וּ und יֵ der Endungen des Perf. und des Iptv stumm, Nö § 158. Ist Gleiches auch für BA in der Zeit, wo die Betonung festgesetzt wurde, anzunehmen?}
- c 3. im m. pl. der Partt. der Verba לִי בָנִיו, שָׂרוּן, מִצִּלּוֹן, מִשְׁתָּרוֹן; vgl. BH מִיָּמִים, מִיָּמִים {Enttonung der Endsilbe, wahrscheinlich, um die Konsonantenkraft des יֵ zu sichern.}
- d 4. vor den Suffixen נִי, הִי, הָא, הָא, הָא תְּכַלּוּנִי sie haben mich verletzt, אָבִיהִי sein Vater, בָּנָהּ er hat ihn gebaut, אֱלֹהֵנָּה unser Gott.
- e 5. Einzeln merke: אָבִי mein Vater 5, 13; עָלָא oberhalb; בָּלָא alles (stets, auch 2, 40), בְּנִמָּא, אֶסְפְּרָנָא. — Vgl. noch e 5, 15, 7, 25.
- f 6. Einigmal ist der Ton von der Ultima wegen eines unmittelbar folgenden vorn betonten Wortes auf die Pänultima zurückgewichen, so 4, 32 וַיֹּאמֶר לָהּ; vgl. 2, 46 u. 7, 12.

B. Das Nomen (§ 6—11).

§ 6. Die Pronomina.

- a 1. Pronomen personale separatum.
- Sg. 1 אָנָּה ed ich
 2 m. אַנְתָּה d K, אַנְתָּ Q du; e 7, 25 אַנְתָּ auch K
 3 m. הוּא ed er
 3 f. הִיא ed sie
- Pl. 1 אַנְתְּנָא ed wir; אַנְתְּנָא e 4, 16.
 2 m. אַנְתוּן d ihr. {אֲתוּן, f. אֲתוּן}
 3 m. הֵמוּ e, אַנְתוּן ed sie.
 3 f. אַנְתוּן K sie 7, 17, אַנְתוּן Q.
- Auch als Akkusative stehen: הֵמוּ, הֵמוּן, אַנְתוּן, s. § 6o.
- b Zur Hervorhebung eines andren Pronomens nach einem Pron. suffixum: מִנִּי אָנָּה von mir e; דְּנִי אָנָּה דְּנִיאל mein, Daniels, Geist.
- c In דְּנִי אָנָּה הוּא רֵאשִׁי דִּי דְּהַבָּא du bist das Haupt von Gold 2, 38 ist הוּא Vorwegnahme des Prädikats; ebenso 5, 13 und הֵמוּ e 5, 11. — d 2, 47 steht הוּא zur Wiederaufnahme des Subjekts (HGr § 85ca.β).
- d 2. Pronomen demonstrativum.
- Sg. m. הִנֵּה ed dieser, f. הִנֵּה d diese.
 Pl. אֵלֵּי (אֵלֵּי) d; אֵלֵּי e 5, 15 (אֵל Q) und (?) Jer. {auch in nabatäischen Inschriften, also nicht „Hebraismus“.}

Auf ferner Liegendes wird hingewiesen durch:

Sg. m. דָּךְ e jener, der da; f. דְּךָ e

comm. דָּךְן d m. 2, 31; f. 7, 20. 21.

Pl. דְּכֶם e; אֲנִי 2, 44.

Beispiele. בַּיְתָא דְנָה dieses Haus, אַלְהָא דְנָה dieses Gotteshaus, קַרְנָא דָּא dies Horn; קְרִיתָא דְךָ die Stadt da, גְּבַרְיָא דְאֲלֵךְ die Männer da. | Selten Voranstellung in attributivem Sinne: דְנָה דְנָה בְנִינָא eben dieser Bau e 5, 4, vgl. e 5, 15; דְנָה חֲלֵמָא eben diesen Traum habe ich gesehn 4, 15; כָּל-אַלְן מְלְכֻתָא alle diese Königreiche 2, 44, vgl. 7, 17. || Prädikativ: דְנָה פְשָׁרָא dies ist die Deutung 4, 21.

3. Fragepronomen. מִן (besser bezeugt als מִן) wer? מַה e was? מַה הוּא 3, 15 (BH מִי הוּא Jes. 50, 9), מִן-אֲנִי e 5, 4.

דְּיָדִי d jeder der (Pron. indefin.); מַה דְּיָ e das was.

4. Ausdruck der Relation ist דְּיָ = BH וְהָ, arab. لا {eigentlich ein absolut am Anfange eines Satz(teil)es stehendes Demonstrativpronomen, vgl. deutsches „der, die, das“}. דְּיָ הִיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם ó ναός ó ἐν Ἱερουσαλήμ. Über die Bezeichnung eines Genetivverhältnisses durch דְּיָ s. § 7 l. m.

5. Suffixa am Nomen (und an Partikeln).

α, Hauptform (Sg. nach vok. Auslaut)	β, in Verbindung mit männl. Pl.-endung	γ, mit sog. „Bindevokal“*. (Auch bei weibl. Pl.-endung)
Sg. 1 יְ	יְ	יְ
2 m. דְּךָ	דְּךָ aix K, דְּךָ Q	דְּךָ
2 f. דְּךָ	דְּךָ בִי	דְּךָ
3 m. הִי	הִי	הִי
3 f. הִיא	הִיא aih, aiha K, הִיא Q	הִיא
Pl. 1 נָא	נָא	נָא
2 m. כֻּן; e nur כֻּן	יכֻן	כֻּן; e nur כֻּן
2 f. כֻּן	יכֻן	כֻּן
3 m. הֻן; e auch הֻן	יהֻן; e auch יהֻן	הֻן; e auch הֻן
3 f. הֻן	יהֻן Q; K m.	הֻן Q; K m.

Die Endungen דְּיָ, הִיא, נָא sind unbetont. Beispiele, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין, אֲבִיחִין.

* Der „B.“ ist Rest früheren vokalischen Auslauts (HGr § 22 d).
Strack, Bibl.-Aram. 2

- h* Sg.-suffixa. Am Pl. statt וְהִי zuweilen defektiv הִי וְעַמְהִי: הִי
- i* Pl.-suffixa. 1. נָא, Pathach vor נ nach den Handschriften mit supralinearer Punktation, Syr. und Ⲏ (Andre נָא), also mit supralinearer Punktation, Syr. und Ⲏ (Andre נָא), also נָאֵהְנָא, nach auslautendem Jod: אֵיתִינָא, wir sind, 3, 18 K; אֵיתִינָא Q; אֵלֵינוּ s. § 11. || 2. כִּם nur e. || 3 m. הֵם, הִם nur e; Jer. לְהוֹם {ם in כִּם, הֵם kein „Hebraismus“, sondern durch die Bauinschrift des Barrekub, das Ägyptisch-Aramäische und das Nabatäische als alt bezeugt}. || 3 f. nur ה Q; K בִּינִיהוּן בְּלִהוּן מְנִהוּן. Ein Teil der mit Suffixen verbundenen männlichen Pluralformen ist durch Q den entsprechenden Singularformen gleichgemacht.
- l* Eigentümlicher Gebrauch. *a*, An einer Präposition zur Hervorhebung des folgenden Nomens: בָּהּ וּמָנָא in derselbigen Zeit (wörtl.: in ihr, der Zeit); מְנִהּ מְלִכּוּתָא 7, 24; mit Wiederholung der Präposition: בָּהּ בְּלִילָא בְּלִילָא δ in derselben Nacht. Vor dem das Genetivverhältnis ausdrückenden הִי, vgl. § 7 m. || β, Ansatz zur Bildung eines Pron. poss. הִי הִלְהֵ 2, 20; Da. 87.

6. Suffixa am Verbum.

- m* *a*, Perf., Imptv, Inf. β, Impf.

	Hauptform	Mit „Bindevokal“	
Sg. 1	בִּי	בִּי	בִּנִי, mit <i>ūn</i> : בִּנִי
2 m.	ךָ	ךָ	בְּךָ
3 m.	הִי	הִי	בָּהּ; mit <i>ūn</i> : בָּהּ, וּבָהּ
3 f.	הָאָה	הָאָה	בָּהּ
Pl. 1	נָא	נָא	בְּנָא
2 m.	כוֹן	כוֹן	בְּכוֹן

- n* בִּי, הִי, הָאָה, נָא sind unbetont. | Das Impf. hat vor Suffixen stets Nūn energ., {ZdmG 1888, 411; Da. 307 ff}. Beispiele s. § 24.

- o* Die Suffixa der 3 pl. werden durch die akkusativisch gebrauchten Fürwörter הִמוּ e, הִמוּן e, אֲנִינוּ δ ersetzt. יִתְהוּן nur δ 3, 12.

- p* Die Suffixa am Verbum drücken den Objektsakkusativ aus. Ausnahme (wenn der Text richtig, vgl. 5, 9) 5, 6 וְיִוְהִי שְׂגוּהִי וְיִוְהִי seine Gesichtsfarbe veränderte sich ihm.

§ 7. Flexion der Nomina im allgemeinen.

- a* Drei Numeri wie im BH; aber der Dualis ist seltener: יָדַי Hände, מֵאֲתַי 200, קַרְבַּי, רַגְלַי, שְׁבִי, c. רַגְלֵי, s. רַגְלֵי; aber

עֵינַי Augen, {vgl. Da. 150}. — Eigentümliche Form: תְּרִין f. zwei {Da. 93; Syr.}.

2. Drei Status. Außer st. abs. und st. constr. hat das *b* Aram. noch einen Status determinatus (St. emphaticus). Die Determination wird nämlich nicht durch vorgesetzten Artikel, sondern durch angehängtes אַ (selten הַ) ausgedrückt, das mit der männlichen Pluralendung (*ay*) zu אַיִךְ wird. {Dies *ā* ist ein auch sonst im Semit. nachweisbares demonstratives Element, vgl. JBarth in American Journal of Semitic Languages and Literatures XIII (1896/97), 12}.

3. Der weibl. Singularis, ursprünglich auf ת endend, *c* zeigt א, meist die Endung הַ: אֶבְרָה Brief, אֶמְה Nation usw, selten אַ: חֶמַּא Zorn, עֶמְא Rat; חֵינָה u. חֵינָא Tier, קָרְיָה u. קָרְיָא Stadt. || β, Afformativ ו (ות) für Abstracta: בְּהִילִי Eile, מַלְכוּ מלכות Königsherrschaft; oft von לִי-stämmen {Nö § 138. 76}: בְּעוּ Bitte, רְבוּ Größe. || γ, Afformativ י (ית) für Femininconcreta: אֶחְרִי eine andre, אֶיִמְתְּנִי eine schreckliche, נְנֻלִי Misthaufe.

4. Pluralis. Die männliche Endung lautet יִן, die weib- *d* liche יָן: רֹאשׁ Haupt, רֹאשֵׁין Tier, חֵינָן. — Doch kann aus der Pluralendung nicht auf die Form oder das Geschlecht des Sing. geschlossen werden: אֶמִּין von אֶמְה° Elle, אֶבְרָהן von אַב° Vater.

5. Status constructus. Der Sg., der keine Fem.-endung *e* hat, bleibt unverändert: מְנַן שבטי ישראל die Zahl der Stämme I.s; שְׁלֹטֵן עֶלַם eine ewige Herrschaft. Ausnahmen § 8c.

Der weibliche Sg. constr. hat ת bewahrt, zB בְּקַעְתָּה Ebene, *f* בְּקַעְתָּה דוּרָא die E. Dura; מְלָכוֹת עֶלַם, מְלָכוּ; אֶרְעִית Unterer, Boden, *c*. אֶרְעִית.

Der männliche Pl. constr. endet auf יִ: יוֹמֵי אֶבְרָה, יוֹמֵין, *g* die Tage deines Vaters; der weibliche auf תִּ: עֹקֶה, עֹקֶהָ, *f* die S. seiner Großen.

Der st. c. kann auch vor einer Präposition und dem von *h* ihr regierten Worte stehen: מְלָכוֹת תְּהוֹת כָּל-שְׁמַיָּא die Reiche unter dem ganzen Himmel 7, 27.

6. Übersicht יום Tag, *c*. יוֹם דִּינָא, *d*. יוֹמָא der Tag *i*
 pl. יוֹמֵין, *c*. יוֹמֵי אֶבְרָה, *d*. יוֹמָא die Tage
 חֵינָה Tier, *c*. חֵינָת בְּרָא, *d*. חֵינָת das Tier
 pl. חֵינָן, *c*. חֵינָת, *d*. חֵינָת die Tiere.

k 7. Nomen mit Suffixen (vgl. § 6,5).

	Masc. sg.	Masc. pl.	Fem. sg.	Fem. pl.
Sg. 1	יומי	יומי	חיותי	חיותי
2 m.	יומך	יומך	חיותך	חיותך
3 m.	יומה	יומהי	חיותה	חיותה
3 f.	יומה	יומה	חיותה	חיותה
Pl. 1	יומנא	יומינא	חיותנא	חיותנא
2 m.	יומכון	יומיכון	חיותכון	חיותכון
3 m.	יומהון	יומהון	חיותהון	חיותהון
3 f.	יומהין	יומהין	חיותהין	חיותהין

Beispiele: α, Masc. sg. ראשה, ראשך, ראשי. אלהנא, ראשה, ראשך, ראשי. || pl. רעיוני, רעיוניך, רעיונהי, רעיונהי. || β, Fem. sg. נשמתך, נשמתה. || pl. אבותי, אבותיך, אבותיה, אבותיה. || pl. מנהגתהון (BH מצותיך, מצותיך usw mit Zuhilfenahme der männl. Pluralendung).

l 8. Casus. Das Genetivverhältnis wird nicht nur durch Anwendung des st. c. ausgedrückt, sondern auch, und zwar noch häufiger, durch הַי (§ 6f): שלימא דיימלקא der Beamte des Königs; קרנה דיישמרון die Stadt Samariens. Oft umschreibt הַי eine Eigenschaft: גפין די נשר Adlerflügel; ראשה דיידהבא das goldene Haupt. Auch prädikativ: ראשה די דהב sein Haupt war von Gold 2, 32.

m Nicht selten steht dann bei dem durch וּגוֹ הַי bestimmten Subst. ein auf diesen Zusatz hinweisendes Pron. suffixum: שמה שמה הַי der Name Gottes; עבדוהי דייאלה שמיא die Diener des Himmelsgottes, שרשוהי דייאלנא die Wurzeln des Baumes.

n Soll das regierende Wort undeterminiert bleiben, so wird der determinierte Gen. durch הַי umschrieben: מלך לישראל רב ein großer König I s e 5, 11. || הַי bei Datierungen: בשנת תדה לכורש e 5, 13.

o Das Objekt kann dem Verbum sowohl folgen als auch voranstehn; letzteres zB e 5, 12 ועמה הגלי (u. er hat das Volk fortgeführt) und oft beim Inf. mit ל, § 13/k. | Zur Einführung dient sehr häufig הַי, besonders wenn das Obj. ein determiniertes persönliches ist. || הַי = BH את, nur 3, 12 הַי.

§ 8. Flexion der einzelnen Klassen der Nomina.

a I. Ursprünglich einvokalige Nomina: qatł, qitł, qułł.
1. Von starken Stämmen. Der hinten vermehrte Sing. zeigt

den Grundvokal: בַּכְּפָא, מְלֻכָא, טַעֲמָא, עֲשָׂבָא, f. יִרְבֵּה° Lende. Zuweilen *i* statt *a*: שְׁמִשָּׂא, *e* statt *i*: חֶלְמָא, חֶלְמָה (BH חֶלְמִי); *o* statt *u*: נִגְהָא die Helle (BH קִדְשִׁי).

Im unvermehrten Sing. wird entweder ein Hilfsvokal ein-*b* geschoben: אֲבָן, מְלֻךְ, קָרָן, חֶלֶם, בֵּית, oder eine ursprünglich zweivokalige Nebenform angewendet *a*, zu qatīl: בְּסָף, יוֹרַח, בְּסָף, Monat, נִשְׂרָ Adler, oft hinten *ē*: בְּעֵל, מַעַם, לָחֵם, עֶבֶד, Knecht, צָלֵם; *β*, zu qitl: סִפְרָ Buch; *γ*, zu qutl: קִשְׁטָ Wahrheit.

Der st. constr. unterscheidet sich bei einigen Wörtern vom c st. abs. derart, daß für letzteren nur die hintenvokalige Form gebraucht wird, für den ersteren beide Formen oder nur die vornvokalige. אֲלֶף tausend, c. אֶלֶף; צָלֵם Bild, c. אֲנַפּוּהִי 3, 19 u. צָלֵם דִּהְבָּא 3, 5; מַעַם Befehl, c. מַעַם כּוֹרֵשׁ e 6, 14 u. אֲלָהָה e 6, 14 u. 7, 23. Aber die Formen טַעַם u. צָלֵם sind von den Schriftgelehrten erdacht; jene soll Gotteswort von Menschenwort unterscheiden (so auch Nöldeke), diese soll das Götzenbild von andrem צָלֵם unterscheiden (Codex D und das Cairener Daniel-Fragment haben ḡ-lēm).

Im Plural loser Silbenschluß (HGr § 12p: מְלֻכִי von מְלֻכִים, d qatīl: מְלֻכִין, c. מְלֻכִי, d. מְלֻכִיא, עֲבָדוּהִי, נִרְבְּתָהּ, גִּבְרִין; qitl: סִפְרִין, סִפְרִיא, חֶלְמִין; qutl: שְׂרִשוּהִי. Fester Silbenschluß in גִּבְרִיהוּן e 7, 17 (BH גִּבְרִיהֶם).

2. Von schwachen Stämmen. ע"י. Vor Affirmativen fällt *e* der Hilfsvokal *i* weg: בֵּית, d. בְּיֹתָא, בְּיֹתִי, חֵילָה, עֵינִין, חֵילָה, aber cstr. sg.: בֵּית § 3f.

ע"ע. עַם, d. עַמָּא, pl. d. עַמְמַיא (mit Auflösung der Verdoppelung); גַּב Grube, גַּבָּא.

חֵיוִי חֵיוִי° Brust, חֵרוּהִי (Da. 118). | חֵיוִי° Gesicht, Erscheinung, d. חֵיוִי, חֵיוִיא.

II. Nomina mit ursprünglich zwei kurzen Vokalen: qatal *f* usw. Sie sind thatsächlich (wegen § 4a.c) mit Nr. I fast durchweg gleichlautend: בְּשָׂר, d. בִּשְׂרָא, דָּהֶב, d. דִּהְבָּא, נִמְרָ, d. נִמְרָא; דִּבְרָ (Mischna וְדָבָר), Widder, pl. דִּבְרִין.

III. Nomina mit langem Vokal der letzten Silbe, ursprünglich kurzem der vorletzten, qatāl, qitāl, qatīl usw. sind thatsächlich (wegen § 4a) Nomina mit unveränderlichem Vokal: עָרַד (BH עָרֹד), עָרְדִּיא; שְׁלָם (BH שְׁלוֹם), שְׁלָמָא, שְׁלָמְכוֹן. || Feminina: שְׁלוּהָ Ruhe, s. שְׁלוּתָהּ 4, 24. עֲבִידְתָּא vgl. § 4f.

יד Hand, s. ידה, ידהם (vgl. BH וְדָבָר); du. יָדוֹ.
 כַּנְתָּה Genosse, pl. כַּנְתָּוּת, כַּנְתָּוּתָא.

§ 10. Zahlwörter.

I. Grundzahlen.

1. m. תַּד,	f. תְּדָה.	<i>a</i>
2. m. תַּרְיִן,	f. תְּרַמִּין.	
3. m. תַּלְתָּ,	f. תְּלַתָּה, תְּלַתָּא.	
4. m. אַרְבַּע,	f. אַרְבַּעָה.	
5. m. חַמֶּשֶׁ,	f. חַמֶּשֶׁה.	
6. m. שֵׁשֶׁת, שֵׁשֶׁת (§ 4 <i>k</i>),	f. שֵׁשֶׁתָּה.	
7. m. שִׁבְעָה,	f. שִׁבְעָה, c. שִׁבְעַת.	
8. m. תְּמַנִּי,	f. תְּמַנִּיָּה.	
9. m. תְּשַׁע,	f. תְּשַׁעָּה.	
10. m. עֶשְׂרִי,	f. עֶשְׂרִיָּה.	

תְּלַתָּהוֹן sie drei 3, 23 {wohl für *t-lät-tê-hôn* ZdmG 1894, 367. Im *b* Syr. diese Form oft vor Suff., vgl. Da. 97, Nö § 149}.

12 m. תְּרִי עֶשְׂרִי (mit männl. Subst. e 6, 17, d 4, 26). *c*

20 עֶשְׂרִין — 30 תְּלַתִּין — 60 שֵׁשִׁין.

100 מֵאָה — 200 מֵאָתַיִן — 400 אַרְבַּע מֵאָה.

1000 אֶלֶף, d. אֶלְפָּא; pl. אֶלְפִין.

Myriade רַבּוֹ; pl. רַבּוֹן K, רַבּוֹן Q.

Die Zahlwörter von 3 an sind Substantiva. Bei den *Z. d* von 3—10 wird die weibliche Form angewendet, wenn das Gezählte männlichen Geschlechts ist, und umgekehrt, zB אַרְבַּעָה מַלְכִין u. אַרְבַּע חַיִּין.

Bei Datierungen werden die Grundzahlen gebraucht: בְּשַׁנַּת *e* תְּדָה im 1. Jahre des K. *e*; אֶרְבַּע לִירֵה אֶרְבַּע *e*; vgl. *e* 4, 24.

II. Ordnungszahlen. תְּמַנִּי erster (§ 8*l*); תְּנִינין zweiter, *f. f* תְּנִינין; תְּלִיתִי dritter, *f. f* תְּלִיתִיָּה K, תְּלִיתָּה Q; רְבִיעִי vierter, *f. f* רְבִיעִיָּה K, רְבִיעָּה Q, *f. d.* רְבִיעִיתָּה || Auffällig ist תְּלִיתִי dritter 5, 7 (de Goeje vermutet תְּלִיתִי), *d.* תְּלִיתָּה 5, 16, 29.

Multiplikation: תְּלַתִּין תְּמַנִּין dreimal 6, 11; שִׁבְעָה חַד sieben-*g* fach 3, 19 {Nö § 241}.

§ 11. Präpositionen.

1. בּ (= BH), s. בּי; בָּךְ; בֵּה, בֵּה; pl. בְּהוֹן.
2. לְ (= BH) s. לִי; לָךְ; לָה; לָה; pl. לְנָא; e, לְכֵם; d, לְכוּ; e, לְהֵם; d, לְהוֹן || ל zur Einführung des Objekts § 70, zum Ausdruck des Genetivverhältnisses § 7n.
3. מִן (= BH), s. מִנִּי; מִנְךְ; מִנֶּה, מִנֶּה; pl. מִנְהוֹן, f. מִנֶּה Q § 6i. — Meist unterbleibt die Assimilierung des נ: מִן־קָדָם usw.
4. עִם (= BH), s. עִמִּי; עִמְךְ; עִמֶּה; pl. עִמְהוֹן.
5. עַל zeigt wie im BH vor Suffixen die vollere Form עָלֵי: עָלֵי; עָלֶיךְ K, עָלֶיךָ Q § 6gβ; עָלוּהִי; עָלֶיהָ K, עָלֶיהָ Q; pl. עָלֵינָא e 4, 12 (e 4, 18 u. 5, 17) לְ als Pausalform). עָלֵיהֶם e und עָלֵיהוֹן.
6. Nach בֵּין, zwischen, קִדָּם, vor, תַּחְתּוֹת, unter, wird vor Suffixen *aj* eingeschoben (Analogiebildungen gemäß עָלֵי): בֵּינֵיהוֹן; עָלֵי קָדָם Q § 6i. || קִדְמִי; קִדְמִיךְ K, קִדְמֶיךָ Q § 6gβ; קִדְמִיהָ K, קִדְמֶיהָ Q, תַּחְתּוֹתֵי || קִדְמֵיהוֹן; קִדְמֵיהֶם Q.
7. אַחֲרַי hat auch ohne Suffix Pluralform. אַחֲרֵיהֶן.
8. אַחֲרַי (eigentl.: auf der Spur, אַחֲרַי), nach, s. בְּתַרְךְ.
9. לְפָנֶיךָ, bei, s. לְפָנֶיךָ.
10. לְקִבְלֶיךָ, vor, gegenüber, s. לְקִבְלֶיךָ.

C. Das Verbum (§ 12—24).

§ 12. Die Stammesmodifikationen.

- a* Man unterscheidet im BA beim Verbum drei Hauptstämme: den Grundstamm Qal, den Steigerungsstamm Qattil und den Kausativstamm Haqtel. Die durch vorgesetztes *hith* aus ihnen gewordenen Weiterbildungen Hithqtel, Hithqattal und Hittaqtal sind eigentlich Reflexivstämme (vgl. BH Hithqattel); sie werden aber thatsächlich als Passiva gebraucht. Qal und Haqtel haben daneben eine innere Passivbildung durch Vokalwechsel: Q:til und Hoqtal; vgl. BH Quttal, Hoqtal und Qalpassiv, HGr § 49h.
- b* Übersicht. Qal, P'al, קָטַל = BH קָטַל. || Passivum, bezw. Reflexivum: Hithqtel, הִתְקַטַּל. || Inneres Passivum: Q:til קָטִיל.
- c* Qattil, קָטַל = BH קָטַל. || Pass., bezw. Refl.: Hithqattal, הִתְקַטַּל = BH הִתְקַטַּל.
- d* Haqtel, הִקְטַל = BH הִקְטַל. || Inneres Passivum: Hoqtal,

הקטל = BH. Nur Perf.: הִנְחַת 5, 20; הוֹבֵד (אָבֵד) 7, 11; הִפֵּק (פָּלַק) 6, 24; הָעֵל (עָלַל) 5, 13; f. הִתְרַבַּת e 4, 15; הוֹסַפְתָּ 4, 33; הִקְיַמְתָּ 7, 4, 5; הִתְקַנַּת (נָתַן) 4, 33; pl. הָעֵלוּ 5, 15; הִתִּיּוּ, הִתִּיּוֹת § 17b. || Die Reflexivbildung אִתְקַטַּל (הִת) nicht im BA; oft D , vgl. Da. 199. 200.

Seltene Stammbildungen: Qôṭēl, קוֹטַל; nur von סָבַל e 6, 3. || e Hithqôṭal, הִתְקוֹטַל; nur von שָׁמַם 4, 16. || Qatlēl und Hithqatlal; nur von רוּם 4, 34; 5, 23.

Schaqtīl, שִׁקַּטַּל, Bedeutung = Haqtēl. Nur von 3 aus dem *f* Assyrischen entlehnten Verben: שִׁינִיאַ, Q שִׁינִי (vgl. BH נִצָּא) e 6, 15 er hat vollendet. || שִׁיב (vgl. BH עֹבֵב) er hat befreit; Impf. וְשִׁיב, Part. מְשִׁיב, Inf. mit s. לְשִׁיבוּתָהּ; nur d . || יִשְׁבֵּל (Stamm כָּלַל), er hat vollendet, s. שִׁבְלָה, pl. שִׁבְלוּ, Inf. לְשִׁבְלָה; Reflexives Passiv Impf. יִשְׁתַּבְּלוּ; nur e.

Statt der Vorsilbe הִת fünfmal אֵת (nur d): 2, 45; 3, 19; 6, 8; *g* 7, 8, 15; Einmal אֵת: 4, 16. Im Haqtēl statt הִ dreimal אֵת: אֵתֵת (Iptv, נָחַת) e 5, 15; אֵתֵמָה d 3, 1; אֵתֵרוּ (Iptv, נָתַר) 4, 11.

Haqtēl auch in der Bauinschrift des Barrekub (Z. 5 הוֹשַׁבְנִי, er hat *h* mich gesetzt; Z. 12 הִיטַבְתָּהּ ich habe es schön gemacht), also nicht „Hebraismus“. | Zu הִ in הִת vgl. הִלְתַּחֵם der Mesa-Inschrift und Da. 201.

§ 13. Tempora und Modi.

1. Perfectum. α , Die Verwendung als tempus historicum α ist viel häufiger als im BH, welches das Impf. consec. vorzieht, vgl. 2, 12 usw. || β , Perfectum confidentiae (propheticum) nur 7, 27 הִיבַת. || γ , Perf. gleich dem latein. Futurum exactum in einem Bedingungssatze nur 6, 6.

2. Imperfectum. α , Nur d (e 4, 12 יְהִימוּ ist der Text *b* verderbt) verwendet das Impf. als tempus historicum. In der Mehrzahl der Fälle dauerten die erzählten Facta kürzere oder längere Zeit oder sie wurden wiederholt; aber nicht 4, 31. 33; 6, 20; 7, 16; vgl. HGr § 64*g*. Meist geht vom Impf. getrenntes v voran: 4, 2^b. 8. 16. 17. 30. 31; unmittelbar vor dem Impf. steht v 4, 2^a. Impf. ohne v nach בְּאֵרֶיךָ 6, 20, nach בְּהִדְמִנָּא 4, 33 {vgl. BH יִסַּע mit Impf.}. Nicht selten wechseln in der Erzählung Perf. und Impf. miteinander. || β , Impf. in Temporalsätzen nach עַד־כִּי 4, 20. 22. 29, nach עַד e 4, 21; 5, 5, gleich dem latein. Fut. exactum.

3. Der Jussiv (Optativ) wird gewöhnlich durch das einfache Impf. ausgedrückt: 2, 7 יֵאמֶר er möge sagen; 3, 5 תִּפְּלוּ

ihr sollt niederfallen. Die wenigen Fälle eines äußerlich erkennbaren Jussivs (Modus apocopatus) sind: יֵאָבְרוּ Jer., אֲל־ יֵשְׁתַּנּוּ u. אֲל־יִבְהִלּוּ 5, 10 {יִנְסוּהוּ} „sie mögen ihn entfernen“. Aram. Inschrift von Teimâ Z. 14; vgl. אֲל־יִבְהִלּוּ 4, 16 {אֲל־תִּהְיוּבְרַד 2, 24?}.

d 4. Participium. Das Part. hat, wie im Syr., nicht nur im Qal, sondern auch im Qattil und im Haqtel außer der aktiven (und der reflexiven) eine passive Form.

e Die rein passiven Partt. haben Perfektbedeutung. Die andren Partt. (auch die von Reflexivstämmen) stehen für das Impf: מִתְמַמְלִין מִתְכַּיִּמֵּינָא waren nahe daran getötet zu werden 2, 13 {ebenso im Syr. Nö § 278^a}. Daher können sie oft durch deutsches Präsens übersetzt werden, zB מִתְבַּנֵּא ist im Bau begriffen e 5, 8, vgl. e 7, 19.

f Zum Ausdruck der Dauer dient die Verbindung mit הָיָה, zB 2, 43; 5, 19; 6, 3; e 6, 10 (BH Gn 1, 6 מִבְּדִיל יְהִי).

g Auch das Part. wird als tempus historicum gebraucht (e nur 5, 3): α, nach einem Perf. und ו, ohne neue Bezeichnung des Subj.: וְאָמְרוּ . . . עָנוּ sie antworteten und sprachen (5 mal; danach ist wohl 3, 24 עָנוּ in עָנוּ zu ändern); וְאָמְרוּ 6, 13; vgl. 5, 1. 5. 15; e 5, 3. || β, nach אָרְוּ oder בְּאָרְוּ. Mit folgendem Subj. ב' מִתְכַּנְּשִׁין אֲחִשְׁדֵּרְפָּנָא darauf versammelten sich die Sattrapen 3, 3, vgl. 3, 26f; 4, 4; 5, 8. 17. Nach dem Subj.: א' מִלְכָּא א' מִתְבַּהֵל da wurde der König bestürzt; vgl. 6, 6. Einmal nach א' מִלְכָּא א' מִתְבַּהֵל 3, 7. {So Syr. Nö § 275}. — Nicht also am Satzanfange, außer in der häufigen Formel וְאָמַר פ' וְאָמַר NN antwortete und sprach 2, 5 etc. und in אָנָה וְאָמַר 2, 15; 3, 19. 24ff, und אָנָה מִלְכָּא בְּחִיל der König rief laut 5, 7. An diesen Stellen wird אָנָה (so schon Nöldeke), bezw. קָרָא zu vokalisieren sein.

h Das Partt. kann (vgl. HGr § 85 dd; Ges. § 116s) auch sonst ohne Subj. stehn, wenn dies ein Pron. personale sein würde: עָבַד nach seinem Willen thut er (Gott) 4, 32; מִתְבַּנֵּא es (das Haus) wird gebaut e 5, 16; דְּבַחִין man schlachtet e 6, 3. Der Pl. des Part. läßt sich dann mehrfach gut durch ein Passiv übersetzen: וְלָכֵם מְהוֹדְעִין und euch wird kund gethan e 7, 24; אָמְרוּ man sagte = es wurde gesagt d 7, 5.

i 5. Auch beim Verbum finitum entspricht der Plural, der 3. Person, häufig unsrem „man“, bezw. einem passivischen Ausdruck, zB: וְיָעוּ und man suchte 2, 13; יָקוּ man zermalmte

= sie wurden zermalmt 2, 35. — Zweifelhaft ist gleicher Gebrauch der 3. sg. (ע 4, 15 יבקר).

6. Der Infinitiv wird fast ausschließlich in Verbindung *k* mit *ל* gebraucht. Das Obj. steht dann häufiger vor als nach dem Inf.: sie vermochten nicht כתב למקרא die Schrift zu lesen 5, 8, vgl. 2, 9. 10. 16. 18 etc.

§ 14. Paradigma des starken Verbums.

1. Perfectum.

כתבת	1.	כתבת	m. 2.	כתבת	f.	כתב	3. sg. Qal
כתבנא		כתבתון		כתבה	Q	כתבו	pl.
התפתבנא		התפתבתון		התפתבה	Q	התפתבו	sg. Hithq.
פתבת		פתבת (בת)		פתבת (תבת?)	Q	פתב (ת)	pl.
פתבנא		פתבתון		פתבה	Q	פתבו	sg. Qa.
התפתבת		התפתבת (בת)		התפתבת	Q	התפתבו	pl.
התפתבנא		התפתבתון (תב?)		התפתבה	Q	התפתבו	sg. Hithqa.
הקתבת		הקתבת (בת)		הקתבת (תבת?)	Q	הקתב	pl.
הקתבנא		הקתבתון		הקתבה	Q	הקתבו	sg. Ha.
							pl.

2. Imperfectum.

אכתב	1.	תכתב	m. 2.	תכתב	f.	יכתב	3. sg. Qal
נכתב		תכתבון		יכתבן		יכתבו	pl.
אכתבת		תכתבת		תכתבת (ת)		יכתבת (ת)	sg. Hithq.
נכתבת		תכתבתון		יכתבתן		יכתבתון	pl.
אכתב		תכתב		תכתב		יכתב (ת)	sg. **Qa.
נכתב		תכתבון		יכתבן		יכתבו	pl.
אכתבת		תכתבת		תכתבת		יכתבת	sg. Hithqa.
נכתבת		תכתבתון		יכתבתן		יכתבתון	pl.
אכתבת		תכתבת		תכתבת		יכתבת (ת)	sg. Ha.
נכתבת		תכתבתון		יכתבתן		יכתבתון	

3. Imperativus.

כתבו	pl.	כתבי	f.	כתב	sg. Qal
פתבו		פתבי		פתב	Qa.
הקתבו		הקתבי		הקתב	Ha.

* Q Gn 3, 17 קבלתא; Dt 32, 51 קרישתון (Merx, Chrest. p. 50); vgl. Da. 208, 211.

** Ohne Affirmativ nur: ימלל (i), ימרב (ē).

4. Infinitivus.

לְהִתְקַבֵּל	Hithq.	לְמַקְתֵּב	Qal
לְהִתְקַבֵּל	Hithqa.	לְכַתְּבָהּ	Qa.
לְשַׁבְּלָהּ	Scha.	לְהַקְתֵּבָהּ	Ha.

5. Participium.

בְּתִיבּוֹן	Q:til	בְּתִיבּוֹן	pl.	קָתֵב	f.	קָתֵב	Qal
מְכַתֵּב	Pass.	מְכַתֵּבּוֹן	pl.	מְכַתֵּבָהּ		מְכַתֵּבָהּ	Qa.
מְהַקְתֵּב	Pass.	מְהַקְתֵּבּוֹן	pl.	מְהַקְתֵּבָהּ	(,usw)	מְהַקְתֵּב	Ha.
		מִתְקַבֵּל	pl.	מִתְקַבֵּלָהּ		מִתְקַבֵּל	Hithq.
		מִתְקַבֵּל	pl.	מִתְקַבֵּלָהּ		מִתְקַבֵּל	Hithqa.

§ 15. Flexion des Verbuns im allgemeinen.

- a* I. Perfectum. Sing. 3. m. —: קָרַב; intr. יָכַל || 3. f. חוּיָהּ, der Vokal des zweiten Radikals fällt aus, weil in offener Silbe vor der Tonstelle § 4*a*. Einmal נִפְקַת S'gol 2, 13. Zuweilen nach § 5*a* אֲמַרְתָּ, הִתְנַחֲמְתָּ, הִשְׁתַּכַּחְתָּ, הִדְקַתְּ, הִיָּתִיתְּ (§ 17*b*). Intr. בָּטַלְתָּ e 4, 24 { נִסְבַּתְּ } || 2. m. קָ and קָ: יָדַעְתָּ, יָדַעְתָּ; intr.: יָדַעְתָּ || 2. f. קָ? || 1. תָּ: יָדַעְתָּ { \bar{e} ist wohl durch \bar{i} der alten Endung תִּי veranlaßt, vgl. BH עָרַךְ aus 'ēḏʕi }.
- Die Aussprache *tā* der 2. m. ist als die ältere erwiesen durch חוּיָהּ 2, 41, תקלחא 5, 27 und häufiges תא in {Dt 28, 33. 36 usw.; Da. 208}.
- b* Plur. 3. m. ו (unbetont § 5*b*): קָתֵבוּ; intr. קָרְבוּ || 3. f. nur Q הָ: נִפְלְאָה (ו K), nur 5, 5; 7, 8. 20. || 2. m. תוּן: שְׁלַחְתוּן. || 2. f. ? { נִתִּין, Syr. תִּין } || 1. אָ: שְׁלַחְתָּ, intr. שְׁאֲלַנָּה.
- α , Für die 3. f. pl. perf. haben nicht nur נ (בְּלַעַ) sie verschlungen, רָכִיבָהּ sie ritten) und das Syr., sondern auch das Arab., Äthiop., Assyr. eine besondere Form. || β , 2. m. pl. חוּיָתוּן 2, 8 hat in DJL Cholem wie im Syr.
- c* II. Imperfectum. Sg. 3. m. יִקְרַב; intr. יִשְׁלַט || 3. f. תִּקְרַב; intr. תִּשְׁלַט || 2. m. תִּקְרַב; intr. תִּשְׁלַט || 2. f. תִּקְרַב; intr. תִּשְׁלַט. || 1. יִקְרַב, intr. יִשְׁלַט.
- d* Pl. 3. m. יִקְרַבוּ; f. יִקְרַבְנָהּ || 2. m. תִּקְרַבוּ; intr. תִּשְׁלַטוּן || 2. m. תִּקְרַבוּ; intr. תִּשְׁלַטוּן || 1. יִקְרַב; intr. יִשְׁלַט.
- α , 3. pl. stets ון; β , 3. f. pl. mit Präformativ י {wie im Arab., Äthiop., Assyr.}.
- e* *i*-Impf. {BH וְיָשַׁב, וְיָשַׁב usw} wird gebildet von נִפְלַל: נָתַן, וְיָשַׁב, וְיָשַׁב usw} wird gebildet von נִפְלַל: נָתַן, וְיָשַׁב, וְיָשַׁב usw}

III. Imperativus. Qal. m. פָּרַק, intr. אָמַר; f. אֲבִלִי, intr. *f* אָמְרִי || Pl. m. שִׁבְּקֵי, intr. אָמְרוּ; f. שְׂמַעְנָה Da. 221. 224.

i-Iptv nur e 5, 15 אָזֵל Mil'el für אָזֵל, § 17a.

IV. Infinitivus. Qal stets mit Präformativ מ: לְמַשְׁבֵּק *g* usw {doch vgl. Driver, Hebrew Tenses³ § 204; andererseits Da. 225}. לְהִנָּא § 23*k.l.* || In den andren Stämmen mit der Endung הָ (אָֿ wohl nur לְבַטֵּל e 4, 21; 6, 8; לִיצַבָּא d 7, 19): לְהַתְקַטֵּל, לְהַתְקַטְּלָה usw; Verbindungsform § 8*n*.

V. Participium. Qal, act. קָטַל, zuweilen *i*: יָבֵל etc.; pass. *h* קָטִיל. Die rein passivischen Partt. des Qa. u. des Ha. haben beim zweiten Stammbuchstaben den Vokal *a*, zB מְכַפֵּת^m bindend, מְכַפֵּת gebunden, מְהִימֵן (אָמֵן). Mit Flexionsendungen verbunden sind die passiv. Formen den aktiv. gleichlautend, zB מְכַפְּתִין gebundene 3, 23.

VI. Qattil. שָׁבַן, *e* nur קָבַל 6, 1. Plur. קָטְלוּ. *i*

VII. Haqtēl. Die Synkopierung des ה unterbleibt viel *k* häufiger als im BH: יְהַשְׁבֵּל, יְהַקְרִיב, usw. || Hoqtal, Schaqtīl § 12*d.f.*

VIII. In den Reflexivstämmen der mit einem Zischlaut *l* beginnenden Verba tritt wie im BH der *t*-laut der Vorsilbe hinter den Zischlaut: הַשְׁתַּבַּח § 3*i*.

Suffixa, vgl. § 6, 6; Beispiele § 24 VI. Der Vokal des *m* zweiten Radikals fällt aus, wenn er in offene Silbe zu stehn kommen würde, zB בָּטְלוּ, aber חָבְלוּנִי; חָקְרוּ, aber הִקְרַבְתִּי; הוֹדַע, aber הוֹדְעָךְ.

§ 16. Verba gutturalia.

Dieselben Lautgesetze wie im BH. 1., statt des Dagesch *a* forte Ersatzdehnung oder virtuelle Verdopplung: Verba med. gutt. und med. *g*. || 2. Vorliebe für den *a*-laut: bes. bei den Verba tert. gutt. (außer א) und tert. *g*. Von prim. gutt. merke: עָבַד (1. sg. Perf.). || 3. Chateph für Schwa mobile.

Verba primae gutt. — Qal Perf. עָבַד, אָמַר, f. אָמַרְתְּ {D *b* auch אָבַדְתְּ, 1. אָמַרְתְּ; Impf. יִתְקַבְּלוּ, יִתְקַבְּלוּ; Iptv. אָמְרִי, עָבְדוּ; Inf. לְמַעְבֵּד. || Hithq. Impf. יִתְעַבְּדוּ, Part. מִתְעַבְּדוּ. || Ha. Perf. הִתְעַבְּדוּ 7, 22 {S'gol Hebraismus? Vgl. הִתְעַבְּדוּ 5, 20; 7, 12; Impf. יִתְקַבְּלוּ.

Verba mediae gutt. et med. *g*. — *a*, Steigerungsstämme. *c* Ersatzdehnung: Qa. Perf. בָּרַד, Impf. תִּקְרַב, Part. act. מְרַעַע (auch

vgl. Da. 241 (Andre אהת); אמרו (א § 12g). || Inf. להצלה. Part. מהחתיך, מצל e.

§ 19. Verba פ"ב.

I. Verba פ"ב. Qal. יתב, יכל, ידע; Impf. mit Assimilierung a יבל (2, 10 יוכל Hebraismus), יתב 7, 26 {Nö § 175 A}; mit Dissimilierung v. ידע: אנדע, יגדעו, § 3h. || Iptv ידע, הב.

Ha. (aw wird ô) Perf. הודע, הותב. | Impf. יהודע | Inf. להודעה, b להודעתך, § 8n. | Part. מודא, מהודא; pl. מהודעין.

Ho. nur Perf. 3. f. הוספת. c

II. Verba פ"ב. Qal nur יטב, Impf. ייטב. d

Ha. nur von יב, Perf. היבל bringen {aber BH הוביל; vgl. e Nö § 175 B}; Inf. להיבל.

§ 20. Die Verba הלך und סלק.

הלך gehn. Qal nur Impf. ילהך und Inf. למלהך, also mit Synkope des zweiten Radikals. || Qa. (oft in י), Part. מהלך. Statt מהלכין (Ha.) 3, 25; 4, 34 ist wohl מהלכין zu lesen.

סלק emporsteigen, pl. סלקו || Ha. hinaufbringen, 3. pl. הסקו b und Ho. הסק mit Assimilierung des ל; Inf. Ha. להנסקה § 3h.

§ 21. Verba ע"ע und ע"י.

Steigerungsstämme. α, Verdopplung des Schlußradikals. a Nur: Qatlel Part. מרום; Hithqatlal הטרומת || β, Verdopplung des halbvokalischen ו, bezw. י. Nur Qa. Inf. לקימה.

Qal. Perf. Das ā der Stammsilbe behält den Ton auch b in 3. f. sg. und 1. sg., s. § 5aβ. | קם, intr. רם; f. nur ספת 4, 30; 2 m. nur שמת 3, 10 (Andre ש; Vokalverkürzung חסחה); 1. שמת nur e 6, 12; pl. קמו || Impf. יקים; f. תקום; pl. יקומו; f. Q קומין 4, 9. || Iptv f. קומו; pl. שימו || Part. קאם; pl. קאמין, Q קומין; c. קארי, Q דירי (§ 3c); d. קאמין || Q-til שים. Für 6, 18 שמת ist wahrscheinlich שימת zu schreiben.

Hithq·tēl. ת ist stets verdoppelt {Ebenso im Syr.; dadurch ist künstlich Dreikonsonantigkeit hergestellt} α, ā in der Stammsilbe. Impf. יתשם, יתשמו, Part. מתשם. || β, יתון.

Haqtēl. Perf. הקים u. התיב, התיב; 2. הקימת (ohne „Trennungsvokal“, der auch in י sehr selten, Da. 230. 268), 1. הקימת

- (§ 5αβ); pl. הָקִימוּ. Mit **ס** (§ 12g) s. אָקִימָה || Impf. יִהְיוּ (, § 4b) und וְיָקִים; f. תִּסְפֶּה; 2. m. תִּקָּים; pl. יִתְיַבֵּן und יִתְיַבְּנוּ || Inf. לְהַזְרִיחַ s. לְהַקְמוֹתָהּ || Part. מְהַקִּים, מְהַקִּים (*ā*); pl. f. מְיַתֵּן.
- e Hoqtal. Perf. f. הִקְיַמְתָּ.

§ 22. Verba ע"ע.

- a Steigerungsstämme. α, Regelmäßige Bildung. Qa.: מָלַל, Imp. וּמָלַל; Iptv קָצַצְנוּ; Part. מְמָלַל, mit Guttural מְרַעַע | Hithqa. Part. מִתְחַנֵּן 6, 12. || β, Einschlebung von *ō*. Nur אֲשַׁתּוּמָם (ס statt ה; § 12e.g).
- b In den andren Stämmen tritt nach einem Präformativ Ersatzverdopplung des ersten Radikals ein. {HGr § 73m; Ges. § 65, 5.}
- c Qal. Perf. יָעַל, f. נָדַת, עָלַת Q (§ f); pl. nur יָקִי 2, 35 mit Ersatzdehnung statt des Dag. || Impf. f. תִּרְעַע statt *tirrō^{ac}* (*ō* § 4d) || Iptv גָּדַדְנוּ || Inf. בְּמַחֵן || Part. pl. עֹלִין *ā* Q (§ f).
- d Haqtēl. Perf. f. הִדְקָה (§ 15a), pl. הִדְקוּ || Impf. תִּדְקַע; f. s. תִּדְקַעְנָה. || Iptv s. הִעֲלֵנִי || Inf. לְהַעֲלֶה || Part. מְהַדְקֶה, f. מְהַדְקָה — || Statt virtueller Verdopplung bei עָלַל zuweilen נ: Perf. הִנְעַל; Inf. לְהַנְעִיל § 3h.
- e Hoqtal. Perf. הִעֲלֵה; pl. הִעֲלוּ. — || שָׁבַל § 12f.
- f Die Dreikonsonantigkeit ist erhalten in 3 Formen: Qal, Perf. עָלַל K, Part. עֹלִין (2mal) *K* § c; Ha., Impf. תִּמְלֵל.

§ 23. Verba ל"י (א"י).

- a I. α, Die Verba א"י sind fast ganz mit den ל"י zusammengefallen. Als Lesestütze wird in hinten nicht vermehrten Formen außer ה auch א gebraucht, und zwar stets im Inf. Qal: אֲמַלְא usw., überwiegend im Impf.: יִבְעֵא, יִתְבַּנֵּא usw. Schwanken im Perf. Qal und im Part., zB אֲתָה, אֲתָא, הָוָה, הָוָה, גָּלָה, גָּלָה. {Die Gleichheit der Vokale ist wie im BH teilweise Folge künstlicher Gleichmachung.}
- aa א als wirklicher Konsonant nur in dem Verbum נִשְׂא *δ* 2, 35, Iptv שָׂא *e* 5, 15, Hithqa. Part. מְתַנְשֵׂא *e* 4, 19; vgl. noch מָרָא Herr, s. מָרָא *δ* 4, 16, 21 K (מָרָי Q), שָׁנְאִיךְ deine Hasser 4, 16, vielleicht auch מְלֵאָה sie füllte 2, 35.
- b II. Jod als Konsonant zeigt sich nach naturlangem Vokal und wenn die Form sonst undeutlich geworden wäre: α, Impf. vor der Endung *ān*, BA nur יִתְבַּנֵּן, יִתְבַּנֵּן (*h*), יִתְבַּנֵּן usw.;

- Impf. **יִבְעֵא**, f. **תְּהוּא** und **תְּהוּה**; 2. **תִּקְנֵא**; 1. **אֲבַעֵא**; pl. **יִבְנוּן**.
 Iptv **תְּיִי שֵׂא** § *aa*; pl. **תְּיִי שֵׂא**.
- Inf. **לְמַבְנֵא**, s. **לְמַבְנֵא**, s. **לְמַבְנֵא** (§ 17*a*), s. **לְמַבְנֵא**.
 Part. **בְּנֵה** und **בַּעֵא**, f. **בְּנֵיה**; pl. **שְׁנוּן** § 5*c*; f. **שְׁנוּן**. || pass. **בְּנֵה**,
תְּוֵה § 17*a*, **מְנֵא**; f. **שְׁנֵיָא**; pl. m. **שְׁנוּן**.
- k* In den Impf.-formen **לְהוּא**, **לְהוּה**, pl. **לְהוּן**, f. **לְהוּן** ist **ל** wohl ursprünglich eine die Tendenz ausdrückende und daher mit dem Jussiv zu verbindende Partikel, welche später bedeutungslos geworden ist und das Präformativ *j* verdrängt hat. Über aram. Impf.-bildung mit **ל**, bezw. **נ** vgl. Nöldeke, Mand. Gramm. 215—217; WHLowe, The fragment of Talmud Babli P'esachim, Cambridge 1879, 1—8; Da. 211. 212; JBarth in: American Journal of Semitic Languages and Literatures XIII, 1—6 (1896/97); Ed. Koenig in ZdmG 1897, 330—337. | De Goeje, Theolog. Tijdschrift 1885, 70 hält Inf. Qal ohne **מ** für möglich (vgl. § 15*g*), **לְהוּא** also „zu sein“ = „soll (wird) sein“. Meinhold und Bevan meinen, **ל** sei absichtlich von Späteren bei dem Verbum **הוּה** als Präformativ gesetzt, um die Lesung des im BH nicht vorkommenden Gottesnamens **יהוה** unmöglich zu machen.
- l* **לְבַנֵּא** e 5, 3. 13. Schreibfehler für **לְמַבְנֵא**; schwerlich Inf. Qal ohne **מ** (de Goeje). Das Dagesch in **ב** ist wohl nur diakritisches Zeichen, bestimmt, die Aufmerksamkeit anzuregen. || **לְמַבְנֵיה** e 5, 9. Wahrscheinlich ist **לְמַבְנֵיה** zu lesen. Sonst könnte man an einen Inf. mit Determinationsendung denken, vgl. **מִשְׁתֵּיָא** Lev. 13, 12 Targ. Jerusch. I, **מִשְׁתֵּיָא** und **מִיתֵיה** (**אֲתֵיה**) pal. Talmud.
- m* 2. Hithq̄t̄el. Perf. **הִתְמַלֵּי**, f. **אֲתַפְרִית** (mit Festhaltung des Vokals beim zweiten Radikal).
 Impf. **יִתְקַרֵּי** § *fβ*; f. **תִּתְקַנֵּא**; pl. **תִּתְרַמוּן**. || Part. **מִתְבְּנֵא**.
- n* 3. Qat̄til. Perf. **מִנֵּי**; 2. **מִנֵּיה**; pl. **שְׁנֵיו**.
 Impf. **יִבְעוּן**, s. **יִבְעוּן**; 1. **אֲחֵוּא**; pl. **יִשְׁנוּן**.
 Iptv **מִנֵּי** e 7, 25 (Mil'el!, für **מִנֵּי**).
 Part. **מִצְלֵא**; pl. **מִצְלוּן**. Pass. Part. f. **מִשְׁנֵיָא** (Nûn ohne Dag.).
- o* 4. Hithqat̄tal. Perf. **הִתְנַבֵּי**; pl. **אֲשַׁתְּנוּ** 3, 19 K.
 Impf. **יִשְׁתַּנֵּא**, s. **יִשְׁתַּנֵּא**; pl. **יִשְׁתַּנּוּן** und 5, 10 **יִשְׁתַּנּוּ** § 13*c*.
 Part. sg. f. **מִתְנַשְׂאָה** § *aa*; pl. m. **מִשְׁתַּרְיוּן**.
- p* 5. Haqt̄el. Perf. **הִתֵּי** (**אֲתֵיה** § 17*b*); pl. **הִתְעֵדוּ**.
 Impf. **יִתְשַׁנֵּא**, s. **יִתְשַׁנֵּא**; pl. **יִתְעֵדוּן**; s. **יִתְעֵדוּן**.
 Iptv pl. s. **יִתְעֵדוּן**.
 Inf. **לְהִתְעֵדוּ**, **לְהִתְעֵדוּ**, constr. vgl. **אֲחֵיוּן** 5, 12.
 Part. **מִתְעֵדוּ**, **מִתְעֵדוּ** 5, 19 (für *machjē*, vgl. § 293).
- q* 6. Hoqtal. **הִתֵּי**, **הִתֵּי**, § 17*b*.

§ 24. Alle im BA vorkommenden Verbalformen.*

I. Perfectum.

Qal. 3. m. Sg. כתב, ידע, יהב, e, נפל; s. סתרה; באש, טאב,
 קרב, שאל, שלט; יכל, יתב, סגד, תקף; עבד, אמר, אול; s.
 חתמה | קם, שם e; s. שמה; רם; על; אתא e & אתה, הוא e &
 הוה, מטא & מטה, בעא & בעה, חוה, רבה, נשא; s. בנהי ||
 Q-til טרוד, יהיב, כתיב, e, קטיל, רשים, שלית, שלם e | שים e;
 קרי e, גלי & גלי, שוי K. || Hithq. השתכח; התמלי. ||
 Qa. ברך, מלל, קטל, שבן e; קבל | מני, רבי. || Hithqa. התחרך |
 התנבי, אשתני Q. || Ha. הנפק; s. השלט, השלטה, השלמה;
 הצלח | הותב, e, הודע, הודעך; היבל e, הימן; הקים & הקים,
 התיב; s. הקימה & אקימה; הנעל (עלל); הנלי e || Ho. הנחת |
 הובד; הסק (סלק); העל. || Sa. s. שכלה | שיצא, שיזב. ||
 Ethqo. אשתומם.

Qal. 3. f. Sg. סלקת, תקפת, נפקת, בטלת; אמרת | ספת;
 נדת, עללת, Q עלת; הות, מחת, מטת, עדת, ענת, רבת, מלאת. ||
 Q-til יהיבת, נטילת, פריסת, קטילת | שמת § 21 b? || Hithq.
 התנורת, אתנורת, השתכחת | אתכרית § 23 m. || Ha. הדקת. ||
 Ho. החרבת, הוספת, הקימת || היתית § 17 b.

Qal. 2. m. Sg. ידעת, רשמת, יכלת; יתבת, עבדת, תקפת |
 שמת; הוית; חוית & חויתה, רבית K. || Q-til תקלתא. || Hithq.
 השתכחת. || Qa. הדרת, שבחת | מנית. || Ha. השפלת s. |
 הודעתני, הודעתנא 2, 23; הקימת. || Hithqatl. התרוממת.

Qal. 1. Sg. ידעת, נטלת, נטרת, קרבת, שמעת, אמרת,
 עבדת | שמת e; הוית, חוית; צבית (intr.) s. בנייתה 4, 27. || Qa.
 הדרת, שבחת; ברבת. || Ha. השפחת | הקימת. || Ho. התקנת.
 Qal. 3. Pl. כתבו e, יהבו, נפלו, שלחו e; סלקו, קרבו, שלטו;
 אולו e, אכלו, אמרו, עבדו | קמו, שמו; דקו § 22 c; אתו, בעו.

* Weggelassen sind nur einige Beispiele für die 3. m. sg. perf. Qal. Stellenangabe nur bei Zweifelhaftem oder sonst Auffälligem. Die Formen sind nach den grammatischen Besonderheiten geordnet.

הוּ, מָמוּ, עָנוּ, רָמוּ, שָׁנוּ; אֲשַׁתִּיו (intr.) Q. ʔil. || יְהִיבוּ e, כָּפַתּוּ, מְרִיטוּ, פְּתִיחוּ | רָמְיוּ. || Hithq. הִתְרַחְצוּ, אֲתַעֲקְרוּ. || Qa. בָּטְלוּ e, s. תְּבַלּוּנִי; בָּקְרוּ e, שִׁבְחוּ e | שָׁגִיו, שָׁרְיוּ. || Hithqa. הִתְנַדְּבוּ e, אֲתַעֲטּוּ, אֲשַׁתְּנוּ K 3, 19. || Ha. הִכְרוּ, הִלְבְּשׁוּ, הִנְפְּקוּ, הִקְרַבוּ e, הִרְגִּזוּ e, הִרְגִּשׁוּ; s. הִקְרַבְוּהִי; הִחֲסֵנוּ, הִשְׁבַּחוּ e | הִסְקוּ (סֶלֶק); הִקִּימוּ e, הִתִּיבוּ, s. הִתִּיבֹנָא e; הִדְקוּ, הִעֲדִיו, הִיָּתִיו || Ho. הִעֲלוּ (עַל). הִיָּתִיו § 17 b Sa. || שְׁכָּלוּ.

.(§ 15 b, K 1). Q נִפְלָה Q, נִפְקָה Q, אֲתַעֲקְרָה Q.

2, 9 Hithqa. || 2, 8 Qal. 2. m. Pl. שְׁלַחְתִּינוּ, תּוֹתִינוּ

; Q הוּמַנְתּוּ K.

Qal. 1. Pl. שְׁלַחְנָא; e; שְׁאֲלָנָא; e; אֲוֹלָנָא e, אֲמַרְנָא e | בְּעִינָא,

רְמִינָא. || Ha. הִשְׁבַּחְנָא; הוֹדַעְנָא e.

II. Imperfectum.

Qal. 3. m. Sg. יִסְבֵּד, יִלְבֵּשׁ, יִסְבֵּר, יִשְׁלַט, יִשְׁפֹּר, יִשְׁלַח e,

יִשְׁמַע; s. יִשְׁאֲלֶנְכוּן | יֹאכַל, יֹאמַר; יִפֹּל e, יִגְתַּן לָהּ, s. יִתְגַּנֶּה; יִתֵּב

§ 19 a, יִבֹּל [יִוֹכַל 2, 10]; יִיטֵב e; יִהְיֶה e § 20; יִקוּם, יִתּוּב; יִבְעֵא,

יִמְטֵא, יִצְבֵּא, יִשְׁנֵא e, יִשְׁנֵא, יַעֲדֵה, יִקְרֵה; לָהּוּהָ & לָהּוּהָ e. ||

Hithq. יִתְעַבֵּד e, יִתְעַבְדֵּד e, יִתְנַסַּח e; יִתְיַהֵב | יִתְשַׁם, יִתְיַזֵּן;

יִתְבַּנֵּא e, יִתְמַחֵא e, יִתְרַמֵּא; יִתְקַרֵּי. || Qa. יִמְלֵל; יִבְקֵר e, יִמְנֵר e;

s. יִדְחַלְגֵנִי; אֲלִיבִּהֲלֵךְ | יִבְלֵא, יִמְחֵא; s. יִתּוּנְגִי, יִתּוּנֵהָ. || Hithqa.

יִתְבְּקֵר e, יִצְטַבַּע, יִשְׁתַּוֵּה, יִשְׁתַּנֵּא. || Ha. יִהַשְׁפֵּל | יִהוֹדַע, s.

יִהוֹדַעְנִי; יִקִּים & יִתְקִים; יִתְשַׁנֵּא e, יִתְתּוּהָ. || Sa. יִשְׁיַבְנֵךְ, יִשְׁיַבְנֵךְ;

יִשְׁיַבְנֵכּוּן.

Qal. 3. f. Sg. תִּשְׁלַט | תֹּאכַל; תְּדוּר, תְּקוּם, תְּנַדֵּר; s. תְּדַשְׁנֵה;

תִּרְעֵ; תַעֲדֵא, תִשְׁנֵא, תִהְוֵא & תִהְוֵהָ. || Hithq. תִתְיַהֵב, תִשְׁתַּבְּק,

תִתְבַּנֵּא e. || Hithqa. תִתְחַבֵּל. || Ha. תִתְהַזְקֵךְ e | תִסְרֵךְ (סוּרֵךְ); תִדְק,

s. תִתְדַקְנֵה, תִמְלֵל.

Qal. 2. m. Sg. תִרְשֵׁם; תִלְבֵּשׁ, תִשְׁלַט; תִנְתֵן e; תִבֹל Q 5, 16;

תִנְדַע; תִתְקַנֵא e. || Qa. תִתְקַרֵב e. || Ha. תִתְשַבַּח e; אֲלִתְהוֹבֵד 2, 24;

תִתַח (נַחַת); תִתְקִים.

Qal. 1. Sg. אֲנַדַע (יַדַע); אֲבַעֵא, אֲקַרֵא. || Qa. אֲתוּא. ||

Ha. אֲהוֹדַעְנֵהָ.

; יגְדֹעוּן (ידע), יקוּמוּן, ידְרוּן K; יבְנוּן, יקְרוּן, ישְתוּן, לְהוֹן e. ||
 Hithq. ישְתַמְעוּן, יתְהַבּוּן | יתְשַׁמּוּן || Qa. יקְבְּלוּן, s. ישְמֹשׁוּנָה;
 יטַעְמוּן, יבְהַלְגִּי, יבְהַלְגָה, יטַעְמוּנָה; אֶל־יבְהַלְדוּן | ישְנוּן, יבְעוּן. ||
 Hithqa. ישְתַנּוּן; ישְתַנּוּ 5,10. || Ha. יתְסַנּוּן | יהוֹדְרוּן; יהוֹדְעוּן.
 s. יהוֹדְעַנְנִי; יתְהַיבּוּן & e יתִיבּוּן e; יחִיטוּ? e 4,12; יתְעַדוּן. ||
 Hist. ישְתַכְּלִלוּן e.

ישְכְּנוּן; ידוּרוּן Q 4,9; לְהוֹנוּן. ||
 Qal. 2. m. Pl. תְסַדְרוּן, תְשַׁמְעוּן, תְעַבְדוּן. || תְאֲמָרוּן Jer.
 Hithq. תְתַעַבְדוּן; תְתַרְמוּן. || Qa. תְקַבְּלוּן. || Ha.
 s. תְהוֹדְעַנְנִי; תְהַחֲנוּן, s. תְהַחֲנוּנִי.
 1. Pl. נִסְגַד, נִכְתַב e; נֹאמַר. || Qa. נִתְוֹא. || Ha. נִהַשְׁפַח, נִהַחֲתוּה.
 Modus apocop. (§ 13c) יֹאבְדוּ; ישְתַנּוּ; אֶל־יבְהַלְדוּן; אֶל־יבְהַלְדוּ.

III. Imperativus.

m. Sg. פָּרַק, אָמַר; אֵזֶל § 17a; הַב, דַּע; חַיִּי, שֵׂא (נִשְׂא). ||
 Qa. מְנִי § 23e. || Ha. הַשְׁלֵם; אַחַת § 18c; s. הַעֲלֵנִי (עַלֵּל).
 f. Sg. אֲכָלִי; קוּמִי.
 Qal. Plur. שָׁבְקוּ e; עַבְדוּ Jer.; אָמְרוּ; פָּקוּ (נִפְק); שִׁימוּ e;
 Qa. קַצְצוּ, s. תְבַלּוּהִי; בְּדַרוּ. || Ha. אַתְרוּ
 s. הַחֲוִי (נִתַר).

IV. Infinitivus.

Qal לְמַכְנֵשׁ, לְמַפְשֵׁר, לְמַשְׁבֵּק, s. כְּמַקְרֵבָה; לְמַעֲבֵד e | לְמֹאמַר
 & לְמֹמַר e; לְמַנְתֵּן e; לְמַהֲדוּ (הַלְדוּ); כְּמַחֲנוּ (חַנּוּ); לְמַבְנֵא e
 (לְמַבְנִיָה, לְבָנֵא § 231), לְמַבְעֵא, לְמַנְלֵא, לְמַקְרֵא, לְמַרְמֵא e, לְמַשְׁרֵא,
 s. כְּמַצְבִּיָה; לְמַחֲוֹא; לְמַחֲאָ (אַחֲאָ), לְמַזֵּא, s. לְמַזְוִיָה. ||
 Hithq. לְהַתְקַטְלָה, בְּהַתְבַּהֲלָה. || Qa. לְבַטְלָא, לְיַצְבֵּא, לְבַקְרָה e, לְחַבְלָה e,
 לְכַפְתָּה, לְנִסְכָּה, לְקַטְלָה, לְתַקְפָּה, לְקַיְמָה; לְחַטְיָא (לְחַטְיָא Q) e. ||
 Hithqa. הַתְנַדְבּוּת עֲמֵא e. || Ha. לְהַשְׁפַּחָה, לְהַשְׁמֵדָה, לְהַשְׁפַּלָה,
 לְהַנְזִקָת מַלְכִין e; לְהוֹבְדָה; לְהַצְלָה, s. לְהַצְלוּתָה; לְהוֹדְעָה, s.
 לְהוֹדְעַנְנִי, לְהוֹדְעִיתְךָ; לְהַיְבִלָה e, לְהַנְסִקָה (סַלַק); לְהַזְדָּה, s.

לְהַתְּבוּתָךְ, לְהַקְמוּתָהּ; לְהַעֲלֶה & לְהַנְעִיחַ (עלל); לְהַשְׁנִיחַ, לְהַחְזִיק,
אֲחֻזָּת אֲחֻזָּךְ, לְהִיטִיחַ (אֲתָה). || Sa. לְשַׁבְּלָהּ, s. לְשִׁיבוּתָךְ,
לְשִׁיבוּתָהּ, לְשִׁיבוּתָנָא.

V. Participium.

עֹבֵד, קָטַל, שָׁאַל; יָכַל, נָחַת, דָּלַק, נָזַק; אָמַר, סָפַר, e. יָדַע, e.
פָּלַח | קָאָם; אָתָה, דָּמָה, חָוָה, עָנָה, שָׁתָה, בָּעָה & בָּעָא, גָּלָה &
נָלָא, צָבָא, קָרָא || pass. בְּרִיד, גָּמִיר, e, דְחִיל, יָקַרְיָהּ; e. יָדִיעַ, e.
שְׁלִיחַ | e. שִׁים; בְּנִה, e. תָּוָה, מִנָּא, שָׂרָא 2, 22; אִוָּה § 17a. ||
act., Qa. || Hithq. מְתִיב, e. מְתַעֲבַד; e. מְתַשֵּׁם, e. מְתַבְּנָא. ||
מְהַלֵּךְ, מְמַלְל, מְשַׁבַּח, מְהַדְר, מְפַשֵּׁר 5, 12?; מְרַעַע; מְצַלָּא, מְשַׂרָא
5, 12? || pass. מְבָרַךְ, e. מְעַרְב, מְפָרֵשׁ. || Hithqa. מְתַנַּדְב, e.
מְשַׁתְּפֵל; מְתַבְּהַל, מְתַנַּצַּח, מְשַׁתְּדַר; מְתַחַנֵּן. || Ha. מְשַׁפֵּל; מְצַלַּח |
מְצַל; מְתַקִּים, מְרִים; מְהַדְק; מְהַשְׁנֵא, מְהַעֲרֵה, מְחָא (חֵיא), מְהַדָּא
& מְזַדָּא || pass., Ha. מְהִימֵן (אִמֵּן). || Sa. מְשִׁיב. || Qatl. מְרוּמֵם.
Qal. f. Sg. אָכְלָה, יָכְלָה, כְּתַבָּה, רָפְסָה; בְּטָלָא, e. עֲבָדָא;
d. יִקְרָתָא; דְּמִיָּה. || pass. פְּלִיגָה, תְּבִירָה; שְׁנִיָּא. || Hithq. מְתַעֲבָדָא, e.
מְתִיבָא, e. || act., Qa. מְמַלְלָא. || pass. מְשַׁנָּא. || Hithqa. מְתַנַּשְׂאָה
e. || Ha. מְהַחְצֵפָה & מְהַצְפָּה; מְהַנְזֵקָה מְלָכִין; e. מְהַדָּקָה.
Qal. m. Pl. אָמְרִין, e. דְּבַחִין, e. דְּבַקִּין, זְבַנִּין, חֲשַׁחִין, טַרְדִּין,
יָדְעִין, יָכְלִין, יִתְבִּין, e. נִפְלִין, נִפְקִין, סָגְדִין, אַגְדִּין, e. שְׁמַעִין; c.
יָדְעִי, e. פְּלַחִי; e. דְּחִלִּין, יִהְבִּין, כְּהִלִּין | דְּאַנִּין, e. דְּאַרְוִין, יָאֲעִין,
קָאָמִין (Q); דִּינִין, דִּירִין, וַיְעִין, קְיָמִין, c. דְּאַרְוִי (דִּירִי Q); d.
קָאָמִיא; אֲלִלִין (אֲלִין Q); בְּנִין, e. בְּעִין, חֲנוּן, עֲנִין, שְׁתִּין. || Qal
pass., חֲשִׁיבִין, שְׂרִין. || Hithq. מְתִיבִין, e. || act., Qa. מְצַבְּעִין,
מְסַעֲדִין; e. מְצַלִּין. || pass. מְכַפְּתִין. || Hithqa. מְתַכְּנַשִּׁין, מְתַנְדְּבִין, e.
מְתַקְּטִין 2, 13, מְשַׁתְּבִין; מְתַעֲרְבִין | מְשַׁתְּרִין. || Ha. מְהַקְּרִבִין, e.
מְצַלְחִין, e. מְהַלְכִין 3, 25? | מְהַתְּתִין (נַחַת), מְהוֹדְעִין, e. || Qó.
מְסוּבְּלִין, e.
Qal. f. Pl. כְּתַבְּו, נִקְשׁוּ, סָלְחוּ | שְׁנִין. || pass. פְּתִיחוּ. || Qa.
d., pass., מְסַתְּרָתָא. || Ha. מְנִיחִין.

Abkürzungen und Zeichen.

a. = (status) absolutus.	Hithq. = Hithq ^t ēl.
BA = Biblisch-Aramäisch.	Hithqa. = Hithqattal.
BH = Biblisch-Hebräisch.	K = K ^t hīb.
c. = (status) constructus.	m. = masculinum.
d. = (status) determinatus.	p. = passivum.
f. = femininum.	pl. = pluralis.
Fw = Fremdwort.	s. = cum suffixo.
Ha. = Haq ^t ēl.	Q = Q ^r ē.
- B, E, D, G, J, L, P = codex Berolinensis etc., s. Vorwort.
 B = Baer's Ausgabe, G = Ginsburg's Ausgabe, s. S. 11.
 M = masorethischer (gewöhnlicher) Text.
 O = Targum Onkelos.
 T = Targum.
 Da. = Gustaf Dalman, Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch nach den Idiomen des palästinischen Talmud und Midrasch, des Onkelostargum und der jerusalemischen Targume. Leipzig 1894, J. C. Hinrichs (XII, 348 S.)
 HGr = H. Strack, Hebr. Grammatik, 7. Aufl., München 1899.
 Land. = S. Landauer, Studien zu Merx' Chrestomathia Targumica (in: Zeitschrift für Assyriologie 1888, S. 263—292.)
 Nö = Th. Nöldeke, Kurzgefasste Syrische Grammatik, 2. Aufl., Leipz. 1898.
 — in Pausa stehende Form.
 —[^] im BA nicht vorkommende Form.
 d = Daniel; e = 'Ezra. Citate ohne Nennung eines Buches sind aus dem Danielbuche entnommen.

I. Liber Esdrae 4, 1–5. 4,24–6, 18.

היהודים בימי כורש ודריוש

1 וַיִּשְׁמְעוּ צָרִי יְהוּדָה וּבְנֵימָן, כִּי בָנֵי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכַל לַיהוָה אֱלֹהֵי
2 יִשְׂרָאֵל, וַיִּגְשׁוּ אֶל־זָרְבָבֶל וְאֶל־רְאִשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ לָהֶם: נִבְנֶה עִמָּכֶם
כִּי כִכֶם נִדְרֹשׁ לְאֱלֹהֵיכֶם וְלוֹיָא אֲנַחְנוּ וְזָבָחִים מִימֵי אֶסְרָחְדָן מֶלֶךְ אַשּׁוּר
3 הַמַּעֲלָה אֶתְנוּ פֹה. 3 וַיֹּאמֶר לָהֶם זָרְבָבֶל וַיִּשׁוּעַ וַיִּשְׁאַר רְאִשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל: לֹא לָכֶם וְלָנוּ לְבָנוֹת בַּיִת לְאֱלֹהֵינוּ; כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה
4 לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוְּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס. 4 וַיְהִי עִם־
5 הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמִבְתֵּלִים^b אוֹתָם לְבָנוֹת. 5 וְסִכְרִים עָלֵיהֶם
וַיַּעֲצִים לְהַפֵּר עֲצָתָם כִּלְיָמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דְּרִיוֶשׁ
מֶלֶךְ פָּרַס.

24 בְּאֶרְצוֹן בְּטַלְתָּ^c עֲבִידַת בַּיִת אֱלֹהֵי דִי בִירוּשָׁלַם^d וְהוֹתָ^e
בְּטַלְא עַד שְׁנַת תְּרִיתַיִן לְמַלְכוּת דְּרִיוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס.
5,1 וְהַתְּנִבִי חֲנַי נְבוּאָה^a וְזָכְרָהּ בַר עֲדוּאָ נְבִיאֵיָא^b עַל־יְהוּדֵיאַ
2 דִי בִיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בְּשֵׁם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדֵיאַ. 2 בְּאֶרְצוֹן
קָמוּ זָרְבָבֶל בַּר־שָׂאֲלִתִיאֵל וַיִּשׁוּעַ בַּר יוֹצָדָק וַיִּשְׁרִיו לְמִבְנֵי
בַיִת אֱלֹהֵי דִי בִירוּשָׁלַם וְעִמְהוֹן נְבִיאֵיָא דִי אֱלֹהֵי מִסְעָדוֹן
3 לְחוֹן. 3 בְּהָ וּמִנְאָ אֶתְהָ עַל־יְהוּדֵיאַ תְּתַנִּי פִסְתָּ עֲבַר נְהַרְהָ

2. ^a K. ולא 2. | ^b K. ומבטלים 4. || 24. ^c BELP Ⓞ; Ⓢ בטלת. | ^d BLP; Ⓢ Ⓞ
והות. | ^e LPO, § 23 h; BEⓈ

5, 1. ^a נביאי Q; Esdr. 6, 1 om. | ^b Ⓞ, Bibl. Mant.; Ⓢ גביאיא.

Strack, Bibl.-Aram. II.

וַשְׁתַּר בּוֹזְנֵי וּבְנֵי־הַחַיִּים וְכֵן אָמְרוּן לָהֶם: מִן שֵׁם לָכֶם טַעַם
 בֵּיתָא דְנָה לְבָנָא⁴ וְאִשְׁרָנָא⁴ דְנָה לְשַׁבְּלָלָה? אֲרִיזִין בְּנִמְא⁴
 אָמְרוּ⁴ לָהֶם: מִן אֲנֹן שְׁמָתָה גְבַרְיָא דִּי דְנָה בְּנִינָא בְּנִין?
 5 וְעֵין אֲלֵהֶם הוֹת עַל־שְׁבִי יְהוּדִיָּא וְלֹא בְטָלוּ חֲמוֹ עַד
 טַעַמָּא לְדַרְיוֹשׁ יִתְדָּ וְאֲרִיזִין יְתִיבוֹן נִשְׁתַּנְּא עַל־דְּנָה.
 6 פְּרִשְׁנִין אֲנַרְפָּא דִּי שְׁלַח פִּתְנֵי פַחַת עֵבֶר נַחְרָה וַשְׁתַּר
 בּוֹזְנֵי וּבְנֵי־הַחַיִּים אֲפִרְסָכִיא⁵ דִּי בְּעֵבֶר נַחְרָה עַל־דַּרְיוֹשׁ מְלָכָא.
 7 פְּתַנְמָא שְׁלַחוּ עֲלוּהִי וּכְדָנָה כְּתִיב בְּנוּהָ: לְדַרְיוֹשׁ מְלָכָא
 8 שְׁלָמָא כָּלָא. ⁸ יְדִיעַ לְהוּא לְמְלָכָא דִּי אֲוֹלָנָא לִיהוּד מְדִינָתָא⁸
 לְבֵית אֱלֹהָא רַבָּא וְהוּא מִתְבָּנָא אֲבָן גָּלִל וְאֵעַ מִתְשֵׁם
 בְּכַתְלִיא וְעֵבִידְפָּא¹ דְּךָ אֲסַפְרָנָא מִתְעַבְדָּא וּמְצֻלַח בִּידְהֶם.
 9 אֲרִיזִין שְׂאֲלָנָא לְשָׁבִיא אֵלֶךְ, כְּנִמְא אֲמַרְנָא לָהֶם: "מִן שֵׁם
 לָכֶם טַעַם בֵּיתָא דְנָה לְמַבְנִיָּה^k וְאִשְׁרָנָא דְנָה לְשַׁבְּלָלָה?"
 10 וְאִף שְׁמָתָהֶם שְׂאֲלָנָא לָהֶם לְהוֹדְעוּתְךָ, דִּי נִכְתָּב¹ שֵׁם
 גְבַרְיָא דִּי כְּרָא שִׁיחֶם^m. ¹¹ וּבְנִמְא פְתַנְמָא הִתִּיבוּנָא לְמַמְר: ¹¹
 "אֲנַחְנָא חֲמוֹ עֲבֹדוּהִי דִּי אֱלֹהֵי שְׁמַיָּא וְאֲרַעָא וּבְנִין בֵּיתָא,
 דִּי הָוָאⁿ כְּנִי מִקְדַּמַּת דְנָה שְׁנִין שְׁנִיָּאן וּמְלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל
 רַב בְּנָחִי וְשַׁבְּלָלָה. ¹² לָחֵן מִן־דִּי חֲרָזוּ אֲבַהֲתָנָא^o לְאֱלֹהֵי
 שְׁמַיָּא יִתֵּב חֲמוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מְלֶךְ בָּבֶל כַּסְדִּיא^p וּבִיתָה
 דְנָה סַתְרָה וְעַמָּה תְּגִלִּי לְכָבֶל. ¹³ בְּרַם בְּשַׁנַּת חֲדָה לְכוּרֶשׁ¹³

3. ^o legas: וכנותה (Ed. Meyer), cf. v. 6; 6, 6. 13. | ^d בָּ; EL v. 3. 13
 אֲמַרְנָא. || 4. ^f LXX εἰποσαν. || 5. ^e E v. 3. 13 Raphe. || 6. ^s BELP Ⓞ; B אָפ' || 7. ^h BⓄ ד' Metheg; L Sch'wa mobile, § 4f; BE,
 Bibl. Mant. sine Metheg. | ¹ BⓄ Metheg; B, Bibl. Mant. Mil'el; L Sch'wa
 mobile. || 8. ^k ? למבניה, § 231. || 9. ¹ BELP Ⓞ; B נכתוב. | ^m E ר' Cere,
 cf. b 7, 6. Ⓞ Hebraismus. Ⓞ ראשהם sine Jod. || 11. ⁿ EB הוה. || 12. ^o LP
 Pathach; BⓄ ת' (P אבֶּהֱתָנָא). | ^p כסדִּיא Q; EB כש' Sin.

מִלְכָּא דִּי בְּבַל בּוֹרֶשׁ מִלְכָּא שָׁם טַעַם בֵּית אֱלֹהָא דְנָח
 14 לְבַנָּא^q. ¹⁴ וְאַף מֵאַנְיָא דִּי בֵּית אֱלֹהָא דִּי רְחֵבָה וּבְכֶסֶף, דִּי
 גְּבוּרְנָצֵר תְּנַפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְהֵיבֵל חֲמוֹ
 לְהֵיכְלָא דִּי בְּבַל, תְּנַפֵּק חֲמוֹ בּוֹרֶשׁ מִלְכָּא מִן־הֵיכְלָא דִּי
 15 בְּבַל וִיחִיבוּ לְשִׁבְצֵר^r שְׁמָה^s דִּי פָחָה שְׁמָה. ¹⁵ וְאָמַר לָהּ:
 אֱלֹהִי מֵאַנְיָא שְׂא אֱוֹל־אַחַת^t חֲמוֹ בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם
 16 וּבֵית אֱלֹהָא יִתְבַּנָּא עַל־אַתְרָהּ. ¹⁶ אֲדִינִי שְׁשִׁבְצֵר דִּךְ אֶתְא
 יִתְבּ אֲשִׁיא דִּי־בֵית אֱלֹהָא דִּי בִירוּשָׁלַם וּמִן־אַדְיִן וְעַד־
 17 בְּעַן מִתְבַּנָּא וְלֹא שְׁלַם. ¹⁷ וְכַעַן הֵן עַל־מִלְכָּא טַב יִתְפַּקֵּר
 בְּבֵית גְּבוּיָא דִּי מִלְכָּא תְּמָה דִּי בְּבַבֵּל^v, הֵן אִיתִי דִּי מִן־
 בּוֹרֶשׁ מִלְכָּא שָׁם טַעַם לְמַבְנָא בֵּית אֱלֹהָא דִּךְ בִירוּשָׁלַם.
 וְרַעוּת מִלְכָּא עַל־דְּנָח יִשְׁלַח עֲלִינָא^w.

6,1 ¹ בְּאַדְיִן דִּרְיוּשׁ מִלְכָּא שָׁם טַעַם וּבִקְרוּ בְּבֵית סַפְרִיא דִּי
 2 גְּבוּיָא^a מִתְחַתִּין תְּמָה בְּבַבֵּל^b. ² וְהִשְׁתַּכַּח בְּאַחְמֵתָא בְּבִירְתָּא^c
 דִּי בְּמַרְי מְדִינֵתָא^d מְגַלְהָ חֲדָה וְכֵן פְּתִיב בְּגוּוֹה: דְּכְרוּנָה.
 3 ³ בְּשַׁנַּת חֲדָה לְכוּרֶשׁ מִלְכָּא בּוֹרֶשׁ מִלְכָּא שָׁם טַעַם: בֵּית
 אֱלֹהָא בִירוּשָׁלַם בֵּיתָא יִתְבַּנָּא אֶתְר דִּי דְבַחִין דְּבַחִין
 וְאַשְׁחִי^e מְסוּבְלוֹין; רוּמָה^f אַמִּין שְׁתִּין פְּתִיחַ אַמִּין שְׁתִּין.
 4 ⁴ נְרַבְכִין דִּי אֶבְן גְּלַל תִּלְתָּא וְנִרְבָּךְ דִּי אַע חֲדַת^g וְנִפְקֵתָא

13. ^q cf. v. 3. || 14. ^r LP v. 14 et 16 שִׁבְצֵר Cere. | ^s fortasse ditto-
 graphia; שְׁמָה sequitur. || 15. ^t אֱלֹ K אֱלֹה Q (L sine Q). | ^u L³Ⓞ; BE
 אחת, § 18c. || 17. ^v aut תמה aut בבבל די videtur delendum esse. |
^w L³ עלינא.

6, 1. ^a Wellhausen: בבית גבויה די ספריא. | ^b Fortasse legendum est
 בבל די; alii delent בבבל. || 2. ^c LPⓄ; ת BEⓄ (B³ Mer'kha ante T'bir). |
^d conf. 5, 8. || 3. ^e Paul Haupt ואשחי. | ^f ארמה?, cf. 1 Reg. 6, 2. || 4. ^g
 LXX εἰς = חד.

5 מִן־בַּיִת מִלְכָּא תְּתִיבֵב^h. ⁵ וְאַף מְאִנֵּי בַיִת אֱלֹהֵא דִּי קְתִבָּה
 וְכִסְפָּא, דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר חֲנַפֵּק מִן־הִיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם וְהִיבֵל
 לְבָבְל, יַחְתִּיבוּן וַיִּתְּדוּ לְהִיכְלָא דִּי בִירוּשָׁלַם לְאַתְרָהּ, וְתַחַת
 6 בְּבַיִת אֱלֹהֵא. — ⁶ כְּעֵן תִּתְּנִי פַחַת עֵבֶר גְּתָרָה שְׁתַּר בּוֹנֵיⁱ
 וּבְנֹתָהוֹן^k אֲפִרְסֻנָּא^l דִּי בְּעֵבֶר גְּתָרָה רַחֲיוֹן^m חֲוֹ מִן־
 7 תַּמָּה. ⁷ שְׁבִקוּ לְעֵבִידַתⁿ בַּיִת אֱלֹהֵא הַדְּ. פַחַת יְהוּדָיָא^o
 8 וּלְשִׁבֵי יְהוּדָיָא בַיִת אֱלֹהֵא הַדְּ וּבְנֹן עַל־אַתְרָהּ. ⁸ וּמְנֵי^p
 שִׁים טַעַם, לְמָא דִּי תַעֲבְרוּן^p עִם־שְׁבֵי יְהוּדָיָא^q אֵלֶיךָ,
 לְמִבְנֵא בַיִת אֱלֹהֵא הַדְּ, וּמִנְכְּסֵי מִלְכָּא דִּי מִדַּת עֵבֶר
 גְּתָרָה אֲסַפְרָנָא נִפְקֵתָא תְּהוּא מִתְּיַבְכָּא לְגִבְרָיָא אֵלֶיךָ,
 9 דִּי־לָא לְבַטְלָא. ⁹ וּמָה חֲשָׁחַן וּבְנֵי תוֹרִין וְדַכְרִין וְאַמְרוּן^r
 לְעֵלּוֹן לְאַלֹהֵי שְׁמַיָּא חֲנִטִין מְלַח חֲמֹר וּמִשַׁח בְּמֹאמֶר
 בְּתַנְיָא דִּי בִירוּשָׁלַם לְתוּא מִתְּיַבְכָּא לְהֵם יוֹם בְּיוֹם, דִּי־לָא
 10 שְׁלוּ. ¹⁰ דִּי לְחֹן מִתְּקַרְבִין גִּיהוּחִין לְאַלֹהֵי שְׁמַיָּא וּמְצַלִין
 11 לְחַיֵּי מִלְכָּא וּבְנוֹתָי. ¹¹ וּמְנֵי שִׁים טַעַם, דִּי כָּל־אִנְשֵׁי דִּי
 יְהִשְׁנֵא פְתַגְמָא דְּנָה יִתְנַסַּח אַע מִן־בֵּיתָהּ וּזְקִיף יִתְמַחַא
 12 עֲלֵהּ וּבֵיתָהּ נִלְוֵי יִתְעַבֵּד עַל־דְּנָה. ¹² וְאַלֹהֵא דִּי שְׁכַן שְׁמָה
 תַּמָּה יִמְנַר כָּל־מְלִךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יְדָהּ לְהַשְׁנִיָּה לְחַבְלָה
 בַּיִת אֱלֹהֵא הַדְּ דִּי בִירוּשָׁלַם. אֲנָה דְרִיּוּשׁ שְׁמַת טַעַם,
 אֲסַפְרָנָא יִתְעַבֵּד^s.

^h EL Qere; pariter יתעבד 6,12 et 7,21. || 6. ⁱ Esdr., Guthe ב' ושתר, ||
 cf. 5, 3.6. | ^k leg. וכנותה, cf. 5,3. | ^l cf. ad. 5,6. | ^m BLO; EB Ṛ Sch'wa. ||
 7. ⁿ Esdr., Guthe ולשבי פחת | ^o Ed. Meyer: יהוד |
 cf. Hag. 2, 2. 21. || 8. ^p BEPQ; תע' LB; cf. 7,18. | ^q E יהודאי Q, cf. ad
 4,12. || 9. ^r E v. 9.17; 7,17 מ' Raphe. || 12. ^s Conf. ad v. 4.

13 ¹³ יָדִין תִּהְיֶה פֶּתַח עֵבֶר נִתְּרָה שְׁתַּר בּוֹנֵי וּבְנֵי־הַחַיִּים¹³, לְקַבֵּל
 14 ¹⁴ דֵּי שְׁלַח דְּרִיּוּשׁ מִלְכָּא בְּנִמָּא, אֲסִפְרָנָא עֲבָדוּ. ¹⁴ וְשָׁבִי יְהוּדָא
 בְּנִין וּמְצַלְחִין בְּנְבוּאָת חַגִּי נְבִיאָה¹⁴ וּזְכַרְיָה בֶּר עֲדוּא¹⁴ וּבְנֵי
 וְשִׁבְלֵלוּ מִן־טַעַם¹⁴ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטַּעַם בּוֹרֵשׁ וְדְרִיּוּשׁ
 15 ¹⁵ וְאַרְתַּחְשֵׁשְׁתָּא מִלְּךְ פָּרַס. ¹⁵ וְשִׁצִּיא¹⁵ בֵּיתָה דְּנָה עַד יוֹם
 הַלְּתָתָה לִירַח אֲדָר, דִּי חֵיא שְׁנַת שֵׁת לְמַלְכוּת דְּרִיּוּשׁ מִלְכָּא.
 16 ¹⁶ וְעֲבָדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּהִנְיָא וְלוֹיָא¹⁶ וְשָׂאֵר בְּנֵי גְלוּתָא חֲנַפְתָּ
 17 ¹⁷ בֵּית אֱלֹהָא דְּנָה בְּחֻדָּה, ¹⁷ וְהִקְרְבוּ לְחֲנַפְתָּ בֵּית אֱלֹהָא
 דְּנָה תּוֹרִין מֵאַה דְּכָרִין מֵאַתִּין אֲמַרִין אַרְבַּע מָאָה וְצִפְרִי
 עֵזִין לַחֲטִיָּא¹⁷ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תִּרִי עֲשֵׂר לְמַנִּין שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל.
 18 ¹⁸ וְהִקִּימוּ כְּהִנְיָא בְּפִלְגְתַּחֲזִין וְלוֹיָא¹⁸ בְּמַחְלַקְתַּחֲזִין עַל־עֲבִידַת
 אֱלֹהָא דֵּי בִירוּשָׁלַם בְּכַתָּב סֵפֶר מִשָּׁה.

II. Liber Esdrae 4, 6—23. 7, 11—28.

היהודים בימי אחשורוש וארתחששתא.

4,6 ⁶ וּבְמַלְכוּת אַחְשֻׁרוּשׁ בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ בְּשָׁלֵם⁶ מִתְרַדַת סְבָאֵל
 וְשָׂאֵר כְּנֻתָו שְׁטַנָּה עַל־יִשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם.
 7 ⁷ וּבִימֵי אַרְתַּחְשֵׁשְׁתָּא כָּתְבוּ⁷ עַל־אַרְתַּחְשֵׁשְׁתָּא מִלְּךְ פָּרַס, וּכְתַב
 הַנְּשִׁתָּוֹן כְּתוּב אַרְמִית וּמְתַרְגָּם. אַרְמִית:
 8 ⁸ רְחוּם בְּעַל טַעַם וְשִׁמְשֵׁי סִפְרָא כָּתְבוּ אֲנִירָה חֲדָה עַל־

13. ¹³ Esdr., Guthe ב' וְשִׁתַּר, cf. v. 6. | ¹⁴ leg. וּכְנֻתָה, cf. 5, 3. || 14. ¹⁴ וְשָׁבִי Q. | ¹⁵ ELP; עֲדוּ BB. | ¹⁶ Etiam L 6, 14 et 7, 23 אֱלֹהֵי, id est טַעַם || 15. ¹⁵ וְשִׁצִּיא Q (BEL sine Jod post ש). Kautzsch alii coniciunt וְלוֹיָא¹⁶. || 16. ¹⁶ עֲשֵׂרִים וְתַלְתָּה, Guthe || 17. ¹⁷ וְלוֹיָא Q. | pariter v. 18; 7, 13. 24. LP וְלוֹיָא sine Q (L 7, 13 וְלוֹיָא). || 17. ¹⁷ וְלוֹיָא Q. || 18. ¹⁸ וְלוֹיָא Q.

4, 6. ⁶ Ed. Meyer; מ' כתבו שטנה גו' ב' | כתב בשלם מתרדת מ' ב' | סבאל ושאר כנותרו על-ארת' גו'

17 17 פִּתְּנָמָא שְׁלַח מְלָכָא עַל־רְחוּם בְּעַל טַעַם וְשִׁמְשֵׁי סַפְרָא
 וְיִשְׂאָר בְּנִגְוֹתְהוֹן דִּי יִתְבִּין בְּשִׁמְרוֹן וְיִשְׂאָר עֵבֶר נְהַרְהָ: שְׁלָם
 18 18 וּבְעֵת¹.¹⁸ נִשְׁתַּנָּא דִּי שְׁלַחְתוֹן עֲלִינָא^m מִפְּרִשׁ קָרִי קְדָמִי.
 19 19 וּמְנֵי שִׁים טַעַם וּבִקְרוֹⁿ וְהַשְׁפִּחוּ, דִּי קָרִיתָא דְךָ מִן־יִזְמַת
 עֲלָמָא עַל־מְלָכִין מִתְנַשְׂאָה וּמְרַר וְאַשְׁפִּדוֹר מִתְעַבְד־בָּהּ,
 20 20 וּמְלָכִין פִּקִּיפִין הוּוּ עַל־יְרוּשָׁלַם וְשְׁלִיטִין בְּכָל עֵבֶר נְהַרְהָ
 21 21 וּמִדְּהָ^o בְּלוּ וְחִלְדָּה מִתִּיהַב לְהוֹן.²¹ בְּעֵזן שִׁימוּ טַעַם לְבַטְלָא
 גְּבַרְיָא אֱלָדָה, וְקָרִיתָא דְךָ לָא תִתְבְּנָא עַד מְנֵי טַעֲמָא וְיִתְשֵׁם.
 22 22 וְוַחֲרִיין הוּוּ^p שְׁלוּ לְמַעַבְר עַל־דִּנְהָ, לְמַח וְיִשְׁנָא חֲבָלָא
 לְתַנְיֻקַת מְלָכִין.

23 23 אֲרִין מִן־דִּי פְרִישְׁנָן נִשְׁתַּנָּא דִּי אַרְתַּח־שִׁשְׁתָּא מְלָכָא קָרִי
 קְדָם רְחוּם וְשִׁמְשֵׁי סַפְרָא וּבְנִגְוֹתְהוֹן, אֲזָלוּ בְּבַהִילוּ לִירוּשָׁלַם
 עַל־יְהוּדִיא וּבַטְלוּ הַמּוֹ בְּאֲדָרְעָ^q וְחִיל.
 7,11 11 וַיְהִי פְרִישְׁנָן הַנְּשִׁתוֹן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּח־שֶׁשְׁתָּא לְעֹזְרָא הַכֹּהֵן
 הַסֹּפֵר סֵפֶר דְּבָרֵי מִצּוֹת יְהוָה וַחֲקִיו עַל־יִשְׂרָאֵל.
 12 12 אַרְתַּח־שֶׁשְׁתָּא מֶלֶךְ מְלָכִיא לְעֹזְרָא כִּתְבָא סֵפֶר דִּתָּא דִּי
 13 13 אֱלֹהֵי שְׁמַיָּא. נְמִיר וּבְעֵנַת.¹³ מְנֵי שִׁים טַעַם, דִּי כָל־מִתְנַדְּב^a
 בְּמַלְכוּתֵי מִן־עַמָּא^b יִשְׂרָאֵל וּבְתַנּוּחֵי וְלוּיָא^o לְמַחָה לִירוּשָׁלַם
 14 14 עֲמָדָה יְהִי. ¹⁴ בְּלִקְבֵּל^d דִּי מִן־קְדָם מְלָכָא וְשִׁבְעַת יַעֲטוּהִי
 שְׁלִיחִים^o לְבַקְרָה עַל־יְהוּד וְלִירוּשָׁלַם בְּדַת^f אֱלָהָה דִּי בִידְךָ
 15 15 וְלִהְיֻבְלָה בְּסַף וּדְחַב, דִּי מְלָכָא וַיַּעֲטוּהִי הַתְּנַדְּבוּ לְאֱלֹהֵי
 16 16 יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשָׁלַם מִשְׁבְּנָה,¹⁶ וְכָל בְּסַף וּדְחַב דִּי תַחֲשַׁבַח

17. ¹ leg.: וּבְעֵנַת. || 18. ^m LPO עלינא. || 19. ⁿ G. || 21. ^o LPO; ומנדה
 BEB. || 22. ^p PBO; B הוּוּ, cf. Norzi. || 23. ^q ELP; BO ב.

7, 13. ^a BL ד Cere. | ^b P עמה. | ^c Q ולוּיָא. || 14. ^d conf. 4, 14. | ^e Ed.
 Meyer add. אַנְתָּה. | ^f E בְּדַת Kaph, B בְּדַת et in marg. ק בדת!

כָּבֵל מְדִינַת בָּבֶל עִם הַתְּנַדְבוֹת עִמָּא וְכַהֲנֵיָא מִתְּנַדְבִּין
 לְבֵית אֱלֹהִים דִּי בִירוּשָׁלַם. ¹⁷ בְּלִקְבֵל דְּנָה אֶסְפְּרָנָא תִקְנָא
 בְּכִסְפָּא דְּנָה תּוֹרִין דְּכָרִין אִמְרִין וּמְנַחֲתָחוֹן וְנִסְבִּיתָחוֹן,
 וְתִקְרַב הַמּוֹ עַל-מִדְּפָחָא ¹⁸ דִּי בֵית אֱלֹהִים דִּי בִירוּשָׁלַם.
¹⁸ וְמָה דִי עֲלִיד ^h וְעַל-אֲחִיד ⁱ יֵיטֵב בְּשָׂאֵר בְּכִסְפָּא וְדִקְחָה ¹⁸
 לְמַעְבַּד ^k, בְּרַעוּת אֱלֹהִים פִּעְבְּדוּן ¹. ¹⁹ וּמֵאֲנֵיָא דִי מִתְּנַחֲבִין
¹⁹ לְךָ לְפִלְחָן בֵּית אֱלֹהֵי הַשָּׁלָם קָדָם אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַם. ²⁰ וּשְׂאֵר
²⁰ חֲשָׁחוֹת בֵּית אֱלֹהֵי דִי יִפֹּל לְךָ לְמִנְתָּן ^m תְּנַתֵּן מִן-בֵּית
²¹ גְּנוּי מִלְכָּא. ²¹ וּמְנֵי אֲנָה אֲרַפְחֵשְׁסָתָא מִלְכָּא שִׁים טַעֵם
 לְכָל גְּזַבְרֵיָא ⁿ דִּי בְּעֵבֵר נְהָרָה, דִּי כָל-דִּי וּשְׂאֵלֵנְכוֹן עֲזֹרָא
 כְּתָנָא סִפְר דְּתָא דִי אֱלֹהֵי שְׁמֵיָא אֶסְפְּרָנָא וְתַעְבְּד ^o. ²² עַד-
²² בְּסִפְ בְּכָרִין ^p מָאָה וְעַד-חֲנִטִין בּוֹרִין מָאָה וְעַד-חֲמֹר בִּתִין
 מָאָה וְעַד-בִּתִין מִשְׁחָ ^q מָאָה וּמִלָּח דִּי לֹא כְּתָב ^r. ²³ כָּל-דִּי
²³ מִן-טַעֵם אֱלֹהֵי שְׁמֵיָא וְתַעְבַּד אֲדַרְוֵדָא לְבֵית אֱלֹהֵי שְׁמֵיָא,
 דִּי לְמָה לְחֹוֹא קִצְפָּא עַל-מַלְכוּת מִלְכָּא וּבְנֹוהִי. ²⁴ וְלָכֵם
²⁴ מְחֹוֹדְעִין, דִּי כָל-כְּהֵנֵיָא וְלוֹיָא ^s זְמַרְיָא תַרְעֵיָא נְתִינֵיָא וּפְלָחִי
 בֵּית אֱלֹהֵי דְנָה מְנַדָּה בְּלוֹ וְחֵלְךָ לֹא שְׁלִיט לְמַרְכָּא
 עֲלֵיהֶם. ²⁵ וְאַנְתָּ ^t עֲזֹרָא כְּחַכְמַת אֱלֹהֵי דִי בִידְךָ מְנֵי ^u שְׁפִטִין
²⁵ וְדִינִין, דִּי לְחֹוֹן דֵּאֲנִין ^v לְכָל-עִמָּא ^w דִּי בְּעֵבֵר נְהָרָה לְכָל-

17. ^s P מדבחה. || 18. ^h עֲלִיד Q. | ⁱ אֲחִיד Q. | ^k L למעבד = למע. |
 1 BEP^o, cf. 6, 8. || 20. ^m E למנתן Cere. Pariter B; at in marg. דס
 „unum e verbis pathachatis libri Esdrae“. || 21. ⁿ P, Bibl. Rabb. 1516/7
 et 1524/5; ^o G, גִּזְבִּי, L^o גִּזְבִּי. | ^o Conf. 6, 4 תתיהב. || 22. ^p BELP^o; ^q בְּכָרִין. |
^q legendum videtur esse. | ^r EBLP^o; ^r Pathach. כתב. ||
 24. ^s Q, cf. 6, 16. || 25. ^t EBLP^o, alii sine Q. Masora magna in B
 disertis verbis ait: In libris Danielis et Esdrae ubique ואתה et אנתה
 scriptum est, uno loco עזרא ואת עזרא excepto. | ^u BELP^o; ^u Mil'el. |
 דִּינִין ^v. | ^w P עמה. Q.

26 יִרְעֵי דְתֵי אֱלֹהֶיךָ; וְדֵי לֹא יִדַע תְּהוֹדְעוּן. ²⁶ וְכִלְדַּי לֹא לִהְיוֹת
עֶבֶד דְּתָא דֵי אֱלֹהֶיךָ וְדְתָא דֵי מַלְכָא אֶסְפְּרָנָא דִּינָה
לִהְיוֹת מִתְּעַבֵּד מִנֵּה, הֵן לְמוֹת הֵן לְשֵׁרְשׁוֹ ^x הֵן לְעֵנֶשׁ נְכֻסִין
וְלֵאסוּרִין:

27 27 בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֲשֶׁר נָתַן כּוֹזֵאת בְּלֵב הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר
28 28 אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם ²⁸ וְעָלִי הַמָּה חֶסֶד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִוָּעֲצִיו
וְלִכְל־שָׁרֵי הַמֶּלֶךְ הַגְּבֻרִים, וְאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כִּי־ד יְהוָה אֱלֹהֵי עָלִי
וְאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רְאִשִׁים לְעֹלֹת עִמִּי.

III. Liber Danielis 2—7.

1,2 וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבֻכַדְנֶצַּר חָלַם נְבֻכַדְנֶצַּר חֲלֻמוֹת וּתְתַפְּעִם
2 רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ נְהִיתָה עָלָיו. ² וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְקָרָא לְחַרְטֻמִּים וְלֹא־שָׁפִים
וְלִמְכַשְׁפִּים וְלִכְשָׁדִים לְהַגִּיד לְמֶלֶךְ חֲלֻמָּתוֹ, וַיִּבְאוּ וַיַּעֲמְדוּ לְפָנֵי
3 הַמֶּלֶךְ. ³ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַמֶּלֶךְ: חֲלוֹם חֲלֻמָּתִי וּתְתַפְּעִם רוּחִי לְדַעַת
4 אֶת־הַחֲלוֹם. ⁴ וַיַּדְּבֵרוּ הַכְּשָׁדִים לְמֶלֶךְ. אֲרַמִּית:

מַלְכָא לְעֶלְמִין חַיִּי, אֲמַר חֲלָמָא לְעַבְרִיךָ ^a וּפְשָׁרָא נְחִיא ^b.
5 — ⁵ עֵנָה ^e מַלְכָא וְאֲמַר לְכַשְׁרִיא ^d: מַלְתָּה ^e מְנִי אֲוֵדָא ^f. הֵן
לֹא תְהוֹדְעוּנִי חֲלָמָא וּפְשָׁרָה, חֲדָמִין תְּתַעְבְּדוּן וּבְתִיכּוֹן
6 נְוֵלִי יִתְשַׁמוּן; ⁶ וְהֵן חֲלָמָא וּפְשָׁרָה תְּתַחֲוֹן, מִתְּנִן וּנְבֻכָּחָה ^g
וּיְקַר שְׁנִיא תְּקַבְּלוּן מִן־קַדְמִי. לְהֵן חֲלָמָא וּפְשָׁרָה תְּחֻוּנִי.
7 — ⁷ עֵנֹן תְּחִינּוֹת וְאֲמַרִּין: מַלְכָא חֲלָמָא יֹאמַר ^g לְעַבְרֹתֵי
8 וּפְשָׁרָה ^h תְּתַחֲוּתִי. — ⁸ עֵנָה מַלְכָא וְאֲמַר: מִן־יִצִּיב יִדַע

26. ^x Q. לְשֵׁרְשׁוֹ.

4. ^a Q. לְעַבְרִיךָ. | ^b JPLG; B ה. . Qattil etiam in DJL 2, 4. 11. 24; 5, 7 (Haqt. 2, 6 etc.). || 5. ^c § 13 g. | ^d Q. לְכַשְׁרִיא. | ^e LP מלחא. | ^f BEJLP G; B אודא. || 6. ^g § JD ונבוכה. cf. 5, 17. || 7. ^g J jō mar, ita 4, 32, cf. 4, 30 jō xul. | ^h LPB, etiam Mas. in J; Pesch., Hieron., J ה.; cf. 5, 12. | ⁱ B ה.

אָנָה דִּי עֲדָנָא אֲנִתּוֹן וְכַנִּין, בְּלִקְבֵּל^k דִּי חַוִּיתּוֹן^l דִּי אֹדָא
 מִנִּי מִלְתָּא,⁹ דִּי, חֵן חֲלָמָא לָא תְּהוֹדְעֵנְנִי, חֲדָה הוּא⁹
 דְּתַכּוֹן, וּמְלָה כְּדָבָה^m וְשִׁחִיתָה הוּמִנְתּוֹן^{mm} לְמֵאֲמַר קְדָמִי
 עַד דִּי עֲדָנָא וְשִׁתְּנָא. לְחֵן חֲלָמָא אֲמַרוּ לִי וְאַנְדַּע דִּי
 פְּשָׁרָה תְּחַחֲוֹנְנִי. —¹⁰ עֲנֹ כַשְׂדִּיאⁿ קְדָם מִלְּפָא וְאַמְרוּן:¹⁰
 לָא אִיתִי^o אֲנִשׁ עַל־יַבְשֶׁתָּא דִּי מַלְתָּ מִלְּפָא וְיִבֵּל^{oo} לְחַחֲוִיָּה^p,
 בְּלִקְבֵּל דִּי כָל־מְלִךְ רַב וְשְׁלִיט מְלָה כְּדָנָה לָא שְׂאֵל
 לְכָל־חֲרָטִים וְאַשְׁף^q וְכַשְׂדִּי. ¹¹ וּמִלְתָּא דִּי מִלְכָּה שְׂאֵל¹¹
 יִקְרָתָה, וְאַחֲרָן לָא אִיתִי דִּי יַחֲוֹנָה קְדָם מִלְּפָא, לְחֵן אֲלֵהִין
 דִּי מְדַרְהוֹן^r עַם־בְּשָׂרָא לָא אִיתּוּהִי. —¹² בְּלִקְבֵּל דְּנָה¹²
 מִלְּפָא בְּנִם^r וְקִצְף שְׁנַיָּא וְאַמַּר לְהוּבְדָה^s לְכָל חַכְמִי
 בְּבָל. ¹³ וְדַתָּא נְפַקְתָּ וְחַכְמִיָּא מְחַקְטָלִין^t וְבָעוּ דְּנִיָּאל¹³
 וְחַכְרוּהִי לְחַתְקָטְלָה. ¹⁴ בְּאֲדִין דְּנִיָּאל חֲתִיב עֶשְׂא וְטַעִם^u
 לְאַרְיוֹךְ רַב טַבְּחִיָּא דִּי מִלְּפָא, דִּי נְפַק לְקַטְלָה לְחַכְמִי
 בְּבָל. ¹⁵ עֲנָה וְאַמַּר לְאַרְיוֹךְ שְׁלִיטָא דִּי מִלְּפָא: עַל־מָה¹⁵
 דְּתָא מְחַחֲצַפָּה מִן־קְדָם מִלְּפָא? אֲדִין מִלְתָּא הוֹדַע
 אֲרִיוֹךְ לְדְּנִיָּאל. ¹⁶ וְדְּנִיָּאל עַל^v וְבָעָה^w מִן־מִלְּפָא דִּי וְמִן^{ww}
 יִנְתּוֹן־לָהּ וּפְשָׂרָא לְחַחֲוִיָּה לְמִלְּפָא. ¹⁷ אֲדִין דְּנִיָּאל לְבִיתָה¹⁷
 אֹל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׂאֵל וְעוֹרְיָה חַכְרוּהִי מִלְתָּא הוֹדַע

8. ^k M̄t ubique בְּלִקְבֵּל, cf. e 4, 14. | ^l DJLP חויתון ṡ, cf. Land. 273; Da. 56. 285. || 9. ^m DJ כְּדָבָה Pathach | ^{mm} BEP(L) הוּמִנְתּוֹן Q; ʒ alii 'הוֹדַע' K. הוּמִ' הוּמִ' vel הוּמִ' K. || 10. ⁿ כַּשְׂדִּיא Q. | ^o BEDJLP ʕ ubique plene, ʒ אתִּי. | ^{oo} Hebraismus cf. 5, 16 תּוֹכֵל K; 3, 29 יִבֵּל. D יִבֵּל, cf. 3, 17. 29; 4, 34; 6, 21. | ^p J v. 10. 16. 27; 5, 15 להוואה Q, cf. ad 6, 9. | ^q ʕ וְאַשְׁף; D וְאַשְׁף. || 11. ^r DJ מְדַרְהוֹן ṡ. || 12. ^r DJ נַ Cere. | ^s ʒ להובדא. || 13. ^t DJ נְפַקְתָּ L, נְפַקְתָּ L. || 14. ^u conf. v. 14; DJʒ Ithq̄tel. || 14. ^{uu} D וְטַעִם. || 16. ^v EDL וְבָעָה; v. 24 EDJ וְבָעָה; 4, 5 D וְבָעָה; 6, 11 E וְבָעָה. | ^w DLʒʕ; JBE וְבָעָה. | ^{ww} DJ וְמִן Qameq.

18 וְרַחֲמִין לְמַכְעָא מִן־קַדְם אֱלֹהִי שְׁמִיָּא עַל־רִוּא דְנָה, דִּי
 לֹא יְהוּבְרוּן דְנִיָּאל וְחִבְרוּהִי עַם־שְׂאָר חֲבִימֵי בְּבַל.
 19 אַדְרִין לְדְנִיָּאל בְּחֻוּא דִּי לִילִיָּא רִוּא גְּלִי^x. אַדְרִין דְנִיָּאל
 20 בְּרִךְ^y לְאֱלֹהִי שְׁמִיָּא, ^zעֲנָה דְנִיָּאל וְאָמַר: "לְחֻוּא שְׁמִיהִ דִּי
 אֱלֹהִיא מְבַרְךְ מִן־עֲלָמָא וְעַד־עֲלָמָא, דִּי חֲכַמְתָּא וּגְבוּרְתָּא"
 21 דִּי לָהּ הִיא. ²¹וְהוּא מְחַשְׁנָא עֲדִנְיָא וְוַמְנִיָּא, מְחַעְדָּה מְלָכִין
 וּמְחַקִּים מְלָכִין, יְהַב חֲכַמְתָּא לְחֲבִימִין וּמְבַדְעָא לִידְעֵי
 22 בִּינָה. ²²הוּא גְּלֵא עֲמִיקְתָּא^a וּמְסַתְרָתָא, יַדַּע מָה בְּחַשׁוּבָא
 23 וּנְחִירָא^b עֲמָה שְׂרָא^c. ²³לָךְ אֱלֹהִי אֲבַתְתִּי^d מְחֻוּרָא וּמְשַׁבַּח
 אֲנָה, דִּי חֲכַמְתָּא וּגְבוּרְתָּא יְהַבְתְּ לִי; וְכַעַן הוֹדַעְתָּנִי דִּי
 24 בְּעִינָא מְנַה, דִּי מַלְת מְלָכָא הוֹדַעְתָּנָא.^e — ²⁴בְּלַקְבַל דְנָה
 דְנִיָּאל עַל עַל־אַרְיוּדִי דִּי מְנֵי מְלָכָא לְהוּבְרָא^f לְחֲבִימֵי
 בְּבַל, אֲזַל וְכֵן אָמַר לָהּ: לְחֲבִימֵי בְּבַל אַל תְּהוּבְרִי^g הַעֲלֵנִי
 25 קַדְם מְלָכָא וּפְשָׂרָא לְמְלָכָא אַחֻוּא.^h אַדְרִין אַרְיוּדִי בְּהַתְּבַהֲלָהּ
 הַנְּעֵל לְדְנִיָּאל קַדְם מְלָכָא וְכֵן אָמַר לָהּ: דִּי חֲשַׁבְתָּ^{hh} גְּבַר
 דִּיⁱ מִן־בְּנֵי גְלוּתָא דִּי יְהוּדִי פְשָׂרָא לְמְלָכָא יְהוֹדַע. —
 26 עֲנָה מְלָכָא וְאָמַר לְדְנִיָּאל דִּי שְׁמִיהִ בְּלִטְשַׁאצַּר: הַאִיתִךְ^k
 בְּהַל לְהוֹדַעְתָּנִי חֲלָמָא דִּי חֻוּת וּפְשָׂרָה?
 27 עֲנָה דְנִיָּאל קַדְם מְלָכָא וְאָמַר: רִוּא דִּי מְלָכָא שְׂאֵל לֹא
 חֲבִימִין אֲשַׁפִּין חֲרַטְמִין גְּוֵרִין יְבָלִין לְהַחְוִיָּה לְמְלָכָא;

19. ^x J guli, ita 2,30. | ^y DJE ברך. || 20. ^z B^z; BDJLP v. 20. 23
 Sch'wa mobile, T Raphe (P v. 20 sine Raphe). || 22. ^a B^zLP; BE
 (Syr., Targ.) עמי'. | ^b ונהורא Q. | ^c De Goeje conicit שרא. || 23. ^d BDJLP^z;
 EB אבהתי. | ^e BEP^zQ. || 24. ^f D^zB^z; ה, BEJLP. | ^g תהובר L
 cum ceteris Cere. | ^h B^z ה. || 25. ^{hh} D השבחת, J חת sine י, cf. ad
 3, 14. | ⁱ DJL^z om., B delevit. || 26. ^k האיתך Q.

28 בָּרַם אֵימִי אֱלֹהֵי בְשָׁמַיָא גִּלְאִי¹ רִוּוּן, וְחֹדֶעַ לְמַלְכָּא
 נְבוּכַדְנֶצַּר מַה דִּי לִהְיוּא בְּאַחְרִית יוֹמַיָא. ~~חֲלָמָהּ וְחֹזוּי~~
 29 רֵאשֶׁה עַל-מִשְׁכַּבְּהָ דְנָה חוּא. ²⁹ אַנְתָּה^m מַלְכָּא רֵעִינִיךְⁿ
 עַל-מִשְׁכַּבְּהָ סִלְקוּ מַה דִּי לִהְיוּא אַחְרֵי דְנָה, וְגִלְאִי רִוּוּא
 30 חֹדֶעַךְ מַה דִּי לִהְיוּא. ³⁰ וְאַנְתָּה לֹא בְּחֻמְתָּה דִּי אֵימִי בִּי
 מִן-כָּל-חַיָּיָא רֹאָה דְנָה גִּלְי לִי; לְהֵן עַל-דְּבִרְתָּה דִּי פִשְׁרָא
 לְמַלְכָּא יְהוּדְעוּן וְרֵעִינִי לְבָבְהָ תְנַדַּע. ³¹ אַנְתָּה^o מַלְכָּא
 חֲזוּת חֲזוּת וְאֵלוּ צִלְם חַד שְׁגִיָא. צִלְמָא דִּבְנֵן רַב וְיווּה
 32 נִתִיר קָאָם לְקַבְּלָהּ וְרוּה דְחִיל. ³² חוּא צִלְמָא רֵאשֶׁה דִּי
 דְהַב טַב, חֲרוּתִי וְדַרְעוּתִי דִּי כְסָף, מְעוּתִי וְיִרְכַתָּה דִּי
 33 נְחָשׁ, ³³ שְׁקוּתִי דִּי פְרוֹל, רִגְלוּתִי מְנַהוּן^p דִּי פְרוֹל וּמְנַהוּן^p
 34 דִּי חֲסָף. ³⁴ חֲזוּת חֲזוּת עַד דִּי תִתְגַּוְרַת אַבְּן דִּי לֹא בִידִין
 וּמַחַת^q לְצִלְמָא עַל-רִגְלוּתִי דִּי פְרוֹלָא וְחֲסָפָא וְתִדְקַת^r
 35 חֲמוּן. ³⁵ בְּאִדִּין דְקוּ^s בְּחַדָּה^t פְרוֹלָא חֲסָפָא נְחָשָׁא בְּסָפָא
 וְדַהָבָא וְחֹזוּ בְעוּר מִן-אֲדָרֵי קִישׁ וְנִשָּׂא חֲמוּן רוּחָא וְכָל-
 אַתֵּר לֹא-תִשְׁתַּבַּח לְחֹזוּן, וְאַבְּנָא דִּי מַחַת^u לְצִלְמָא תוּת^v
 לְטוּר רַב וּמְלֵאת^w כָּל-אַרְעָא. ~~דְנָה חֲלָמָא וּפְשָׁרָה~~
 36 ³⁶ דְנָה חֲלָמָא וּפְשָׁרָה
 37 נְאֻמַר קָדָם מַלְכָּא. ³⁷ אַנְתָּה^w מַלְכָּא מְלִיךְ מַלְכֵיָא דִּי
 אֱלֹהֵי שְׁמַיָא מַלְכוּתָא חֲסָנָא וְתִקְפָּא וְיִקְרָא יִתֵּב לְךָ
 38 (וּבְכָל-דֵּי דֹארִין^x בְּגִי אַנְשָׂא חֲזוּת בְּרָא וְעוֹף שְׁמַיָא יִתֵּב

28. ¹ JLPB; BEG גלה. || 29. ^m אנת; K. אנתה; Q; רעיונה ⁿ. || E
 31. ^o אנת Q. || 33. ^p ומנהון, מנהון Q; cf. Land. 276. L
 34. ^q JLP; BEB ומחת, § 23 h. || JP ד Cere, cf. v. 45. ||
 35. ^s E Dagesch, cf. Da. 273. || B JL כהרא ^t. || מחת ^u. || ומלת ^v
 37. ^w אנת Q. || 38. ^x דרין Q.

בִּידָךְ וְהַשְׁלֵטָה בְּכַלְהוֹן) אַנְתָּה^v הוּא רֵאשָׁה דִּי דְהָבֵא.
 39 39 וּבִתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ אַחְרֵי אַרְעֵא^z מְנַךְ, וּמַלְכוּ תְּלִיתֵיא^a
 40 אַחְרֵי דִי גַחְשָׁא דִי תִשְׁלֵט בְּכַל-אַרְעֵא.⁴⁰ וּמַלְכוּ רִבְעֵיא^b
 תְּהוּא תְּקִיפָה בְּפְרוּלָא בְּלִקְבֵּל דִּי פְרוּלָא מְחַדַּק וְחַשְׁל
 41 בְּלֵא^o, וּבְפְרוּלָא דִי מְרַעַע כָּל-אַלִּין^d תְּדַק^o וְתַרַע.⁴¹ וְדִי
 חֲוִיתָה רְגֵלֵיא וְאַצְבָּעָתָא מְנַהוּן^f חֶסֶף דִּי פְחַר וּמְנַהוּן^f
 פְּרוּל, מַלְכוּ פְּלִיגָה תְּהוּה וּמִן-נֶצְבָּתָא דִּי פְרוּלָא לְהוּא
 בַּה; בְּלִקְבֵּל דִּי חֲוִיתָה פְּרוּלָא מְעַרְב בְּחֶסֶף טִינָא
 42 42 וְאַצְבָּעַת רְגֵלֵיא^{ee} מְנַהוּן^f פְּרוּל וּמְנַהוּן^f חֶסֶף, מִן-קֶצֶת
 43 מַלְכוּתָא תְּהוּה תְּקִיפָה וּמִנְהָ תְּהוּא^g תְּבִירָה.⁴³ דִּי חֲוִית
 פְּרוּלָא מְעַרְב בְּחֶסֶף טִינָא, מְחַעֲרֵבִין לְהוּן בְּזַרַע אַנְשָׁא
 44 וְלֵא לְהוּן דְּבָקִין דְּנָה עַס-דְּנָה; הָא כְּדִי פְרוּלָא לֹא
 מְחַעֲרַב עַס-חֶסֶפָא.⁴⁴ וּבִין-מִיְהוּן דִּי מַלְכֵיא אַנּוּן יְקִים
 אֱלֹהֵ שְׁמֵיא מַלְכוּ, דִּי לְעֶלְמִין לֹא תִתְחַבֵּל וּמַלְכוּתָה
 לְעַם אַחְרִין לֹא תִשְׁתַּבַּקⁱ; תְּדַק^k וְתִסַּף^l כָּל-אַלִּין^m מַלְכוּתָא
 45 וְהִיא תְּקוּם לְעֶלְמֵיא, ⁴⁵ בְּלִקְבֵּל דִּי חֲוִית דִּי מְטוּרָא
 אַתְּגִירַת אַבְן דִּי לֹא בִידִין וְתִדְקַתⁿ פְּרוּלָא גַחְשָׁא חֶסֶפָא
 בְּחֶסֶף וְדְהָבֵא. אֱלֹהֵ רַב הוּדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לְהוּא
 אַחְרֵי דְנָה. וְיַצִּיב חֶלְמָא וּמְחִימִן^o פְּשָׁרָה.

רִבְעֵא^b Q. || 40. תְּלִיתֵא^a Q. | אַרְעֵא K. | אַרְעֵא Q. || 39. אַנְתָּה^v Q. |
 Q. | ° Mil'el. | ^d L86, J אִילִין; BEP אלן, cf. Ginsburg, Massorah I,
 Nr. 714. | ^e JL תְּדַק, sed v. 44 J תְּדַק. || 42. ee D Chireq; pariter 7, 7
 (2, 33 etc. desunt) J ubique Chireq. | ^f Q. L δ in textu sine
 Q. | ^g P תְּהוּה, in margine: 'ג' כַּת' ה' (scil. v. 41. 42). || 43. ^h Q. וְדִי ||
 44. ⁱ DJ תִּשְׁתַּבַּק Cere, L cum ceteris Chireq. | ^k DLJ תְּדַק. | ^l EDJP
 וְתִסַּף, P in margine: 'ל. וּמַל'. || 45. ⁿ EDJP דְּ Cere, cf. v. 34. |
 ° BEDJL מְ Qameç, cf. 6, 5; Da. 258.

46 בארין מלכא נבוכדנצר נפל על-אנפוהו ולדניאל סגד,
 47 ומנחה וניהחין אמר לנסכה לה. ⁴⁷ ענה מלכא לדניאל
 ואמר: מן-קשט, די אלחכון הוא אלה אלהין ומרא^p
 48 מלכין ונלה רזין, די יבלת למגלא רוא דנה. ⁴⁸ ארין מלכא
 לדניאל רבי ומתנן רברבן שניאן^q יתב לה וחסלטה על
 כל-מדינת בביל ורב-סגנין על כל-חבימי בביל. ⁴⁹ ודניאל
 בעא מן-מלכא ומני על-עבדתא^r די מדינת בביל לשדרך
 מישה ועבר^s גנו, ודניאל בתרע מלכא. —
 1 נבוכדנצר מלכא עבר צלם די דתב, רומה^a אמין שתין¹,
 פתיה אמין שת^b. אקומה בבקעת דורא במדינת בביל.
 2 ונבוכדנצר מלכא שלח למכנש לאחשדרפניא סגניא²
 ופתותא אדרגוריא גדרריא דתבריא תפתיא^c וכל שלטני
 מדינתא, למתא לחנפת צלמא^d, די תקים נבוכדנצר מלכא.
 3 בארין מתכנשין אחשדרפניא סגניא ופתותא אדרגוריא³
 גדרריא דתבריא תפתיא^c וכל שלטני מדינתא^d לחנפת
 צלמא, די תקים נבוכדנצר מלכא, וקאמין^e לקבל צלמא
 די תקים נבוכדנצר. ⁴ וברוא קרא בחיל: "לכון אמרין,
 4 עממא אמיא ולשניא: ⁵ בעדנא די תשמעון קל קרנא
 5 משרוקיתא קיתרס^f שבכא פסנתרין סומפניה^g וכל וני
 ומרא, תפלון ותסגרון לצלם^h דהבא, די תקים נבוכדנצר

47. ^p EJLPQ; E in marg.: כל אלה. || 48. ^q DE סניאן, L וסניאן. ||
 49. ^r BQ Metheg, DL $\bar{\tau}$ i. e. Sch'wa mobile. | ^s D ubique Gameq.
3, 1. ^a cf. e 6, 3! | ^b EDL שת. || 2. ^c תפתאי Q, DLP תפתאי in textu
 sine adnotatione. Pariter v. 3. | ^d D v. 2. 15 צלמא Chireq. 2, 31 etc. desunt;
 J ubique Chireq. | ^{dd} L מדינתא Sing. | ^e וקאמין Q, וקאמין K. || 5. ^f $\chi\theta\alpha\rho\iota\varsigma$,
 קתרס Q. | ^g BEDL \aleph in fine. | ^h D v. 5. 7. 10. 12. 14. 18 צלם דהבא, L cum
 ceteris צלם (צלם), cf. § 8c.

6 מִלְבָּא. ⁶ וּמִן דִּי לֹא יִפֹּל וְיִסְגֵּד, בַּהֲשַׁעְתָּא ^k יִתְרַמָּא לְגֹזֵא
 7 אַתּוּן נִרְאָא יִקְדְּתָא ^{kk}. ⁷ בְּלִקְבֵּל דְּנָה בַּהּ וּמְנָא, כְּדִי שְׁמַעִין
 כָּל-עַמְמֵי קַל קִרְנָא מִשְׁרוּקִיתָא קִיתְרִס ¹ שְׁבָבָא פְּסַנְטְרִין
 וְכַל זְנִי וּמְרָא, נְפֻלִין כָּל-עַמְמֵי אֲמֵיָא וְלִשְׁנֵי סַגְרִין
 8 לְצִלְם דְּהַבָּא, דִּי הִקִּים נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְבָּא. ⁸ בְּלִקְבֵּל
 דְּנָה בַּהּ וּמְנָא קִרְבוּ גְבַרִין ¹¹ בְּשַׁדְּאִין וְאַכְלוּ קִרְצִיחוֹן ¹¹ דִּי
 9 יְהוּדֵיָא ^{mm}. ⁹ עֲנֹ וְאַמְרִין לְנְבוּכַדְנֶצַּר מִלְבָּא: מִלְבָּא לְעֵלְמִין
 10 חַיִּי. ¹⁰ אַנְתָּה ^m מִלְבָּא שְׁמַתָּ ^o טַעַם, דִּי כָּל-אַנְשׁ, דִּי יִשְׁמַע
 קַל קִרְנָא מִשְׁרוּקִיתָא קִיתְרִס ^p שְׁבָבָא פְּסַנְטְרִין וְסִפְנֵיה ^q
 11 וְכַל זְנִי וּמְרָא, יִפֹּל וְיִסְגֵּד לְצִלְם דְּהַבָּא; ¹¹ וּמִן דִּי לֹא יִפֹּל
 12 וְיִסְגֵּד, יִתְרַמָּא לְגֹזֵא אַתּוּן נִרְאָא יִקְדְּתָא. ¹² אִיתִי גְבַרִין
 יְהוּדֵיָאִין, ^r דִּי מְנִיחַ יְחַחוּן עַל-עֲבִידַת מְדִינַת בְּבַל, שְׁדַרְדַּךְ
 מִיִּשְׁדָּ וְעַבְדֵּי נְגוּ. גְּבַרֵיָא אֵלֶּךְ לֹא שְׁמוּ עֲלֶיךָ ^s מִלְבָּא
 טַעַם, לֹא לְהִיךְ ^t לֹא פְּלַחִין וְלְצִלְם דְּהַבָּא דִּי הִקִּימְתָּ ^u לֹא
 13 סַגְרִין. — ¹³ בְּאֲדִין נְבוּכַדְנֶצַּר בְּרִנּוּ וְחַמָּא ^v אָמַר לְהִיחֵיהָ ^w
 לְשְׁדַרְדַּךְ מִיִּשְׁדָּ וְעַבְדֵּי נְגוּ. בְּאֲדִין גְּבַרֵיָא אֵלֶּךְ תִּיחִיו ^x קְדָם
 14 מִלְבָּא. ¹⁴ עֲנֵה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר לְחוּן: הַצְדָּא ^y שְׁדַרְדַּךְ
 מִיִּשְׁדָּ וְעַבְדֵּי נְגוּ לֹא לְהִי ^z לֹא אִיתִיכוּן פְּלַחִין וְלְצִלְם דְּהַבָּא

6. ⁱ BEDJLPQ ubique; B מן. | ^k D(J)L ubique שַׁעְתָּא; cf. v. 15 (L שַׁע); 4, 30 (D שַׁע); 5, 5. | ^{kk} L ubique יִקְדְּתָא cum Sch'wa mobili; D ק גֵּרֵי sine Sch'wa mob. || 7. ¹ קִיתְרִס Q. || 8. ¹¹ D ubique גְבַרִין, גְבַרֵיָא Pathach. | ^m D ק Chireq. Pariter 6, 25. | ^{mm} PṢṢ; BE דָּאִי Q; DL דָּאִי in textu. || 10. ⁿ אַנְתָּה Q. | ^o E שְׁמַתָּ, DL שְׁמַתָּ, cf. Land. 273. | ^p קִיתְרִס Q. | ^q לְסִפְנֵיהָ Q. || 12. ^r PṢṢ (Dav. Qimchi); BE דָּאִין Q. | ^s אֵלֶּךְ Q. | ^t לֹא לְהִיחֵיהָ Q. | ^u PDṢṢ; BEL sine Jod. || 13. ^v LP וחמה ה' | ^w in E הִתִּיחֵיהָ verbale habet v. 13; 5, 2. 3. 23; 6, 17. 25. In D Qere: v. 13; 5, 2. 23; § 617. 25 (Pathach 5, 3). | ^x LP הִתִּיחֵיהָ, cf. 6, 18 LP הִתִּיחֵיהָ. || 14. ^y Kautzsch 6, 7, 2 הַצְדָּא (ה' interrogat.); Bevan הַצְדָּא. | ^z EDG לֹא לְהִי Sing.

15 די תקימות^a לא סגדוין? ¹⁵ כָּעַן הֵן אִיתִיכוֹן עֲתִידִין, די
 בְּעֵדְנָא, די תִּשְׁמְעוֹן קַל קַרְנָא מִשְׁרוֹקִיתָא קִתְרַס^b שְׂבָכָא
 פְּסִנְתֵּרִין וְסוּמְפְנִיָּה וְכַל זְגִי זְמָרָא, תִּפְלוֹן וְתִסְגְּדוֹן לְצַלְמָא
 דִּי־עֲבָדְתָּ; וְהֵן לֹא תִסְגְּדוֹן, בְּהָ שְׁעֲתָא תִתְרַמּוֹן^c לְגוּא
 אַתּוֹן נוֹרָא יִקְדְּתָא. וּמֵן הוּא אֵלֶּה די יִשְׂוֹבְנִכוֹן מִן־
 יְדִי^d? — ¹⁶ עֲנוּ שְׁדַרְךָ מִיִּשְׁדָּה וְעֵבֵד נְגוּ וְאַמְרִין לְמַלְכָּא^e
 נְבוּכַדְרֶנְצַר לֹא חֲשִׁחוּן^f אֲנַחְנָא עַל־דְּדִנָּה פְתָגָם לְהַחֲבוּתָךְ.
 17 הֵן אִיתִי אֵלֶּהנָא^f, די אֲנַחְנָא פְלַחוּן, יְכַל^{ff} לְשִׁיבוֹתְנָא
 מִן־אַתּוֹן נוֹרָא יִקְדְּתָא וּמִן־יְדָךְ מַלְכָּא, יִשׁוּב. ¹⁸ וְהֵן לֹא,
 יְדִיעַ לְהוּא לָךְ מַלְכָּא, די לֹא־לַחֲדָךְ^g לֹא אִיתִינָא^h פְלַחוּן
 וְלְצַלָּם דְּהִבָּא די תְּקִימַתְּ לֹא נִסְגְּדָה. — ¹⁹ בְּאַרְיִן נְבוּכַדְרֶנְצַר
 הִתְמַלִּי חֲמָאⁱ וְצַלָּם^k אֲנַפּוּתִי אֲשַׁתְּנוּ^l עַל־שְׁדַרְךָ מִיִּשְׁדָּה
 וְעֵבֵד נְגוּ. עֲנֵה וְאָמַר לְמוּא לְאַתּוֹנָא חַד שְׂבָעָה^m עַל די
 הַזֶּה לְמוּתָה. ²⁰ וְלִגְבָרִין גְּבַרֵי חַיִל די בְּחִילָה^{mm} אָמַר לְכַפְתָּה
 לְשְׁדַרְךָ מִיִּשְׁדָּה וְעֵבֵד נְגוּ, לְמַרְמָא לְאַתּוֹן נוֹרָא יִקְדְּתָא.
 21 בְּאַרְיִן גְּבַרֵיא אֵלֶּךְ בְּפִתּוֹ בְּסַרְבְּלִיהוֹן פְּטִישִׁיהוֹןⁿ
 וּבְרַבְּלִתְחוֹן וּלְבוּשִׁיהוֹן^o וְרַמְיוֹ^p לְגוּא אַתּוֹן נוֹרָא יִקְדְּתָא.
 22 כְּלָקְבַל דְּנָה, מִן־דִּי מַלְתָּ מַלְכָּא מַחְצְפָּה וְאַתּוֹנָא אֹזְתָה^q

^a E השפחית Chireq, Mil'el, cf. 4, 31. D תקימת 2, 25; 3, 15
 עבדית || 15. ^b קתרס Q. | ^c BEG תחרמון ū. Ita E 4, 13. 33; 5, 2; 7, 28. |
^d BPG ידי Plur. || 16. ^e D3 ה Qameç; BELPQ ת Pathach, cf. 5, 25
 ופרסין || 17. ^f DLP; B3G ה Qameç, cf. v. 18. | ^{ff} D יכול cf. v. 29; 2, 10. ||
 18. ^g Q לאלהך DLG in textu sine adnotatione. | ^h איתנא Q in
 EP, etiam DL ת Pathach; B3G ת Qameç. || 19. ⁱ BDL חמה. | ^k L וצלם
 Pathach ש E v. 19 et 4, 20 || ^m E ש 4, 20 et v. 19. | ^{mm} D חרה, cf. ad 4, 1. || 21. ⁿ
 פטישהון Q; BE ח sine Dagesch. DG פשטיהון (ש ante מ). | ^o BEP sine Vav
 medio. | ^p DL ורמיו Qal activum. E ורמיו, v. 28 שגיו 5, 3. 23; הותיו 5, 3. 4
 העדיו 5, 20. Conf. DL 3, 28 שגיו et D 5, 20 העדיו.

וְתִירָה^א, וְגִבְרִיא אֱלֹהֵי דֵי חֶסְקוֹ לְשִׁדְרָךְ מִיִּשְׁךְ וְעֵבֶד נְגוֹ
 23 קִטְל הַמּוֹזֵן שְׂבִיבָא דֵי נֹרָא. ²³ וְגִבְרִיא אֱלֹהֵי תַלְתְּהוֹן שְׁדִרְךָ
 מִיִּשְׁךְ וְעֵבֶד נְגוֹ נִפְלוּ לְגֹאֵ אַתּוֹן נֹרָא יִקְדָּא מְכַפְתִּין.
 24 ²⁴ אַדְרִין נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָּא חֹזֶה וְקָם בְּתַתְּבַחְלָה, עֲנָה וְאָמַר
 לְחַדְכְּרוּהִי: הֲלָא גְבָרִין תַּלְתָּה רְמִינָא לְגֹאֵ נֹרָא מְכַפְתִּין?
 25 עֲנִין וְאָמְרִין לְמִלְכָּא: יִצְיָבָא מִלְכָּא. ²⁵ עֲנָה וְאָמַר: הָא
 אֲנָה חֹזֶה גְבָרִין אַרְבַּעַה שְׁרִין^א מְהֻלְבִין^ב בְּגֹאֵ נֹרָא וְחֻבְלִי^ט
 לָא אִיתִי בְּחוּן, וְרוּחַ דֵי רַבִּיעִיא^ד דְּמַח לְבַר אֱלֹהִין.
 26 ²⁶ בְּאֲדִין קָרַב נְבוּכַדְנֶצַּר לְתַרַע אַתּוֹן נֹרָא יִקְדָּא, עֲנָה
 וְאָמַר: שְׁדִרְךָ מִיִּשְׁךְ וְעֵבֶד נְגוֹ עֲבָדוּהִי דֵי אֱלֹהָא עֲלִיא^ו
 פְּקוּ וְאַתּוּ. בְּאֲדִין נִפְקִין שְׁדִרְךָ מִיִּשְׁךְ וְעֵבֶד נְגוֹ מִן־גֹּאֵ
 27 נֹרָא. ²⁷ וּמְתַבְנָשִׁין^ז אַחַשְׁדַּרְפַּנְיָא סַגְנִיָּא וּפְחֹתָא וְחַדְכְּרִי
 מִלְכָּא; חֹזִין לְגִבְרִיא אֱלֹהֵי, דֵי לָא שְׁלַט נֹרָא בְּגַשְׁמִיחוּן^ח
 וְשַׁעַר רְאִישְׁהוֹן לָא תְּחַדְרָךְ וְסַרְבְּלִיחוּן^י לָא שְׁנוּ וְרִיחַ נֹר
 28 לָא עֲדַת בְּחוּן. — ²⁸ עֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר: בְּרִיךְ אֱלֹהֵיחוּן
 דֵי שְׁדִרְךָ מִיִּשְׁךְ וְעֵבֶד נְגוֹ, דֵי־שְׁלַח מִלְאַכָּה וְשִׁיב
 לְעֲבָדוּהִי דֵי תְּתַרְחֲצוּ עֲלוּהִי; וּמַלְת מִלְכָּא שְׁנִי^י וְיַחְבוּ
 גַשְׁמִיחוּן^א, דֵי לָא יַפְלְחוּן וְלֹא יִסְגְּרוּן לְכַל־אֱלֹהֵי לְחַן
 29 לְאֱלֹהֵיחוּן. ²⁹ וּמְנִי שִׁים טַעַם דֵי כָל־עַם אֲמָה וְלִשְׁנֵי, דֵי

22. ^a BC ubique η, excepto uno loco s 6,4; G s etiam 5,12. || 24. ^r
 ED (non L) שְׁרִין Part. act. | ^s BEPBC Haqt. ut 4,34; D et 4,34
 DL videtur praeferendum esse, cf. 4,26 מְהֻלְבִין | ^t וחבל G, sed 6,24 cum
 ceteris ב. | ^u רביעאה Q. || 26. ^v עלאה Q. || 27. ^w E sine Dagesch, D sine
 Sch-wa mobili; L נ, i. e. ג. | ^x בגשמהון Q Sing., K Plur.; P Sing. in
 textu. | ^y P וסר Qameç chatûph. || 28. ^z EDL שניו, conf. ad v. 21. |
^a גשמהון Q; in P ^א litera postea addita est, in marg. יתיר.

וַאֲמַר שְׁלֵה^b עַל־אַלְהֵהוֹן דִּי שְׂרַרְךָ מִיִּשְׁדָּה וְעַבְדָּה נְגוּא,
 חֲדָמִין יתְעַבְדּוּ וּבִיתָהָ^o נְגוּלִי יִשְׁתַּוְּחָ^a; בְּלִקְבֵּל דִּי לֹא אִיתִי
 אֵלֶּה אַחֲרָן דִּי יִכְּלֹ^l לְחַצְלָה כְּרֻתָה. —³⁰ בְּאֲדִין מְלָכָא
 חֲצֵלָה לְשְׂרַרְךָ מִיִּשְׁדָּה וְעַבְדָּה נְגוּ בְּמַדְיַנְתָּ בְּבָל.
³¹ נְבוּכַדְרֶצַּר מְלָכָא לְכָל־עַמְמֵיָא אֲמִיָּא וְלִשְׁנַיָּא, דִּי דֹאֲרִין^f
 בְּכָל־אַרְעָא: שְׁלַמְכוּן יִשְׁנָא.³² אֲתִיָּא וְתַמְחִיָּא^g דִּי עַבְדָּה עֲמִי
 אֵלֶּהָ עֵלִיא^h שְׁפַר קְדָמִי לְחַוְיָהּ.³³ אֲתוּחִי בְּמַח רַבְרָבִין
 וְתַמְחִוְחִי בְּמַח תְּקִיפִין! מְלָכוּתָהּ מְלָכוּתָהּ עֲלַם וְשְׁלַטְנָהּ
 עַסְדָּר וְדָר. ¹ אֲנָה נְבוּכַדְרֶצַּר שְׁלֵה^a חַוְיַת בְּבִיתִי^{aa} וְרַעְנָן^b
 בְּהִיבְלִי. ² חֲלָם חַוְיַת וִירְחֻלְנִי, וְתַרְהֲרִין עַל־מִשְׁכְּבִי וְחַוְיִי
 רֵאשִׁי יִבְהַלְנִי. ³ וּמְנִי שִׁים טַעַם לְחַנְעֵלָה קְדָמִי לְכָל
 חַפְיָמִי בְּבָל, דִּי־פִשֶׁר חֲלָמָא יְהוּדְעַנְנִי. ⁴ בְּאֲדִין עֲלִלִין^c
 חֲרַטְמֵיָא אֲשַׁפֵּיָא כַּשְׂדִּיא^d וְגוּרְיָא, וְחֲלָמָא אָמַר אֲנָה
 קְדָמִיחַוֹן, וּפְשָׁרָה לֹא מְהוּדְעִין לִי. ⁵ וְעַד אַחֲרִין^e עַל־^{oo} קְדָמִי
 דְּגִיָּאל דִּי שְׁמִיחָה בְּלִטְשֵׁאֲצַר בְּשֵׁם אֵלֶּהִי וְדִי רוּחַ אֵלֶּהִין
 קְדִישִׁין בְּהַ, וְחֲלָמָא קְדָמוּחִי אָמַרְתָּ. ⁶ בְּלִטְשֵׁאֲצַר רַב
 חֲרַטְמֵיָא, דִּי אֲנָה יִדְעַת דִּי רוּחַ אֵלֶּהִין קְדִישִׁין בְּהַ וְכָל־רִוּ
 לֹא־אֲנִים לְהַ, חַוְיִי חֲלָמִי דִּי חַוְיַת וּפְשָׁרָה אָמַר. ⁷ וְחַוְיִי
 רֵאשִׁי עַל־מִשְׁכְּבִי. חַוְיַת חַוְיַת וְאֵלִין בְּגוּא אַרְעָא וְרוּמָה

29. ^b שלו Q; K שלה (Hitzig, = שאלה), alii שלה. | ^c D Cere, וביתיה | ^d E, אחרון יכול Q, cf. v. 17. ||
 cf. ad 4, 1. | ^d BE ה propter pausam, cf. 2, 4. | ^e D אחרון יכול Q, cf. v. 17. ||
 31. ^f דורין Q, דורין K. || 32. ^g E v. 32. 33; 6, 28 ת Pathach. | ^h בְּכָל־אַרְעָא Q.
 4, 1. ^a D שלה Qameq. | ^{aa} E³; BPDLOT בביתוי; cf. D 3, 20 בביתיה
 D ביתיה 3, 29; 5, 23; 6, 11; DL 4, 31 עיני; 7, 8 D (L deest) כעני sed 2, 17
 D לביתיה. | ^b EDL ג Qameq. || 4. ^c עלין Q, cf. Da. 274; BE י Pathach
 (L?; cf. 5, 8); K עלין. | ^d כשדאי Q. || 5. ^e PC אחרון Q; B alii אחרון Q;
 D אחרון, L אחרון. | ^{oo} D על Qameq, cf. ad 2, 16.

8 שָׁנִיָּא. ⁸ רַבָּה אֵילָנָא וְתַקְרָף ^f וְרוּמָה יִמְטָא לְשִׁמְיָא וְחֻוּתָהּ ^g
 9 לְסוּף כָּל-אַרְעָא. ⁹ עֲפִיָּה שְׁפִיר וְאַגְבֵּה שְׁנִיָּא וּמְזוּן לְכָלֵּא ^h
 בָּהּ. ¹ תְּחַתּוּהִי תַמְלִל חַיּוֹת בְּרָא וּבְעַנְפוֹתָיו יִדְרוּן ^k צִפְרֵי
 10 שְׁמִיָּא וּמְנַה וְתוּזִין ¹ כָּל-בְּשָׂרָא. ¹⁰ חֻוּה הַיּוֹת בְּחֻוּי רֵאשֵׁי
 11 עַל-מְשַׁבְּבֵי וְאֵלוֹ עִיר וְקַדִּישׁ מִן-שְׁמִיָּא נָחַת. ¹¹ קָרָא בְּחִיל
 וְכֵן אָמַר: "גְּדוּ אֵילָנָא וְקַצְצוּ עֲנַפּוֹתַי אַתְרוּ עֲפִיָּה וּבְדַרוּ
 אַגְבֵּה; תִּגְדּוּ חַיּוֹתָא מִן-תְּחַתּוּהִי ^m וְצִפְרֵיָא מִן-עֲנַפּוֹתָיו.
 12 ¹² בְּרַם עֲקַר שְׂרָשׁוּתָיו בְּאַרְעָא שְׁבִקוּ וּבְאַסּוּר דִּי-פְרוּל וּנְחַשׁ
 בְּדַתָּאָא דִּי בְרָא, וּבְטַל שְׁמִיָּא יִצְטַבַּע וְעַם-חַיּוֹתָא חִלְקָה
 13 בְּעֵשֶׁב אַרְעָא. ¹³ לִבְבָּה מִן-אֲנוּשָׁא ⁿ יִשְׁנֹן וּלְבַב חַיּוֹתָא ^o
 14 יִתְהַב ^p לָהּ וְשִׁבְעָה עֲדָנִין יִחְלַפּוּן עֲלוּתָיו. ¹⁴ בְּגִגְרַת עִירִין
 פְּתַגְמָא וּמֵאֲמַר קַדִּישִׁין שְׂאֵלְתָא ^q, עַד-דְּבַרְתָּ ^r דִּי יִגְדַּעוּן
 חַיּוֹתָא, דִּי שְׁלִיט עֲלֵיָא ^s בְּמַלְכוּת אֲנוּשָׁא ^t וְלִמְזַן דִּי יִצְבֵּא
 15 יִתְנַגַּה וּשְׁפַל אַנְשִׁים ^u יִקִּים עֲלֵיהּ ^v. " ¹⁵ דִּגְנָה חִלְמָא חַיּוֹת
 אֲנָה מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר וְאַנְתָּח ^w בְּלִטְשָׁאֲצַר פִּשְׂרָא ^x אָמַר,
 כְּלַקְבֵּל דִּי כָּל-חַפְיָמִי מַלְכוּתִי לָא יִכְלִין פִּשְׂרָא לְחַוְדְּעוּתָנִי
 16 וְאַנְתָּח ^w כְּהַל דִּי רוּחַ אֵלְהִין קַדִּישִׁין בְּדֵי. — ¹⁶ אֲדִין
 דִּנְיָאֵל דִּי שְׁמָהּ בְּלִטְשָׁאֲצַר אֲשֵׁתוּמַם כְּשַׁעָה חֲדָה וּרְעִינָתִי

8. ^f BPLG; E v. 8. 17 ותקף Cere. | ^g E v. 8. 17 חוותה. Paul Haupt
 et initio v. 9 (18) חוותה (וח). || 9. ^h Mil'el. | ⁱ BEPQ v. 9. 18 ב sine
 Dagesch. | ^k Q. וידון ^k. || 11. ^m E תחתיהי, repugnat Masora in E
 ad v. 9, quae non nisi duo תחתיהי agnoscit: v. 9. 18. || 13. ⁿ אנושא Q. (cf.
 2, 43; 4, 22. 29); K אנושא (אנוש saepe in inscriptionibus Nabataeorum). |
 ° BE חויה, E marg. כל הי. | P BPLG; BE ה Cere. || 14. ^q BE; BE sine
 Metheg; P ה Raphe, L ל Sch wa mobile. | ^r Kautzsch, alii על־די ^s.
 עלאה ^s. | ^t אנושא Q. | ^u conf. 7, 10 אלפים K. Haud scio an אנושא vel
 אנושא אנושא Q. cf. v. 16. scribendum sit. | ^v עלה Q. || 15. ^w ואנת Q, bis. | ^x פשרה Q, cf. v. 16.

יְבַהֲלֶנָהּ. עֲנֵה מַלְכָּא וְאָמַר: בְּלִטְשָׁא צַר חֵלְמָא וּפְשָׂרָא^y
 אַל יְבַהֲלֶךָ.^z עֲנֵה בְּלִטְשָׁא צַר וְאָמַר: מְרַאי^a חֵלְמָא
 לְשִׁנְאִיךָ^b וּפְשָׂרָהּ לַעֲרִיךָ^c. 17 אֵילָנָא דִּי חֲוִיתָ (דִּי רִבָּה^d
 וְתִקַּף וְרוּמָהּ יִמְטָא לְשִׁמְיָא וְחֻוּתָהּ^e לְכָל-אַרְעָא^f וְעַפְיָהּ^g 18
 שְׁפִיר וְאַנְבִּייהּ שְׁגִינָא וּמְזוּזָא לְכֹלָא^h בְּהּ, תְּחַתּוּתֵי תְדוּר חֵיוֹת
 בְּרָא וּבְעַנְפוּתֵי וּשְׁכָנָן צִפְרֵי שְׁמִיָּא) 19 אַנְתָּהⁱ חוּא מַלְכָּא,^j
 דִּי רַבִּית^k וְתִקְפָּתָ^l וְרַבּוּתָךְ רַבָּת וּמָטָת^m לְשִׁמְיָא וּשְׁלִטְנָךְ
 לְסוּף אַרְעָא. 20 וְדִי חֻוּתָ מַלְכָּא עִיר וְקִדִּישׁ נַחַת מִן-שְׁמִיָּאⁿ
 וְאָמַר "גִּדּוּ אֵילָנָא וְחַבְלוּתֵי בְּרַם עִקֵּר שְׁרִשׁוּתֵי בְּאַרְעָא
 שְׁבָקוּ וּבְאַסוּר דִּי פְרוּל וּנְהַשׁ בְּדַתְאָא דִּי בְּרָא, וּבְטַל
 שְׁמִיָּא וְצִטְבַּע וְעַס-חֵיוֹת בְּרָא חֲלָקָה עַד דִּי שְׁבַעַה עֲדָנִין
 יַחְלִפּוּן עֲלוּתֵי" 21 דִּנְהָ פְשָׂרָא מַלְכָּא (וּנְזַרְתָּ עֲלֵיָּא^o חוּא^p
 דִּי מַטִּית^q עַל-מְרַאי^r מַלְכָּא) 22 וְלֶךְ טַרְדִּין מִן-אַנְשָׂא
 וְעַס-חֵיוֹת בְּרָא לְחַוּת מְדַרְכָּהּ וְעַשְׂבָּא כְּתוּרִין לָךְ יִטְעִמוּן
 וּמַטַּל שְׁמִיָּא לָךְ מְצַבְעִין וּשְׁבַעַה עֲדָנִין יַחְלִפּוּן עֲלִיךָ^s, עַד
 דִּי תִנְדַּע, דִּי שְׁלִיט עֲלֵיָּא^t בְּמַלְכוּת אַנְשָׂא וּלְמִן דִּי יִצְבָּא
 יִתְנַנְהּ. 23 וְדִי אָמְרוּ לְמַשְׁבַּק עִקֵּר^u שְׁרִשׁוּתֵי דִּי אֵילָנָא,^v
 מַלְכוּתָךְ לָךְ קִימָה^w, מִן-דִּי תִנְדַּע דִּי שְׁלִטָן שְׁמִיָּא. 24 לְחֵן^x

16. ^y Q. וּפְשָׂרָהּ. | ^z L יבִּהְלֶךָ. | ^a מְרַאי Q; K מְרַאי, § 23^{aa}. | ^b לְשִׁנְאִיךָ Q. | ^c לַעֲרִיךָ Q. || 17. ^d Paul Haupt וְעַפְיָהּ et initio v. 18 וְחֻוּתָהּ. || 18. ^e Mil'el. || 19. ^f אַנְתָּה Q. | ^g רַבִּית K; Q nihil est. | ^h E תָּ in fine. | ⁱ PL; B88 ומַטָּת וּרַבָּת וּמָטָת. || 21. ^k עֲלֵיָּא Q. | ^l מַטָּת Q; K lapsus calami; P מַטָּת in textu. | ^m מְרַאי Q; K מְרַאי. || 22. ⁿ J Chireq supra 'i; ita v. 29. | ^o Q. עֲלֵיךָ. | ^p Q. עֲלֵיָּא. || 23. ^q D ק Qameg. | ^r LP8; JDE8 Nehardeenses קימָה, E in marg.: אֵלֶיךָ לְקִימָה הִי (cf. 6, 8).

מִלְכָא מַלְכֵי יִשְׁפַר עֲלֵיךְ וְהַטִּיךְ בְּצַדְקָה פִּרְק וְעֹנִיתִךְ
בְּמַחַן עֲגִיז, הֵן תִּהְיֶה אֲרֻכָּה לְשָׁלוֹתִךְ.
25 26 כִּלְאֵי מָטָא עַל־נְבוּכַדְנֶצַר מִלְכָא. 26 לִקְצַת יִרְחִין תִּרִי
27 עֶשֶׂר עַל־הַיֵּכַל מַלְכוּתָא דִּי בְּכַל מְהֵלֵךְ הָיָה. 27 עֲנָה
מִלְכָא וְאָמַר: הֲלָא דָא הוּא כְּבַל רַבְתָּא, דִּי אָנָּה בְּנִיתָה^w
28 לְבֵית מַלְכוּ בְּתַקְרָא חֲסִנִי וְלִיקַר חֲדָרִי? 28 עוֹד מִלְתָּא
בְּפִם^{xx} מִלְכָא קַל מִן־שְׁמִיָּא נָפַל: 28 לָךְ אֲמַרִין נְבוּכַדְנֶצַר
29 מִלְכָא מַלְכוּתָא עֲדַת מְנָךְ. 29 וּמִן־אֲנָשָׁא לָךְ טָרְדִין וְעַס־
חַיּוֹת בְּרָא מְרָךְ, עֲשָׂבָא כְּתוּרִין לָךְ וְטַעֲמוּן וְשִׁבְעָה עֲדָנִין
יַחְלִפוּן עֲלֵיךְ,^y עַד דִּי־תִגְדַּע, דִּי־שְׁלִיט עֲלִיא^z בְּמַלְכוּת
30 אֲנָשָׁא וְלָמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְנַגַּח. 30 בְּהַ שְׁעָתָא^a מִלְתָּא סִפְתָּ^b
עַל־נְבוּכַדְנֶצַר, וּמִן־אֲנָשָׁא טָרִיד וְעֲשָׂבָא כְּתוּרִין יֵאֲכַל^{bb}
וּמִטַּל שְׁמִיָּא גִשְׁמָה יִצְטַבַּע, עַד דִּי שַׁעְרָה בְּנִשְׂרִין רַבָּה
31 וְטַפְרוּהִי בְּצַפְרִין. — 31 וְלִקְצַת יוֹמִיא אָנָּה נְבוּכַדְנֶצַר
עֲיִנֵי^{cc} לְשְׁמִיָּא נְטִילַת וּמְנַדְעֵי עָלֵי יְתוּב וְלַעֲלִיא^d בְּרַכְתָּ^e
וְלַחֵי עֲלָמָא שְׂבַחַת וְהִדְרַת,^f דִּי שְׁלַטְנָה שְׁלַטָּן עַלֵם
32 וּמַלְכוּתָה עַס־דֵּר וְדֵר. 32 וְכַל־דָּאֵרִי^g אֲרַעָא בְּלָה^h חֲשִׁיבִין,
וּבְמַצְבִּיָּה עַבְד בְּחִיל שְׁמִיָּא וְדָאֵרִי^g אֲרַעָא, וְלֹא אִיתִי דִּי

24. ^u Q. | ^v Q. וְהַטִּיךְ | ^w Q. וְעֹנִיתִךְ | ^x DJL i. e. Sch'wa mobile. || 25. ^v Mil'el. || 27. ^w BPW; EL Raphe; DJL i. e. Sch'wa mobile. || 28. ^{xx} D בְּפִם Cholem; EDJ Cholem. || 28. ^{xx} D בְּפִם Cholem; EDJ Cholem. || 29. ^y Q. עֲנָה | ^z Q. עֲלָאָה | ^a Q. וְלַעֲלִיא | ^b D יֵאֲכַל | ^{bb} D יֵאֲכַל | ^c DL וְטַפְרוּהִי | ^d Q. וְלַעֲלָאָה | ^e DJL i. e. Sch'wa mobile; W sine Metheg. | ^f E שְׂבַחַת וְהִדְרַת Chireq, Mil'el, cf. 3, 14. || 32. ^g וְדָאֵרִי | ^h D בְּלָה; BL בְּלָא. Q; cf. 3, 3.

ימחא בידה ויאמר לה מה עבדת^k. ³³ ביה זמנא מנדעי³³
 יתוב עלי ולקק^{kk} מלכותי תדרי וויזי יתוב עלי, ולי
 תדברי ורברבני יבעז¹, ועל-מלכותי התקנת^m ורבו יתירה
 הוספת לי. ³⁴ בען אנה נבכרנצר משבח ומרום ומתדר³⁴
 למלך שמיא די כל-מעבדוהי קשט וארחתהⁿ דין, ודי
 מהלבין^o בגוה יכל^p להשפלה.
¹ בלשאצר מלכא עבד לחם^o רב לרברבנוהי אלף ולקבל^{1,5}
 אלפא חמרא שתה. ² בלשאצר אמר בטעם חמרא²
 להיתיה^{aa} למאני דהבא ובספא, די תנפק נבוכדנצר אבוהי
 מן-היכלא די בירושלם^b, וישתון בהון מלכא ורברבנוהי
 שגלתה ולחנתה. ³ בארון תיתיו מאני דהבא^o, די תנפקו³
 מן-היכלא די בית אלחא די בירושלם, ואשתיו בהון
 מלכא ורברבנוהי שגלתה ולחנתה. ⁴ אשתיו חמרא ושבחו⁴
 לאלהי דהבא ובספא גחשא פרולא אעא ואכנא. ⁵ ביה⁵
 שעתה נפקו^d אצבען די ידאנש ובתבן לקבל נברשפא
 על-גירא דירכתל^{dd} היכלא די מלכא, ומלכא חוה פם ידא
 די כתבת. ⁶ ארון מלכא ויזיה^o שגוהי^{ee} ורעינהי^f יבתלונה⁶
 וקטרי חרצה משתרון וארכבתה^{ff} דא לרא נקשן. ⁷ קרא⁷

ⁱ E ימחא. | ^k D תא, E ת, in J vocalis deleta est. || **33.** ^{kk} Qameç DJL; ³³ Pathach. | ¹ J ³³; BEL 'יב; D Qal. | ^m BPDJL ³³ Pathach (3. fem. sing.) || **34.** ⁿ BJL (D omittit דין ויא), in P ³⁴ in ³⁴ hic et 5, 23 mutatum est; ³⁴ ³⁴; cf. 5, 23. | ^o DL מהלבין, etiam J Qatfil cf. 3, 25. | ^p D יכול, cf. ad 2, 10.

5, 1. ^a P להם. || **2.** ^{aa} ED לה cf. ad 3, 13. | ^b BPD; E ³³; cf. e 4, 8. 24. || **3.** ^c Theod., Hieron. (cf. Kamph.) add. ובספא. || **5.** ^d נפקה (JE נפקא Q; נפקו K. | ^{dd} DJ Cholem supra ב. || **6.** ^e D v. 6. 9 ziwjôhi; cf. 4, 33 et 7, 28 ziwjî; 5, 10 ziwjâkh (2, 31 deest). | ^{ee} melius v. 9 שגין עלוהי. | ^f J ר habet Chireq, ita v. 10. | ^{ff} כ Raphe.

מִלְכָּא בְּחִיל לְהַעֲלָה לְאַשְׁפִּיא כַּשְׂרִיא^g וְגִזְרִיא. עֲנָה מִלְכָּא
וְאָמַר לְחַבִּימֵי בְּכַל: דִּי כַל-אַנְשׁ, דִּי יִקְרַח בְּתַבְּחָה דְנָה
וּפְשָׁרָה יְחֻזְנִי, אַרְגָּנָא יִלְבַּשׁ וְהַמִּינְכָא^h דִּי קִתְּבָא עַל-
8 צִוְאַרְהָ וְתַלְתֵּי^{hh} בְּמַלְכוּתָא יִשְׁלַט. ⁸ אַדְרִין עַלְלוּןⁱ כֹּל חַבִּימֵי
מִלְכָּא, וְלֹא-בְּחִילִין בְּתַבָּא לְמַקְרָא וּפְשָׁרָה^k לְהוֹדְעָה
9 לְמִלְכָּא. ⁹ אַדְרִין מִלְכָּא בְּלִשְׁאֲצַר שְׂגִיא מִתְּבַהֵל^{kk} וְזוּזְהִי
10 שְׁנִין עֲלוּזְהִי וּרְבַרְבְּנוּזְהִי מִשְׁתַּבְּשִׁין^l. — ¹⁰ מִלְכָּתָא לְקַבֵּל
מִלֵּי מִלְכָּא וּרְבַרְבְּנוּזְהִי לְבֵית מִשְׁתָּיָא עֲלַלְתָּ^m. עֲנַתⁿ
מִלְכָּתָא וְאָמַרְתָּ: מִלְכָּא לְעֲלָמִין חַיִּי! אַל-יִבְחַלּוּךָ^o רַעִיוֹנֶיךָ
11 וְזוּזֶיךָ אַל-יִשְׁתַּנּוּ^p. ¹¹ אִיתִי גְבַר בְּמַלְכוּתְךָ, דִּי רוּחַ אֱלֹהִין
קַדִּישִׁין בְּהָ, וְכִיּוּמֵי אַבוּךָ נְהִירוּ^q וְשִׁכְּלַתְנוּ וְחֻכְמָה בְּחֻכְמַת^r
אֱלֹהִין הַשְׁתַּבַּחַת בְּהָ, וּמִלְכָּא גְבַרְבְּרִצְרִ אַבוּךָ רַב חֲרַטְמִין
12 אֲשַׁפִּין בְּשַׂדְּאִין גְּזִרִין הַקִּימָה^s, אַבוּךָ מִלְכָּא; ¹² בְּלַקְבֵּל
דִּי רוּחַ יְתִירָה^t וּמִנְדַע וְשִׁכְּלַתְנוּ מִפְּשָׁר^u חֲלָמִין וְאַחֲזִיית
אַחִידִן וּמִשְׂרָא^v קַטְרִין הַשְׁתַּבַּחַת בְּהָ בְּדַנְיָאֵל, דִּי מִלְכָּא
שָׁם שָׁמָּה בְּלִשְׁאֲצַר. בְּעַן דְּנִיָּאֵל יְתַקְרִי וּפְשָׁרָה
13 יְחַחֵהּ^w. — ¹³ בְּאֲרִין דְּנִיָּאֵל הָעַל קָדָם מִלְכָּא. עֲנָה מִלְכָּא
וְאָמַר לְדַנְיָאֵל: אַנְתָּח^x הוּא דְּנִיָּאֵל דִּי מִן-בְּנֵי גְלוּתָא דִּי

|| 7. ^g Q. בְּשַׂדְּאִי ^h Q. וְהַמִּינְכָּא apud omnes testes. K in JP. והמונכא
in E והמונכא, in G. והמוניכא. Pariter v. 16. 29. | ^{hh} D ותלתא, cf. v. 16. ||
8. ⁱ Q in P⁸ & G; BEL. y Pathach, cf. 4, 4. | ^k BL⁸ & G; EDJ. ופשרא;
P. ופשרא K. ופשרה Q. || 9. ^{kk} D מתבהל | ^l DJ¹ ב sine Sch^{wa}, i. e. Part.
Hithq^{tel}. || 10. ^m Q. עללת; Q. עללת. | ⁿ BE⁸ G. ענת BE⁸ G. || 12. ^r
D. יתירה | ^s Inf. Qal, cf. v. 16. Omnes fere testes (etiam BEP⁸ JL⁸ & G)
et ומשרא (J. habet Chireq); D. ומשרא, Erfurt. 1. ומשרא | ^t P⁸ JL⁸ & G;
D. א.; BE⁸ H. cf. 2, 4, 7. 24. || 13. ^x Q. אנתח.

14 יהוד די חיתו מלכא אבי^v מן יהוד? ¹⁴ ושמעת עליך^w, די רוח
 אלהין בך ונהירו ושבלתנו וחכמה ותירה^x השתכחת
 בך. ¹⁵ וכען העלו^y קדמי חקימא אשפיא, די כתבה רנה
 יקרון ופשרה להודעתני; ולא כהלין פשר מלתא להחונה.
¹⁶ ואנה שמעת עליך^z, די תוכל^a פשרין למפשר וקטרין
 למשרא. כען הן תוכל^a כתבא למקרא ופשרה להודעתני,
 ארונא תלבש והמינכא^b די תכתב על צוארך ותלתא
 במלכותא השלט. — ¹⁷ בארין ענה רניאל ואמר קדם
 מלכא: מתנתך לך להוין ונבוביתך^c לאחרן תב; ברם
 כתבא אקרא למלכא ופשרא אהודענה. ¹⁸ אנתה^d מלכא,
 אלהא עליא^e מלכותא ורבותא ויקרא והדרא יתב
 לנבכדנצר אבוק. ¹⁹ ומן רבותא, די יחבילה, כל עממא
 אמא ולשניא הוון ואעין^f ורחלין מן קדמותי; די הוא צבא
 הוה קטל ודי הוה צבא הוה מחא^g ודי הוה צבא הוה
 מרים^h ודי הוא צבא הוה משפל. ²⁰ וכדי רםⁱ לבבה ורוחה
 תקפת^k להודה, הנחת מן ברסא מלכותה, ויקרה^{kk} העדיו
 מנה. ²¹ ומן בני אנשא טריד ולבבה עסחיותא שוי^l ועם^l
 ערדיא מדורה^m; עשבא כתורין יטעמונה ומפל שמיא

^v Mif'el BṢṢ; P pr. manu Milra^e, nunc Mif'el; E אבי Milra; DL אבי
 i. e. אבי. || 14. ^w עלך Q. | ^x Conf. ad 3, 22. || 15. ^y BE ל sine Dagesch; in
 E lineola Raphe. || 16. ^z עלך Q. | ^a תוכל Q. cf. ad 2, 10. | ^b Cf. ad v. 7. ||
 17. ^c BṢṢ Qameç cum Mer'kha, P sine Mer'kha, L sine Schwa
 mob. supra ṭ; EDJ Pathach, cf. 2, 6. || 18. ^d אנתה Q. | ^e עליה Q. || 19. ^f
 וועין Q. | ^g PṢṢ (radix חיא); BEJ(L?) מחא = εὑρατες Theodotion. |
^h BPJL ṢṢ; ED Ṛ Çere, cf. 2, 21. || 20. ⁱ J רם Çere; D Qameç. | ^k ק Q;
 in P Pathach radendo deletum est; in L Schwa supralineare i. e. mobile;
 Ṣ תקי. D תקפת = תקפת. | ^{kk} ויקרה D, Hieron.: et gloria eius. || 21. ^l
 שוי Q; K שוי vel שוי. | ^m BEJL sine Vav.

וְנִשְׁמָה יִצְטָבַע, עַד דִּי יִרְע, דִּי שְׁלִיט אֱלֹהָא עֲלִיא^a בְּמַלְכוּת
 22 אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא וְהִקִּים^o עֲלֵיהּ^p. 22. וְאִנְתָּה^q בְּרַח בְּלִשְׁאֲצֵר
 23 לָא חֲשַׁפְלָתָ^r לְבִכְךָ, בְּלִקְבֵּל דִּי כְּלִדְנָה יִדְעָתָ. 23. וְעַל מְרָא
 שְׁמִיא הִתְרוּמְמָתָ וּלְמֹאנִיא^s דִּי בֵיתָה^{ss} הִתִּיּוּ^t קִדְמוּךְ^u,
 וְאִנְתָּה^v וּרְבִרְבִנְךָ^v שְׁגַלְתָּ וּלְחִנְתָּ חֲמֹרָא שְׁתִּין בְּהוּן.
 וְלֹא לְחִי כְּסָפָא וְדִחְבָּא גַחְשָׁא פְרוּלָא אָעָא וְאִבְנָא, דִּי לָא
 חֲזוּן וְלֹא שְׁמַעִין וְלֹא יִדְעִין, שְׂבַחְתָּ, וְלֹא אֱלֹהָא, דִּי נִשְׁמַתָּ
 24 בֵּידָה וְכָל אֲרַחְתָּ^w, לָהּ לָא חֲדַרְתָּ. 24. בְּאֲדִין מִן קִדְמוּתֵיהּ
 25 שְׁלִיחַ פִּסָּא דִּי יָדָא וְכִתְבָּא דְנָה רְשִׁים. 25. וְדָנָה כְּתָבָא דִּי
 26 רְשִׁים "מְנָא מְנָא תְקֵל וּפְרָסִין^x". 26. דְנָה פֶשֶׁר מְלֵתָא:
 27 מְנָא, מְנָה אֱלֹהָא מְלִכוּתָּהּ וְחֲשַׁלְמָה; 27. תְקֵל, תְקֵלָתָא^y
 28 בְּמֹאנִיא^z וְחֲשַׁתְכַּחַתְּ חֲסוּר^a; 28. פְרִיסַת מְלִכוּתָּהּ
 29 וְיַחֲבִיבַת לְמֻדֵי וּפְרָס. — 29. בְּאֲדִין אָמַר בְּלִשְׁאֲצֵר וְחֲלַבְשׁוּ
 לְדָנִיאֵל אֲרַגְנָא וְחַמִּינְכָא^b דִּי דִחְבָּא עַל-צִוְאַרְהָ וְחֲכִרוּ
 30 עֲלוּהִי, דִּי לְהוּא שְׁלִיט תְלָתָא בְּמַלְכוּתָא. 30. בְּהַ בְּלִיאָ
 קָטִיל בְּלֵאֲשַׁצֵּר^c מְלִכָּא כַשְׂדִּיא^d.
 1 וְדָרְיוֹשׁ מַדִּיא^a קָבַל מְלִכוּתָא כְּבַר שְׁנֵין שְׁתִּין וְחֲרָתִין.
 2 נִשְׁפָּר קָדָם דָּרְיוֹשׁ וְהִקִּים^b עַל-מְלִכוּתָא לְאַחַשְׁדֵּרְפָּנִיא

^a עלאה Q. | ^o J (non L) ק; 6,16 Cere. | ^p עלה Q. De DJ cf. ad 7,4.5. || 22. ^q ואנת Q. | ^r DJ (non L) ת Gameg. || 23. ^s EJ מנא D; ולמנא D ubique sine s post m. | ^{ss} D ביתה Cere, cf. ad 4,1. | ^t דיתיו D^u, cf. ad 3,13. | ^u קדמוך Q. | ^v ואנת Q. | ^w וברבך Q. | ^x DJL; BE^y s; in P s in s mutatum est, cf. 4,34. || 25. ^x D ופ Chireq. || 27. ^y L^z s; EDJ sine s; B תקלתה, P תקלתה, D ק. | ^z BPL^z s, Mandaice DE מאנא. | ^a BEPDL^z; s חסר. || 29. ^b Cf. ad v. 7. || 30. ^c E בלשאצר; DL Q. בשדצה Q. | ^d בלשאצר

6, 1. ^a מדא Q. || 2. ^b E והקים; etiam D ק Cere, cf. 3, 2, 3.

3 מֵאֵה וְעִשְׂרִין, דִּי לְהוֹן בְּכַל־מַלְכוּתָא, וְעֵלָא מִנְהוֹן סְרַבִּין
 הַלְתָּחָה, דִּי דְנִינְאֵל חַד מִנְהוֹן, דִּי לְהוֹן אַחְשַׁדְרַפְנִיָּא אֵלִין
 4 יְהִבִּין לְהוֹן מַעְמָא וּמַלְכָּא לֹא לְחֹא נֹזֶק. 4 אֲדִין דְנִינְאֵל
 דְנָה הוּא^d מִתְנַצַּח עַל־סְרַבִּיָּא וְאַחְשַׁדְרַפְנִיָּא, בְּלִקְבֵּל
 דִּי רוּחַ נְתִירָא בָּהּ; וּמַלְכָּא עֲשִׂיתָ לְחַקְמוּתָהּ עַל־כָּל־
 5 מַלְכוּתָא. 5 אֲדִין סְרַבִּיָּא וְאַחְשַׁדְרַפְנִיָּא הוּוּ בְעֵין עֵלָה
 לְהַשְׁבַּחָה לְדְנִינְאֵל מַצַּד מַלְכוּתָא, וְכַל־עֵלָה וּשְׁחִיתָהּ לֹא
 יִכְלִין לְהַשְׁבַּחָה, בְּלִקְבֵּל דִּי מְהִימָן^f הוּא וְכַל־שְׁלוּ וּשְׁחִיתָהּ
 6 לֹא הַשְׁתַּכַּחַת עֲלוֹתָי. 6 אֲדִין גְּבַרִיָּא^e אֵלֶּה אֲמָרִין: דִּי לֹא
 נְהַשְׁבַּח לְדְנִינְאֵל דְנָה כָּל־עֵלָה, לְחַן הַשְׁבַּחָנָא עֲלוֹתָי בְּדַת
 7 אֵלֶּהָ. 7 אֲדִין סְרַבִּיָּא וְאַחְשַׁדְרַפְנִיָּא אֵלִין חֲרָשׁוּ עַל־מַלְכָּא
 8 וְכֵן אֲמָרִין לֵהּ: דְרִיּוּשׁ מַלְכָּא לְעֵלְמוּן חַיִּי! 8 אַתְּעִטְמוּ כָּל
 סְרַבִּי מַלְכוּתָא סִגְנִיָּא וְאַחְשַׁדְרַפְנִיָּא תְדַבְרִיָּא וּפְחֹתָא
 לְקִימָה קִיָּם מַלְכָּא וּלְתַקְפָּה אֲסַר, דִּי כַל־דִּי יִבְעָא כְּעוּ
 מוֹן־כַּל־אַלֶּה וְאַנְשׁ עַד־יוֹמִין תְּלַתִּין לְחַן מִנְדָּ מַלְכָּא
 9 יִתְרַמָּא לִגְב אַרְוֹתָא. 9 בְּעֵין מַלְכָּא תְקִים אֲסַרָּא וְתַרְשֵׁם
 בְּתַבָּא, דִּי לֹא לְהַשְׁנִיָּה^h, בְּדַת מְדִי וּפְרַס דִּי לֹא תַעֲדָאⁱ.
 10 11 בְּלִקְבֵּל דְנָה מַלְכָּא דְרִיּוּשׁ רְשֵׁם בְּתַבָּא וְאַסְרָא. 11 וְדְנִינְאֵל
 בְּדִי יַדַּע, דִּי רְשֵׁים בְּתַבָּא, עַל לְבִיתָהּⁱⁱ (וְכוּיִן פְּתִיחֹן^k לֵה
 בְּעִלִּיתָהּ נְגַד יְרוּשָׁלַם) וְזִמְנִין תְּלַתָּה בְּיוֹמָא הוּא^{kk} בְּרַךְ עַל־

3. ^c BEJL תלתא Aleph. | ^{cc} DJ † Gere. || 4. ^d 𐤒𐤆; BEDJL הוה
 He. | ^e L (עשת) P² 𐤒𐤆; BE עשית Qameç. | 5. ^f EL² 𐤒𐤆; 𐤎 BDJ, cf. ad
 2, 45. || 6. ^g D ubique 𐤁. || 9. ^h BEJ א. להשנאה Q in J 6, 9. 16, in E 7, 25,
 cf. ad 2, 10. | ⁱ BEDJL² v. 9. 13 א (L v. 9 תעדי); 𐤒 ה He. || 11. ⁱⁱ D
 Gere, cf. ad 4, 1. | ^k D פתיחין. | ^{kk} 𐤒; BEP² 𐤒; D הוא ברך על-ב
 post. manu in marg.

צבו בְּדַנְיָאֵל. ¹⁹ אַדְיִן אִזְל מַלְכָּא לְהַיְכֵלְהָ וּבַת טוֹת וְרַחֲוִין ^w
 לֹא הִנְעֵל קְדַמּוֹתַי וּשְׁנֵתַה ^x נִדַת עֲלוֹהֵי. — ²⁰ בְּאֲדִין מַלְכָּא
 בְּשַׁפְרָפְרָא יְקוּם בְּנִגְהָא ^{xx} וּבַהֲתַבְחֵלְהָ לְגַבָּא דִּי אַרְיֹתָא
 אִזְל. ²¹ וּבְמַקְרַבָּה ^y לְגַבָּא לְדַנְיָאֵל בְּקַל עֲצִיב ^z וְעַק ^{zz}, עֲנָה
 מַלְכָּא וְאָמַר לְדַנְיָאֵל: דַּנְיָאֵל עֵבֵר ^a אֱלֹהָא הֵיִא, אֱלֹהֵךְ ^b
 דִּי אַנְתָּה ^o פְּלַח לָהּ בַּתְדִירָא הַיְכָל ^{oo} לְשִׁיבוּתְךָ מִן־
 אַרְיֹתָא? ²² אַדְיִן דַּנְיָאֵל עִם־מַלְכָּא מַלְל ^d: מַלְכָּא לְעֲלָמִין
 חַיִּי! ²³ אֱלֹהֵי שְׁלַח מַלְאַכְהָ וּסְגַר ^o פִּם אַרְיֹתָא וְלֹא
 חֲבַלוּנִי, בְּלִקְבֵּל דִּי קְדַמּוֹתַי וּבֹו הַשְׁתַּכַּחַת לִי, וְאַף
 קְדַמּוֹךְ ^f מַלְכָּא חֲבוּלָה ^e לֹא עֲבַדַת. — ²⁴ בְּאֲדִין מַלְכָּא
 שָׁנִיא טָאֵב עֲלוֹהֵי וּלְדַנְיָאֵל אָמַר לְחַנְסַקָּה מִן־גַּבָּא.
 וְהִפֵּק דַּנְיָאֵל מִן־גַּבָּא וּכְל־חֲבֵל לֹא הִשְׁתַּכַּח בָּהּ, דִּי
 חִימִן ^b בְּאַלְתָּהּ. ²⁵ וְאָמַר מַלְכָּא וְחִיתוּי ⁱ גְּבַרְיָא אֵלֶךְ דִּי
 אֲכַלוּ קְרַצוֹתַי ^k דִּי דַּנְיָאֵל, וְלִגְב אַרְיֹתָא רְמוֹ אַנְוִן בְּנִיחוּן
 וּנְשִׁיחוּן, וְלֹא־מָטוּ לְאַרְעִית גַּבָּא עַד דִּי שְׁלָטוּ בַּחוּן
 אַרְיֹתָא וּכְל־גְּרַמִּיחוּן חֲדַקוּ. — ²⁶ בְּאֲדִין דְּרִיּוּשׁ מַלְכָּא
 בְּתַב לְכַל־עַמְמֵיָא אֲמֵיָא וּלְשַׁנְיָא דִּי דֹאֲרִין ¹ בְּכַל־אַרְעָא:
 שְׁלַמְכוֹן יִשְׁנֵא! ²⁷ מִן־קְרַמִּי שִׁים טַעַם דִּי בְּכַל־שְׁלָטִין
 מַלְכוּתַי לַחוּן וְאֵעִין ^m וְדַחֲלוּן מִן־קְרַם אֱלֹהֵהּ דִּי דַּנְיָאֵל,

19. ^w DJ ורהון He; J adnotat דק ובהי Codex Tschufutkalensis 20:
 Orientales. Bevan conicit וילחנן cf. 5, 2. | ^x BPG; DL sine
 Schwa mobili; B Dagesch. | ^{xx} D נ Pathach. || 21. ^y ובי L, cf. G. |
^z B Dagesch. | ^{zz} DJ ועיק Qere. | ^a EDJ עבד. | ^b BEPJLQ Sing.; B
 אלהיך K, אלהי Q. | ^c אנת Q. | ^{oo} D היכול cf. ad 2, 10. || 22. ^d ED (J?, non
 L) Qere. || 23. ^e BPG. | ^f קרמדי Q. | ^g BEPLQ; D B Aleph.
 Nehardeenses ה, Surani א. || 24. ^h DJ (non L) Qere. || 25. ⁱ cf. ad
 v. 17. | ^k DJ ק Chireq. || 26. ¹ דרין Q, cf. 3, 3. || 27. ^m ויעין Q.

די הוא אֶלְהָא חַיָּא וְקַיָּים לְעֵלְמַיִן וּמַלְכוּתָהּ דִּי לֹא תִתְחַבֵּל
 28 וְשִׁלְטָנָהּ עַד-סוּפָא. ²⁸ מְשִׁיבֵיב וּמַצֵּל וְעַבְדֵי אֶתִּין וְתַמְחִין
 בְּשִׁמְיָא וּבְאַרְעָא, דִּי שִׁיבֵיב ²⁹ לְדַגְנִיָּאל מִן-יַד אַרְיֹחָא. —
 29 וְדַגְנִיָּאל דִּנְהָ תַצְלַח בְּמַלְכוּתֵי דַרְיוֹשׁ וּבְמַלְכוּתֵי כּוֹרְשׁ
 פִּרְסִיא ^p.

1,7,1 בְּשַׁנַּת חֲדָה לְבִלְאִישְׁצַר ^a מֶלֶךְ בְּכָל דַּגְנִיָּאל חֵלֶם חוּה וְחַוְוִי
 רֵאשִׁיָּה עַל-מְשָׁבֵיבָה. בְּאַרְיִן חֵלְמָא כְּתַב רֵאשׁ מְלִין אָמַר.
 2 עֲנָה דַגְנִיָּאל וְאָמַר: חוּה חוּתִי בְּחַוְוִי עַם-לִילְיָא ^b וְאַרו
 3 אַרְבַּע רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחִין לְנִמָּא רַבָּא. ³ וְאַרְבַּע חַיִּין רַבְרָבִין
 4 סִלְקִין מִן-נִמָּא, שְׁגִינִין דָּא מִן-דָּא. ⁴ קַרְנֵי מִיחָא ^c בְּאַרְיִת וּגְפִין
 דִּי נִשְׂר לָהּ. חוּה חוּתִי עַד דִּי מְרִיטוּ גְפִיָּה ^d וּנְטִילַת ^e מִן-
 אַרְעָא וְעַל-רַגְלִין ^f בְּאַנְשׁ הַקִּימַת וּלְבַב אָנְשׁ יְהִיב לָהּ.
 5 וְאַרו חוּתֵי אַחְרֵי תַנְיָנָה דַּמְיָה לְדַב וְלִשְׁטַר ^g חַד הַקִּמַת ^h
 וְתַלַּת עַלְעִין בְּפַמְהָ ⁱ בֵּין שְׁנֵיהָ ^k, וְכֵן אָמַרִין לָהּ: קוּמִי אֶכְלִי
 6 בְּשַׂר שְׁנֵיָא. ⁶ בְּאַתֵּר ¹ דִּנְהָ חוּה חוּתִי וְאַרו אַחְרֵי בְּנִמְר וְלָהּ
 גְּפִין אַרְבַּע דִּי עוּף עַל-גְּבִיָּה ^m וְאַרְבַּעַת רֵאשִׁין לְחַוְוִיָּא
 7 וְשִׁלְטִין יְהִיב לָהּ. ⁷ בְּאַתֵּר ² דִּנְהָ חוּה חוּתִי בְּחַוְוִי לִילְיָא
 וְאַרו חוּתֵי רַבִּיעִיא ⁿⁿ דַּחִילָה וְאַיְמַתְנִי וְתַקִּיפָא וְתִירַח ^o

28. ⁿ J ז Çere. | ^e E ת Pathach, cf. 3, 32. 33. || 29. ^p פִּרְסִיאָה Q.

7, 1. ^a א ante ש BEPJS (DL desunt). || 2. ^b ל in J (non in L) ubique sine Sch'wa (mobili). || 4. ^c BE מ Pathach; cf. E v. 19. 23 רַבִּיעִיָּאָה, B ע | ^d גְּפִיָּה Q. J גְּפִיָּה et v. 5 שְׁנֵיָה Qameç supra He; 5, 21 et 7, 7 ברַגְלִיָּה Qameç erasum est. D 7, 4 deest; 7, 5 שְׁנָה Qameç supra He, ut v. 7 ברַגְלִיָּה, ברַגְלִיָּה (non 5, 21). | ^e BEG Mil'el; B Milra'. | ^f רַגְלִין (D deest); v. 7 ED רַגְלִין. || 5. ^g ED ס Samekh. | ^h BJ²; D הוּקִימַת ú; vocalis passivum (Hoqʕal) indicans necessaria est. BQ הָ; E הָ; J¹ bis hiq̄maθ. | ⁱ E מֵ Rāphe, sed cf. Da. 161. | ^k שְׁנָה Q. || 6. ¹ BEJQ; E in marg. מַל. כל מַל. || 7. ⁿ D בְּתֵר. | ⁿⁿ Q. רַבִּיעִיאָה. | ^o cf. ad 3, 22. D בְּתֵר sine א. | ^m Q. גְּבִיָּה.

וּשְׁנַיִן דִּי פְּרוּל לַה רַבְרָבָן; אֲכָלָה וּמִדְּקָה^p וּשְׁאַרָא בִּרְגִלִיהָ^q
 רַפְסָה; וְהִיא מְשַׁנְיָא^r מִן־כָּל־חַיּוֹתָא דִּי קִדְמִיהָ^s, וְקִרְנֵין^t
 עֲזָר לַה. ⁸ מְשַׁפֵּל הוּיָת בְּקִרְנֵיאָא וְאָלוּ קִרְן אַחֲרֵי וְעִירָה⁸
 סִלְקַת^u בִּינִיהוּן^v, וְחָלַת מִן־קִרְנֵיאָא קִדְמִיתָא אַתְעַקְרוּ^w מִן־
 קִדְמִיהָ^x; וְאָלוּ עֵינֵין כְּעֵינֵי^y אֲנִישָׁא בְּקִרְנֵאָא דָּא וּפְסִם^z מְמַלְלָא^a
 רַבְרָבָן. ⁹ חוּהָ הוּיָת עַד דִּי כְּרִסְוִן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יַחַב; ⁹
 לְבוּשִׁיהָ כְּחֵלֵג חוּר וּשְׁעָר רֵאשִׁיהָ כְּעַמֵּר נִקְא, בְּרִסְוִיהָ שְׂכַבִּין
 דִּי נוֹר גְּלַגְלוּהִי^b נוֹר דְּלִקָּ. ¹⁰ נַחַר דִּי נוֹר נִגַּד וְנִפְק מִן־
 קִדְמוּתֵי, אֲלֵף אֵלִפִּים^d יִשְׁמְשׁוּנָהּ וְרַבּוּ רַבּוּן^e קִדְמוּתֵי
 יְקוּמוּן. ^f דִּינָא יַחַב וְסַפְרִין פְּתִיחוּ. ¹¹ חוּהָ הוּיָת. בְּאַרְזֵין
 מִן־קַל מַלְיָא רַבְרַבְתָּא דִּי קִרְנָא מְמַלְלָא^g; חוּהָ הוּיָת,
 עַד דִּי קְטִילַת חַיּוֹתָא וְהוּבַד גְּשֻׁמָּה וַיְהִיבַת לִיקְרַת אֲשָׁא.
¹² וּשְׁאַר חַיּוֹתָא הָעִדִּיו שְׁלִטְנָהוּן וְאַרְבַּח בַּחֲזִין יַחֲיִיבַת^h לַחוּן
 עַד־זְמוֹןⁱ וְעַד־ן. ¹³ חוּהָ הוּיָת בְּחַזְוֵי^k לִילִיאָא וְאַרוּ עַם־עַנְיֵי
 שְׁמַיָא כְּבַר אֲנִישָׁא אַתְהָ הוּא^l וְעַד־עַתִּיק יוֹמֵיאָא מוֹטָה
 וְקִדְמוּתֵי הַקְּרַבוּתֵי^m וְלָהּ יַחַבⁿ שְׁלִטְוִן וַיִּקְר וּמַלְכוּ, וְכָל
 עַמְמַיָא אַמְיָא וְלִשְׁנַיָא לַה יַפְלַחוּן. שְׁלִטְנָהּ שְׁלִטְוִן עַל־ם

p B⁶; BE ד Sch.wa. | q בְּרִגְלָהּ Q. | r B ḅ Dagesch; eandem significationem habet Sch.wa mobile in DJ. EP⁶ מְשַׁנְיָה (נ sine Dagesch, ל) 20 v. 20); | s Q. קִדְמִיהָ^s | t DE וְקִרְנֵין, cf. v. 4. || 8. u BP⁶ (B marg. ל, v. 20); E Pathach; D סִלְקַת = סִלְקַת (v. 20 deest). | v בִּינִיהוּן Q, cf. 2, 33; D בִּינִיהוּן in textu sine adnotatione (L deest). | w אַתְעַקְרוּ Q, cf. ad 5, 5. In D רו post. manu in רה mutatum est. E עֲקָ Dagesch (Hithqattal). | x קִדְמִיהָ Q. | y D כְּעֵינֵי cf. ad 4, 1. | z E וּפְסִים v. 8, 20, cf. ad 4, 28. | a ED v. 8, 20 ל Cere (v. 20 D deest). || 9. b D גְּלַגְלוּהִי Pathach. | c D ל Cere. || 10. d אֵלִפִּים Q; K Hebraismus cf. 4, 14 אֲנִישִׁים. | e רַבּוּן K; רַבְרָבָן Q. | f E יְקוּמוּן i. e. יְקוּמוּן Q. || 11. g B⁶; P. in rasura; BE ל Sch.wa. || 12. h Mil'el. | i ED זְמוֹן Qameç. || 13. k D לִילִיאָא, cf. v. 2. | l D om. הוּא. || 14. m PD יַחֲבִיב. Chireq. || 14. n PD יַחֲבִיב.

15 די לא יעִדה ומלכותה די לא תתחבל. — אַתְּכַרִּית¹⁵
 רוחי אָנָה רְגִיאל בְּגֹאֵל נְדָה¹⁶ וְחֹזֵי רֵאשֵׁי יִבְהַלְגֵנִי.
 16 קְרִבַת עַל־חַד מִן־קְאָמִיָּא וְצִיבָא אֲבָעָא מִנָּה עַל־כָּל־
 17 דָּנָה. וְאָמַר לִי וּפֶשֶׁר מִלְּיָא יְהוּדַעֲנִי: ¹⁷ "אַלִּין חֵיוֹתָא
 רְבִרְבָתָא, דִּי אַנְיִן¹⁸ אַרְבַּע, אַרְבַּעָה מַלְכִין יְקוּמוּן מִן־
 18 אַרְעָא. ¹⁸ וְיִקְבְּלוּן מַלְכוּתָא קְדִישֵׁי עֲלִיוֹנִין וְיַחְסְנוּן מַלְכוּתָא
 19 עַד־עֲלֵמָא וְעַד עַלְם עֲלֵמָיָא". ¹⁹ אַרְזֵן צְבִית¹⁹ לְיַצְבָּא עַל־
 חֵיוֹתָא רְבִיעִתָא, דִּי הֹת שְׁנֵי²⁰ מִן־כִּלְהוֹן²⁰, דְּחִילָה וַתִּירָה,
 שְׁנֵי²¹ דִּי פְרוֹל וּטְפֵרִיה²¹ דִּי נַחַש, אֲכָלָה מִדְּקָה²² וּשְׂאָרָא
 20 בְּרַגְלֵיהָ רְפִסָּה, ²⁰ וְעַל־קְרִנְיָא עֶשֶׂר דִּי בְּרֵאשֵׁה וְאַחֲרֵי,
 דִּי סִלְקַת וּנְפִלוּ²¹ מִן־קְרִמִּיהָ²¹ תְּלַת, וְקִרְנָא דְּכֵן וְעֵינִין לָהּ
 21 וּפְסָם מְמַלְל רְבִרְבָן וְחֹזֵיה רַב מִן־חֲבַרְתָּהּ. ²¹ חֹזֵה חֵיוֹת
 22 וְקִרְנָא דְּכֵן עֲבָדָא²² קָרַב עִם־קְדִישֵׁין וְיִכְלָה לָהּ, ²² עַד דִּי
 אֲתָה עֲתִיק וּמִיָּא וְדִינָא²³ יְהַב²³ לְקְדִישֵׁי עֲלִיוֹנִין, וּוּמָנָא מְטָה
 23 וּמַלְכוּתָא הֲחִסְנוּ²³ קְדִישֵׁין. ²³ כֵּן אָמַר: "חֵיוֹתָא רְבִיעִתָא,
 מַלְכוּ רְבִיעִיָּא²⁴ תְּהִיָּא בְּאַרְעָא דִּי תִשְׁנֵא מִן־כָּל־מַלְכוּתָא
 24 וְתֵאכֹל²⁴ כָּל־אַרְעָא וְתִדְשְׁנָה²⁴ וְתִדְקָנָה²⁴. ²⁴ וְקִרְנְיָא עֶשֶׂר,
 מִנָּה מַלְכוּתָא עֶשְׂרָה מַלְכִין יְקוּמוּן, וְאַחֲרֵן יְקוּם אַחֲרֵיהֶן²⁵
 25 וְהוּא יִשְׁנֵא מִן־קְדִמְיָא וְתִלְתָּהּ²⁵ מַלְכִין יְהַשְׁפֵּל²⁵. ²⁵ וּמַלְיִן

15. ^a BPG Sgol; Kautzsch נְדָה; Noeldeke, Bevan נְדָה; Weiss
 ZdmG 1878, 754 „propterea“ בְּגִין דְּנָה || 17. ^o EPQ; B3 אַנְיִן K, אַנְיִן Q. ||
 19. ^p E צְבִית Qere. | ^q BPG שְׂ Partic. act., E3 שְׂ pass. | ^x בְּלֵהִין Q; BE
 ל sine Dagesch. | ^s שְׁנֵי Q. | ^t וְטְפֵרִיה Q. | ^u B3; P דְּ, E דְּ Sch.wa. |
^v בְּרַגְלֵיהָ Q. || 20. ^w וְנַפְלָה Q, cf. ad 5, 5. | ^x קְרִמִּיהָ Q. | ^y P et Surani
 עַבְרָה. || 22. ^z Ewald add. וְשִׁלְטָנָא. | ^a D יְהַב Pathach. | ^b E הֲחִסְנוּ ||
 23. ^c רְבִיעִתָּה Q. | ^d D וְתֵאכֹל, cf. 4, 30. | ^e PG וְתִדְשְׁנָה plene. | ^f B3; BEP
 דְּ Sch.wa. || 24. ^g BED אַחֲרֵיהֶן plene. | ^h BE וְתִלְתָּהּ Aleph. | ^{hh} D שְׂ Qere.

לְצַד עֲלִיא¹ יִמְלֹל^k וְלִקְדִישֵׁי עֲלִיזִינִן יִבְלֹא וְיִסְבֵּר לְהַשְׁנִיָּה¹
 וּמְנִין וְדַת וְיִתְיַחֲבוּן בִּידֵה עַד-עֵדֶן וְעַד-גִּין וּפְלַג עֵדֶן.²⁶ וְדִינָא²⁶
 יִתֵּב^m וְשִׁלְטָנָה יִתְעַדֶּון לְהַשְׁמָדָה וְלְהוֹבְרָה עַד-סוּפָא.
 וּמְלֻכוּתָא וְשִׁלְטָנָא וְרִבוּתָא דִּי מְלָכוֹת תְּחֻזָּת כָּל-שְׁמִיָּא²⁷
 יִתְיַבֵּת לְעַם קְדִישֵׁי עֲלִיזִינִן, מְלֻכוּתָהּ מְלָכוֹת עָלַם וְכָל
 שִׁלְטָנָיָאⁿ לָהּ יִפְלָחוּן וְיִשְׁתַּמְעוּן. — עַד-רְפָּה²⁸ סוּפָא דִּי
 מְלָתָא. אָנָּה רְגִיָּאל שְׂנִיָּא רְעִיזִי יִבְהַלְנִי וְיִזִּי יִשְׁתַּנּוּן
 עָלַי וּמְלָתָא כָּלְבִי נִטְרַת.

IV. Danielis libri capita punctatione supra- lineari instructa.

A. Codex G: Dan. 3, 12—15. 20—24.

12 דִּי מְנִיָּתָא^a יִתְהוּן^b עַל עֲבִידֵת מְדִינַת^c בְּבַל שְׂדֵרֵךְ^d מִישֶׁךְ^e וְעֵבֶד^f
 נְגוּ גְבִרְיָא^g אֲלֵךְ^h לָא שְׁמוֹ עֲלֵךְ מְלֻכָא טַעַםⁱ לֹא-לֵהֶךְ^k לָא
 פְּלִיחִין וְלִצְלָיִים^l דְּהִבָּא^m דִּי תִקְיַמְתָּאⁿ לֹא סְגִדִין.¹³ בְּאֵדִין^o
 נְבוֹכַדְנֶצַּר בְּרִגְוֹ וְחַמְהָ^p אֲמַר^q לֹא-יִתְיָא^r לֹא-שְׂדֵרֵךְ מִישֶׁךְ וְעֵבֶד נְגוּ.
 בְּאֵדִין גְּבִרְיָא אֲלֵךְ^s הוֹתִיף^t קָדַם^u מְלֻכָא.¹⁴ עֲנָה נ' דֹּאמַר לֹא-הוּן
 הִצְרָא ש' מ' וְע' נְגוּ לֹא-לֵהוּי^v לֹא אִיתִיכּוֹן פְּלִיחִין וְלִצְלָיִים

25. ⁱ Q. עלֵאָה | ^k ED ימלל Cere. | ¹ BE להשניא || 26. ^m D יתיב,
 cf. G. || 27. ⁿ D שלמוניא || 28. ^o DBE כא.

12. ^a DL sine A. | ^b DL ת Sch'wa mobile. | ^c D omittit. | ^d D ubique
 ת Cere, praeter v. 19. | ^e D ubique defective, praeter 2, 49 מישך | ^f D
 ubique וְעֵבֶד L, וְעֵבֶד | ^g L ubique ג. | ^h D אליך | ⁱ DL טעם | ^k lapsus
 librarii, legas לֹא, cf. v. 14; D וְעַל אֵלֵהךְ L, לֹא-לֵהֶךְ | ^l D וְלִצְלָיִים L,
 וְלִצְלָיִים. Pariter v. 14. | ^m L v. 12. 14 דְּהִבָּא | ⁿ D sine Aleph, ה; L תִּקְיַמְתָּא ||
 13. ^o L ubique בְּאֵדִין | ^p D וְחַמְהָ; L וְחַמְהָ | ^q L אֲמַר; cf. v. 20. | ^r DL
 He in fine, D לֹא Cere. | ^s D אליך | ^t DL ת Cere. | ^u D ק, L ק || 14. ^v L
 לֹא-לֵהוּי Plur.

15 דְּהָבָא דִּי הֶקִימַת^w לֹא סִגְדִין. 15^b עָעָן הֵן אִיתִיכוֹן עֲתִידִין^x דִּי
 בַּעֲדָנָא^y דִּי תִשְׁמַעוֹן קָל קְרִנָּא מְשׁוֹקִיחָא קְתוּרִים סִבְכָא^z פְּסֻנְתִּין
 וְסוּמְפְנִיָּה^a וְכָל דְּנִי זְמָרָא תִפְלוֹן^o וְתִסְגְּדוֹן לֹאֲמָא^d דִּי עֲבָדִית^e
 הֵן לֹא^f תִסְגְּדוֹן בְּהַ שְׁעִתָּא^g תִּתְרַמּוֹן לִגְוִי^h אֲתוֹן נוֹרָא . . .
 3,20²⁰ וְלִגְבַרְיָן^q גִּבְרֵי^b הִיל דִּי^r בְּהוּלִיָּה^d אֲמָר^o לְכַפְתָּהּ^f לְשׁוֹרֵךְ מִ^g
 21 וע' נ' לִמְרַמָּא לֹאֲתוֹן נוֹרָא יְקִידָתָא^s. 21²¹ בְּאֲדִין גְּבַרְיָא אֲלֵךְ^h
 כְּפִיתוּ בְּסֻרְבִּלִיָּהוֹן פִּשְׁטִיהוֹןⁱ וְכַרְבִּלִיָּהוֹן וְלִבּוּשִׁיהוֹן^k וְרַמְלוּ^l לִגְוִי^m
 22 אֲתוֹן נוֹרָא יְקִידָתָא. 22²² כָּל קְבִילⁿ דְּנָה מִן [דִּי מִלַּת מְלֻכָּא]^o
 מִהֲצַפָּא^p וְאֲתוֹרָא אֵזָה^q יִתִּירָא^r גְּבַרְיָא אֲלֵךְ^s דִּי הִסִּיקוּ^t לִשׁ^u מִ^v
 23 וע' נ' קְטוּל^w הַמּוֹן שְׁבִיבָא^y דִּי נוֹרָא. 23²³ וְגְבַרְיָא^w אֲלֵךְ^x תְּלִיתִיהוֹן^y
 24 שׁ^u מִ^v וע' נ' נְפִלוּ לִגְוִי אֲתוֹן נוֹרָא יְקִידָתָא מְכַפְתִּין. 24²⁴ אֲדִין^z נ' ^א
 מְלֻכָּא חֲדָה^b וְקָם בְּחַתְבֵּהֲלָה^c עֵנָה וְאָמַר לְהַדְבָּרוֹהִי^d הֲלֵא גְבַרְיִן
 תְּלִיתָהּ רַמְיָתָא לִגְוִי^e נוֹרָא מְכַפְתִּין עֲנִין וְאָמַרְיָהּ^f.

B. Codex J (prima manus): 4,21—7,7.

21 4,21 [דְּנָה פִּשְׁרָא מְלֻכָּא וּגְזֵרָה עַל] יָא הוּא דִּי מַסַּח עַל [מְרָא
 22 מְלֻכָּא; 22²² וְלֵךְ שְׂרַדִין מִן אַנְשָׁא וְעַם] חַיּוֹת בְּרָא לְהוּא^a מְדֻרְךְ

^w lapsus librarii; D הֶקִימַת, L הֶקִמַת. || 15. ^x L עֵ i. e. ע. || ^y DL sine
 Jod. | ^z L ש; L nonnisi v. 5 כ Schwa mobile. | ^a L Aleph in fine; D
 דַעַבְדִית; | ^b DL וְכָל. | ^c DL sine Jod. | ^d L צ Pathach. | ^e D עֲבָדִית;
 L עֲבָדִית. | ^f DL לֹא. | ^g L ש Pathach, cf. ad v. 6. | ^h L לְגוּא.

3, 20. ^a DL ל הוּ. | ^b DL גְבַרְיָן. | ^c DL דִי. | ^d L ח בחילה. |
^e L אֲמָר, v. 13. | ^f DL לכפתא Aleph. | ^g Schwa mobile v. 21 omissum
 est. DL ubique sine Jod medio; D' קֶ Qere, ד sine Schwa; L ק
 Chireq, ד Schwa. | 21. ^h D אֲלֵךְ. | ⁱ ש ante ט; L פִּשְׁטִיהוֹן. | ^k L הוּ. |
^l D וְרַמּוּ, L וְרַמּוּ. | ^m L לְגוּא. || 22. ⁿ L כָּל. | ^o lacuna in G. | P D
 מִהֲצַפָּא, L מִהֲצַפָּא. | ^q D אֵזָה. | ^r D יִתִירָא. | ^s L אֲלֵךְ; D omittit. | ^t L
 הִסִיקוּ. | ^u D קְטִיל; L קְטִיל. | ^v L שְׁבִיבָא lapsus. || 23. ^w D om, Vav. | ^x D
 אֲלֵךְ. | ^y L sine Jod. | ^z L לְגוּא. || 24. ^a L אֲדִין. | ^b lapsus; DL תוֹה. |
^c D Aleph in fine. | ^d DL לֵה. | ^e L לְגוּא. D addit אֲתוֹן. | ^f DL מ Schwa
 mobile.

4, 22. ^a in marg. sinistro not. mas.: הוּ בַע לְהוּהַ.

Strack, Bibl.-Aram. II.

ועשבא [כתורין לך יטעמון ומטל שמיא לך] מצבֿעֿין ושֿבֿעֿה^b
 עדנין יחלפֿון (עלֿך) [עד די תנדע די שליט] עליא במלכות
 אנשא ולמֿן די יצבא יתננה: ²³ ודי [אמרו למשבק עק] שרשרה
 די אילנא מלכותך לך קימ(א) מֿן די תנדע [די שלטן שמי] א;
²⁴ להֿן מלכא מלכֿי^o ישפֿר עלֿך^a (וח) טֿיך^o כת ודק (בצד) קה^f דק ובהי²⁴
 פֿרֿק דק ותס [ועויתך במחן] עֿנין דק הֿן תחווה ארכֿה לשלֿותך
 דק: ²⁵ כלֿא מטא על נבוכדנצר [מלכא]; ²⁶ לקצֿת ירחין תרי עֿשר
 על היכל מלכותי די בבֿל [מהלך הו] ה: ²⁷ ענה מלכא ואמֿר
 הלא דא היא בבֿל רבֿתא אלף בע די אנה בנייתה דק [לבית
 מ] לכו בתקף כול חס חסני כול חס וליקר הדרי: ²⁸ עוד מלחא
 בפס מלכא קל מן שמיא [נפל] לך אמֿרין נבוכדנצר מלכא
 מלכותא עדת מנך: ²⁹ ומן אנשא לך טרדין עם חיזת ברא מדוך
 עשבא כתורין לך יטעמון ושֿבֿעֿה עדנין יחלפֿון עלֿך עד די
 תנדע די שליט עלֿיא^g במלכות אינשא ולמֿן די יצבא יתננה:
³⁰ בה שֿעתה מלחא ספֿח על נבוכדנצר ומן אנשא טריד ועשבא
 כתורין יאכל ומטל שמיא^g גשמייה יצטבע עד די שֿערה כת ודק
 כנשרין רבֿא^h וטפרוהי כת ודק כצפֿרין: ³¹ ולקצֿת יומיא אנה
 נבוכדנצר עֿיני לשמיא נטלח דק ומנדעי עלי יתוב ולעליאⁱ
 ברֿכת כת ודק ולהי^k עלמא שֿבחת דק והזרת כת ודק די
 שלטניה שלטן (ע) לם ומלכותיה עם דר ודר: ³² וכל דארי^l ארעה
 כלֿה כת ודק השיבין דק וכמצביה דק עבד בהל שמיא ודארי^l

^b sic! Ita clarius in vs. 29. || ²⁴. ^c מ': Path. eras. | ^d in m. not.
 mas.: בצדקה | ^e in m. not. mas. [כ' וחטאך ק] | ^f nescio an
 prima m.; nunc videtur illa pronuntiatum esse in
 vss. 22. 518. 21, sed cf. vs. 31. || ³⁰. ^g sic! | ^h ms. דבא. || ³¹. ⁱ videtur
 scriptum esse על, sed prima m. emendatum in ע. | ^k vel ח? || ³². ^l in m.
 not. mas.: כ' דירי ק bis.

33 ארעא לא איתִי די ימחא בידה ויאמר לה מה עבדת^m; ³³ (בה זמ) נא מנדעי יתוב עלי הליקר מלכותי הדרי ו[זי] וי יתוב עלי ולי הדברי ורברבני יבעון דק ועל מלכותי התקנת דק וחס ³⁴ [ורבו יתי] רה הוספת דק ושל לי; ³⁴ כען אנה נבוכדנצר משבת^m ומרובם דק ושל ומהדר למלך [שמיא די כל] מעבדותי קשט ואחתייה דק דין ודי מהלכין בגוה יכל^o דק וחס להשפלה דק ובהי:

1,5 בלשאצר [מלכא עבד לחם רב לרברבנודי אלף ולקבל] אלפא
 2 חמרא שתה דק; ² בלשאצר [ר אמר בטעם חמרא לודתיה למאני] דה (בא) וכספא^a די הנפק נבוכדנצר אבוהי מן (היכלא די) [בירושלם וישחון בהון] מלכא ורברבנודי שגלחה ולחנתה;
 3 באדין היתיו מ[אני דהבא די הנפקן] מן היכלא די בית אלהא די בירושלם ואשתיו בהון [מלכא ורברבנודי] שגלחה ולחנתה;
 4 אשתיו חמרא ושבוהו לאלהי (דה) בא [וכספא נחשא] פרולא
 5 אעא ואבנא; ⁵ בה שעתה הי בע נפקן^b כת בע אצבען די יד א[נש וכתבן לקבל] נברשתא דק ובאלף על גירא דק ובאלף די כתל היכלא די מלכא ומלכא חזה [פס ידא די] כתבה דק ובהי;
 6 אדין מלכא זיהוי שנוהי ורעינהי יבהלוניה וקטרי ח[רצה] משרין וארכבתיה דק דא לדא נקשן; ⁷ קרא מלכא בחיל להעלה לא [שפרא] כשדיא וגזריא ענה מלכא ואמר לחימי בבל די כל אנש די יק (רה) כתבה דנה ופשרה יחונני ארגונא ילבש והמונכא^o די דהבא על צוא (רה) ותלתי דק במלכותא

^m v. eras. || 34. ⁿ vel בַּת. | ^o in punctuatio valde incerta; s. m. יכל.

5, 2. ^a supra lineam. | ^b in m. not. mas.: 'ק נפקא ק'. || 7. ^c in m. not. mas.: 'כ' המניכא ק'.

- יש (לט); ⁸ אֲדִין עֲלֵיךָ כָּל חַיְמֵי מַלְכָּא וְלֹא כְהִלִּין כְּתַבָּא לְמִקְרָא ⁸
 וּפְשָׂרָא לְהוֹדְעָה לְמַלְכָּא; ⁹ אֲדִין מַלְכָּא בְּלִשְׁאֲצָר שְׂגִיָּא מִחֲבֵהָל ⁹
 וְזִוְהֵי שְׂנִין וּק עֲלוֹהֵי וּרְבִרְבְּנוֹהֵי מִשְׁתַּבְּשִׁין; ¹⁰ מַלְכְּתָא לְקַבֵּל ¹⁰
 מִלֵּי מַלְכָּא וּרְבִרְבְּנוֹהֵי לְבֵית מִשְׁתִּיא אֵלֶּף בַּע עֲלֵלָה^d כֹּה עֲנֹת
 מַלְכְּתָא וְאַמְרַת מַלְכָּא לְעֲלָמִין הֵי אֵל יִבְהַלֹּךְ רַעִיוֹנְךָ וְזִוְיֹךְ^e כֹּה
 אֵל יִשְׁתַּנּוּ דִּק; ¹¹ אִיתִי גַבְר בְּמַלְכוּתְךָ דִּי רוּחַ אֱלֹהִין ¹¹
 קְדִישִׁין בְּה וּבִיּוֹמֵי אַבּוּךָ נְהִירוּ כּוֹל שֶׁל וּשְׁכַלְתֵּנוּ וְחַכְמָה כְּחַכְמַת
 אֵילֵהִין הִשְׁתַּכַּחַת בְּה וּמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר אַבּוּךָ רַב הַרְטֻמִּין
 אֲשַׁפִּין כְּשָׂדֵאִין גְּזֵרִין הַקִּימָה וּק אַבּוּךָ מַלְכָּא ¹² כָּל קַבֵּל דִּי ¹²
 רוּחַ יְתִירָה וּמְנַדַע וּשְׁכַלְתֵּנוּ מִפְּשָׁר חַלְמִין וְאַחֲוִית וּק אַחִיד [ך] וּק
 וּמִשְׂרָא קִטְרִין הִשְׁתַּכַּחַת בְּה בְּדִנְיָאֵל דִּי מַלְכָּא שֵׁם שְׁמִיָּה
 בְּלִשְׁאֲצָר [כַּעַן דְּנִיָּאֵל] יִתְקַרֵּי וּפְשָׂרָה יִהְיֶה: ... ¹⁵ [וּכַעַן הַעֲלוּ] ¹⁵
 [קַד] מֵי חַיְמֵיא אֲשַׁפִּיא דִּי כְּתַבָּא דְנָה [יִקְרוּן וּפְשָׂרָה לְהוֹדַע] תְּנִי
 וְלֹא כְהִלִּין פְּשָׁר מַלְכָּא לְהַחֲוִיָּה^f כֹּה; ¹⁶ וְאַנְהָ [שְׁמַעַת עֲלִיךָ] ¹⁶
 דִּי [תּוֹכֵל]^g פְּשָׁרִין לְמַפְשָׁר וּקִטְרִין לְמִשְׂרָא כַּעַן הֵן תּוֹכֵל^h כֹּה
 [כְּתַבָּא לְמִקְרָא] וּפְשָׂרָה לְהוֹדְעוֹתֵנִי אֲרַגְוָא תְּלַבֵּשׁ וְהִמְנוּכָאⁱ כֹּה
 דִּי דְהַבָּא [עַל צוּאֲרֵךְ וְת] לְחָא בְּמַלְכוּתָא תְּשַׁלֵּט;
¹⁷ [בְּאֲדִין עֲנֵה] דְּנִיָּאֵל וְאַמְר קִדָּם מַלְכָּא מִתְּנַתְךָ לֵךְ לְהוֹיֵן וּנְבִזְבִּיתְךָ ¹⁷
 דִּק [לְאַחֲרֵן ה] ב בְּרִם כְּתַבָּא אַקְרָה לְמַלְכָּא וּפְשָׂרָא אֲהוֹדְעָה
 כֹּה וּדִק; ¹⁸ אֲנַתָּהⁱ מַלְכָּא [אֱלֹהָא] עֲלִיא מַלְכוּתָא וּרְבוּתָא כּוֹל אֵלֶּף ¹⁸

10. ^d Pathach sec. eras., in m. not. mas.: 'כ' עלת ק' | ^e in m. not. mas.: [reliqua non possunt legi]. || 15. ^f in marg. not. mas.: 'כ' | ^g in marg. not. mas.: 'תוכל ק' | ^h in marg. not. mas.: 'אנְתָהⁱ vel 18. ⁱ והמניכא ק'

14. Masora magna marginalis: די רוח אלהין בד בתר דק דחם קדישין: שליט אלהא עילאה בתר דק בכל; (sic! sed cf. 45. 6. 15. 511)

19 ויקרא והדרא טל אלף יהב לנבוכדנצר אבוך; ¹⁹ ומן רבותא
 די יהב לה כל עממיא אמיא ולשניא הוּ זאעין^k ודהלון מן
 קדמוהי די הוה צבא הוה קטל ודי הוה צבא הוה מהא ודי
 הוה צבא הוה מרים ודי הוה צבא הוה משפל חס בע;
²⁰ וכדי רם לבבה ורוחה (תק) צת' דק להזדה דק הנחת כח ודק
²¹ מן כרסא כח בע מלכותיה ויקרה הי בע העדיו מנה; ²¹ ומן
 בני אינשא סריר ולבבה עם חיותא שוי דק ועם ערדיא^m
 מדרה עשבא כחורין יטעמונה כח ודק ומטל שמיא גשמה
 יצטבע עד די ידע די שליט אלהא עליאⁿ כח במלכות אנשא
²² ולמן די יצבא יחקים עליה^o דק; ²² ואנתה ברה בלשאצר לא
²³ השפלת דק לבבך כל קבל די כל הנה ידעת דק; ²³ ועל מרא
 שמיא החרו(ממ)ת ולמניא די ביתיה היתיו^p קדמיק^q ואנ[תה
 ורב] רבניך^r שגלתך ולחנתך המרא (ש)תין בהון ולא להי (כס)פא
 (דהבא) [נחשא] פרוזא אעא ואבנא די לא חזין ולא שמעין
 ולא ידעין שבח[ת] ולא להא די נשמתך בידה וכל ארחתך לה
 לא הדרת; ²⁴ באדין מן ²⁸ [פרס] פריסת דק ושל מלכותך
²⁹ ויהיבת למדי (ופרס); ²⁹ [באדין אמר בלשאצר] והלבשו לדניאל
 ארגונא והמונכא די (דהבא) [על צוארה והכרוז] עלוהי די

19. ^k in marg. dextro deleto notam mas.: ' ויעין ק' scriptam fuisse puto. | ¹ poster. man. תקפת. || 21. ^m vel 'ער' | ⁿ in marg. not. mas.: 'כ' עלה ק' || 'כ' עלה ק' | ^o Pathah secundum erasum; in marg. not. mas.: 'כ' עלה ק' || 23. ^p vel היתיו | ^q in m. not. mas.: 'כ' קדמך ק' | ^r in marg. not. mas.: 'כ' נך ק'

Masora magna marginalis: 26] תקל הלון ב דק וחם; ²⁸ ויהיבת ב דק ושל למדי (518) ליקדת (711): 61 קבל ב דק וחם מלכותא (61) לך exstat in nostris editionibus etiam (Chron. I 2111): 6 בדת דק וכול כדת (Ezra 714): כדת (Ezra 714): sed in 9 mss. Kennicott. invenitur hoc loco

30 לְהוֹא שְׁלִיט תְּלַחֵא בְּמַלְכוּתָא: ³⁰ בְּה (בְּלִילִי) [א קטיל בלאשצור] מַלְכָא כְּשִׂרְיָא^e [;]
 1 וְדַרְיוֹשׁ מְדִיא קָבֵל מַלְכוּתָא כְּבַר שְׁנַיִן שָׁתַיִן וְתַרְתִּין: ² שְׁפַר¹ ⁶/₂
 קִדְמָא [דַּרְיוֹשׁ וְהַקִּים עַל מַלְכוּתָא לְאַחַשְׁדַּרפְּנִיא (מֵא) הַ (וְעִשְׂרִי) יָן
 3 דִּי לְהוֹן] בְּכָל מַלְכוּתָא: ³ וְעֵלָא מִנְהוֹן סְרַכִּין תְּלַחֵא דִּי דַּנְיָאֵל
 4 חָד מִינִי [הוֹן דִּי לְהוֹן] אַחַשְׁדַּרפְּנִיא אֲלִיָּן יַחֲבִין לְהוֹן טַעֲמָא
 5 וּמַלְכָא לֹא לְהוֹא נֹזֵק: ⁴ [אֲדִין] דַּנְיָאֵל דִּנְהָ הוּא מוֹתַנְצָח^a עַל
 סְרַכִּיא וְאַחַשְׁדַּרפְּנִיא^b כָּל קָבֵל דִּי רוּחַ יִתִּירָא בִּידָה וּמַלְכָא
 6 עֲשִׂיתָ דַּק לְהַקְמֹתָהּ דַּק עַל כָּל מַלְכוּתָא: ⁵ אֲדִין סְרַכִּיא
 7 וְאַחַשְׁדַּרפְּנִיא הוּוּ בְּעִין עֵלָה לְהַשְׁכַּחַהּ לְדַנְיָאֵל מִצֵּד מַלְכוּתָא
 8 וּכְלָ עֵלָה וְשָׁחִיתָהּ לֹא יִכְלִין לְהַשְׁכַּחַהּ כָּל קָבֵל דִּי מֵהֶמְךָ הוּא
 9 וּכְלָ שְׁלוֹ (וְשִׁ) חִיתָהּ לֹא הַשְׁתַּכַּחַת עֲלוֹהִי: ⁶ אֲדִיו גַּבְרִיא אֲבָךְ
 10 אֲמַרִין דִּי לֹא נַהֲשַׁכַּח לְדַנְיָאֵל דִּנְהָ כָּל עֵלָה לְהוֹן הַשְׁכַּחַת עֲלוֹתָ
 11 בְּדַת דַּק (אֵל) הוּוּ: ⁷ אֲדִין סְרַכִּיא וְאַחַשְׁדַּרפְּנִיא אֲבָךְ הַרְגִישׁוּ כוּל חַס
 12 עַל מַלְכָא וּכְן אֲמַרִין לְהַ דַּרְיוֹשׁ מַלְכָא לְעַלְמִין חַיִּי: ⁸ אֲתִיעֵטוּ
 13 כָּל סְרַכִּי מַלְכוּתָא סַגְנִיא וְאַחַ [שְׁדַרפִּי] נִיא הַדְּבַרִיא וּפְחוּתָא לְקַ (יִמֵּ) הַ
 14 קִים מַלְכָא וְלְתַקְפָּהּ חַי בַּע (אֵס) רֵ^d [דִּי כָל] דִּי יַבְעָא בְּעוּ מִן
 15 כָּל אֵלָה וְאַנְשֵׁי עַד יוֹמִין תְּלַחִין לְהוֹן [מִנְךָ מַלְכָא יַחֲרַמָּא לְגַב
 16 אַרְיוֹתָא: ⁹ כְּעֵן מַלְכָא תִּקִּים אֲסָרָא וְתַרְשֵׁם כְּתָבָא דִּי לֹא לְהַשִּׁנִּיא
 17 כְּדַת מְדִי וּפְרָס דִּי לֹא (תַע) דֵּא^e: ¹⁰ כָּל קָבֵל דִּנְהָ [מַלְכָא דַּרְיוֹשׁ
 18 רַשִׁם כְּתָבָא וְאַסְרָא: ¹¹ וְדַנְיָאֵל כְּדוּ יַדְעַ [דִּי רַשִׁים כְּתָבָא עַל
 19 לְבִיתָהּ וּכְוִין פְּתִיחָן] (לָהּ בַּעֲלִיתָהּ נַגְדַּ יְרוּשָׁלַם וּזְמַנִּין) [תַּלְתָּהּ

30. ^a in marg. not. mas.: 'כ' כשדאה ק'; postea in linea: sic פלגיה דסיפ.

6, 4. ^a vel מתנצח? | ^b ו supra lineam. || 5. ^c ו supra lineam. || 8. ^d supra D videtur positum esse >. | ^e nescio an תעדא vel תעדא?

ב[יומ]א [הוא ברך] (על ברכוהו) ומצלא ומודא קדם אלהה כל
 12 קבל די [הוא] עבד [מן קדמ] (ת דנה): ¹² אדין גבריא אלך
 13 הרגשו והשכחו לדניאל בע(ה ומתחנן) [קדם] אלהה: ¹³ באדין
 קרבו ואמרין קדם מלכא על אסר מלכא (הלא) [אסר] רשמא
 די כל אנש די יבעא מן כל אלה ואנש עד יומין תלתין [להן]
 מנך מלכא יחרמא לגוב אריותא ענה מלכא ואמר יציבא
 14 מלתא כדת מדי ופרס די לא תעדא: ¹⁴ באדין ענו ואמרין
 קדם מלכא די דניאל די מן בני גלותא די יהוד לא שם עליך^ε
 מלכא טעם ועל אסרא די רשמא וזמנין תלתא ביומא בעה
 15 בעותה: ¹⁵ אדין מלכא כדי מלתא שמע שגיא באש עלוהי ועל
 16 דניאל שם בל לש(י) זבותיה ועד מעלי שמשא כול אלה הרה
 17 משתר להצללותה כה: ¹⁶ באדין גבריא אלך הרגשו על מלכא
 ואמרין למלכא דע מלכא די דת למדי ופרס די כל אסר וקים
 18 די מלכא יהקים לא להשניה^h: ¹⁷ באדין מלכא אמר ודתיזו
 לדניאל ורמו לגבא די אריותא ענה מלכא ואמר לדניאל אלהךⁿ
 18 די אתה פלה לה בתירא הוא ישיזבנך: ¹⁸ (והיתית) אבך הרה
 19 ו(שמ)ת דק וחס בע על פם גבא והתמה מלכא בעזקתיה ובעזקת
 20 רברבנהו די לא (תש)נא צבו בדניאל: ¹⁹ אדין אזל מלכא
 להיכליה ובת דק טרת דק ודהוץ דק ובהי לא הנעל¹ קדמוהי ושנתה דק
 20 נדת עלוהי: ²⁰ באדין מלכא בשפר פרא אלף יקום ב(נג)הא (ו) בהתבהלה
 21 לגבא די אריותא (אזל): ²¹ וקמקרבה לגבא לדניאל בקל עציב דק ושל
 זעק ענה מלכא ואמר לדניאל דניאל עבד אלהא היא אל(הך)^{1v}

13. ^f vel תעדא; cf. 69. || 14. ^ε in m. not. mas.: 'כי עלך ק'. || 16. ^h in
 m. not. mas.: 'כי להשנאה ק'. || 19. ¹ vel הנעל?

Masora magna marginalis: 16 הרגישו והשכחו לדניאל דק וכול על

די אַנטה פֿלח ליה בתדורא הי(כל) לשיזבותך מן אריותא:
 22 אדין דניאל עם מלכא מל(יל) מלכא לעלמין [חיי: 23] אל[הי] 22
 [ש]לח מלאכיה (וסגר) [פם אריותא ולא חבלוני כל קבל די]
 קדמוהי [זכר] השתכח[לוי] ואף קדמי[יד^k מלכא] [חבולא לא
 עבדת:] 24 באדין מלכא שגיא טאב^p עלוהי ולדניאל אמר^m לה[נסקה 24
 מן גבא וחסק] דניאל מן גבא וכל חבל לא השתכח בה די
 25 המן באלהה: 25 [ואמר מלכא] והיתיו גבריא אלך די אכלו
 קרצוהי די דניאל ולגוב אריותא רמו [אנון] בניהון ונשיהון דק
 ולא מטו לארעית גבא עד די שלטו דק omi בהון אריותא [וכל]
 גרמיהון הדיקו כה דק: 26 באדין דריוש מלכא כתבⁿ לכל עממיה 26
 אמיה ולשניא [די] דארין^o בכל ארעא שלמכון ישגא: 27 מן 27
 קדמי שים טעם די בכל שלטן מלכותי להון זאעין ודחלון מן
 קדם אלהה די דניאל די הוא אלהא היא וקיים לעלמין ומלכותיה
 די לא תחבל ושלטניה עד סופא: 28 משיזב דק ומצל^p ועבד 28
 אתיו ותמהון בשמיא ובארעא די שיזב לדניאל מן יד אריותא דק:
 ודניאל דנה הצלה במלכות דריוש ובמלכות כורש פרסיה^q כה:
 1 בשנת חדה לבלאשצר כה מלך בכל דניאל הלם^a חזת וחזוי 7,1
 ראשה על משכביה כה באדין חלמא כתב ראש מלון אמר:
 2 ענה דניאל ואמר חזה הי(י)ת בחזוי עם ליליא וארו ארבע 2

23. ^k in marg. not. mas.: 'כ' קדמך ק' | 24. ¹ vel טאב | ^m supra מ haec
 linea | (מ) | ⁿ כתב supra lineam, in margine repetitum. | ^o in marg. not.
 mas.: 'ן דירין ק' | ^p vel מצל vocalis secunda erasa. || 28. ^q in marg. not.
 mas.: פרסאה ק'.

7, 1. ^a nunc הלם; prima manu videtur scriptum esse הלם vel חלם.

Masora magna marginalis: 26 כתב [לכון] עממיא בחר ושלא ואת פתשגני:

27 מן קדמו שים טעם די כל דק. שלטן דק וכול שלטן:

Masora magna marginalis: 2 ארו ב דק בשנת חדה עד משתכל עגני שמיא:

3 רֹחֵי שְׂמַיָא מְזִיחִין לִימָא רַבָּא: ³ וְאַרְבַּעַ הַיּוֹן רַבְרַבִּין סֻלְקִין מִן
 4 יָמָא שְׁנַיִן דָּא מִן דָּא: ⁴ קְדָמִיתָא כְּאַרְיֵה וּגְפִין דִּי נִשְׂרָ לָהּ
 חֹזֵה הָיִית עַד דִּי מְרִיטוּ דִּק גְּפִיָּה וְנִסְיִלַת מִן אַרְעָא וְעַל רַגְלִין דִּק
 5 כְּאַנְשֵׁי הַקִּימַת וּלְכַב אֲנִשׁ יְהִיב לָהּ: ⁵ וְאַרְוּ הַיּוֹה אַחֲרֵי תְּנִינָה
 דְּמִיָּה לְדָב וּלְשִׁטְרַי חַךְ הַקִּימַת ^b וְחַלַת עַלְעִין בַּפְמָה בֵּין שְׁנַיָּה
 6 וְכִן אֲמַרִין לָהּ קִימִי אֲכַלִּי בִשְׂרָ שְׂגִיָּא: ⁶ בְּאַתָּר כּוֹל שֵׁל דְּנָה הַזֹּה
 הָיִית וְאַרְוּ אַחֲרֵי כְּנִמְרַ וְכֵה גְפִין אַרְבַּעַ דִּי עֹתָ עַל גְּבִיָּה ^c כֵּת
 7 וְאַרְבַּעַ רֵאשִׁין לַחֲיֹרְתָא וְשִׁלְמִן יְהִיב לָהּ: ⁷ בְּאַתָּר דְּנָה הַזֹּה
 הָיִית בַּחֲזוּי לִילִיא וְאַרְוּ הַיּוֹה רַבִּיעִיָּה ^d כֵּת דְּחִילָה וְאַיִמְתַּנִּי
 וְתַקִּיפָא אֵלֶּף בַּע יִתִּירָ וְשְׁנַיִן דִּי פְּרֹזֵל לָהּ רַבְרַבִּין אֲכַלָּה וּמְדַקָּה
 וְשִׂאֲרָא כּוֹל אֵלֶּף בְּרַגְלֵיָּה רַפְסָא וְהִיא מִשְׁנַיָּא מִן . . .

5. ^b punctum supra ן videtur solito altius positum esse. || 6. ^c in marg.
 not. mas.: 'כ' גבה ק' | ^d in marg. not. mas.; 'כ' רביעאה ק'

Masora magna marginalis: הוקימת ב דק קדמיתא ושלא קד הקימת
 כת בתר הקמת כת:

Gen. 31,47: יַגֵּר שְׂחָדוּתָא

Jer. 10,11: כְּדָנָה תְּאֵמְרוּן לְהוֹם אֱלֹהֵיָּא דִּי־שְׁמַיָּא וְאַרְקָא
 לֹא עֲבָדוּ יַאֲבֵדוּ מְאַרְעָא וּמִן־תְּחֹת שְׁמַיָּא אֱלֹהִ:

Wörterverzeichnis.

e = 'Ezra; eb = Ezra und Daniel; Wörter ohne eine dieser Bezeichnungen nur im Danielbuche.

° = nicht im BA vorkommende Form.

- אב Vater, eb, s. אָבִי, אָבוֹד; pl. אֲבוֹתָם s. אֲבוֹתָם.
 אב, d. אָבָא Frucht, s. אֲבִיבָה (אבב).
 אָבֵר, zu grunde gehn: ipf. יֵאָבֵרוּ Jer. || Hoqt. vertilgen, umbringen; ipf. יְהוֹבִרוּ || Hoqt. הוֹבֵר.
 אָבֶן f., d. אֲבָנָא Stein eb.
 אֲבִירָא f., d. אֲבִירָא Brief e; Assy. *egirtu*; Pers.?
 אָרוֹן § 3b sodann, darauf eb; 'א מן א' von der Zeit an e.
 אָדָר Adar (12. Monat) e Assy.
 אָדָר, d. אֲדָרָא Tenne, pl. c. אֲדָרִי.
 אֲדָרְגָרָא pl. d., Oberrichter. Pers. *andarz-gar* Ratgeber.
 אֲדָרְגָא adv. richtig, genau e; Pers.
 אֲדָרֶע f. Arm. e.
 אָזָא anzünden, heizen; inf. מִזָּא; part. p. אֹזֵה.
 אָדָא sicher, gewiß. Pers.
 אָזֵל gehn; iptv. אֲזַל § 17 a; eb.
 אח Bruder; pl. s. אחִיךָ, e.
 אֲחֻזָּה Anzeigen, Kundthun, c. אֲחֻזָּה (חווה).
 אֲחֻזָּה f. Rätselhaftes; pl. אֲחֻזָּה.
 אֲחֻזָּה Ekbatana e; Pers. (jetzt Hamadân).
 אֲחֻזָּה = bh; 'א דגה; s. אֲחֻזָּה.
 אֲחֻזָּה adj. f., eine andre.
 אֲחֻזָּה f., c. אֲחֻזָּה Ende.
 אֲחֻזָּה ein anderer; אֲחֻזָּה 4, 5.
 אֲחֻזָּה־פָּנִיא pl. d., Satrapen. Pers. *ch'sathrapān*.
 אֲחֻזָּה e: גַּחַת.
 אֲלָן, d. אֲלָנָא Baum.
 אֲלָמָה, f. אֲלָמָה schrecklich.
 אֲלָמָה = bh גַּשׁ, eb; 'א לָא = bh אֲלָמָה; s. אֲלָמָה, Q אֲלָמָה.
 אֲלָמָה essen, ipf. יֵאָכְלוּ.
 אֲלָמָה = bh.
 אֲלָמָה Q אֲלָמָה = bh. Jer. e.
 אֲלָמָה, d. אֲלָמָה Gott eb; s. אֲלָמָה.
 Pl. לֵאלֹהֵי (ל) אֲלָמָה.
 אֲלוּ siehe! = אֲלוּ.
 אֲלָן = אֲלָמָה.
 אֲלָמָה pl., (nur als m.), jene. eb.
 אֲלָמָה, c. auch אֲלָמָה, d. אֲלָמָה tausend; pl. אֲלָמָה, K אלפים 7, 10.
 אֲמָה f. Elle, eb; pl. אֲמָה.
 אֲמָה f. Nation, eb; pl. d. אֲמָה.

- אמן, Ha. vertrauen בָּ auf, perf. מהימן (מהימן?) part. pass. zuverlässig, treu.
- אמר sagen; befehlen, ed. 3 f. sg. אמרת inf. מאמר u. ממר; part. אמר.
- אמר Lamm e; pl. אמרין.
- אנה: אב. — ידע: אנדע.
- אנה ich, ed.
- אני pron. pl. m. sie ed; f. אנין, Q אנין 7, 17.
- אנוש, d. אנושא, Q אנשא, Mensch. 4, 13. 14.
- אנהא, ed. אנהא e, wir.
- אנס Gewalt anthun jmdm; part. אנס.
- אנפין pl. Gesicht (= bh אפיים), s. אנפיהי.
- אנש, c. אנשא, d. אנשא Mensch, Menschen, ed; pl. אנשים 4, 14.
- אנתה m. du; אנתה Q, e 7, 25 K.
- אנתון m. ihr.
- אסור Fessel, ed; pl. אסורין.
- אסרניבאל Asurbanibal, assyr. König 669—625 v. Chr., e.
- אספרניא adv. sorgfältig, genau e; Pers. [auf dem Bronze-Löwen von Abydos, 6. od. 5. Jahrh. v. Chr.].
- אסר, d. אסרא Verbot.
- אע, d. אעא Holz, ed.
- אף, auch, und (stets וְאף) bh, ed.
- אפרסאיא pl. d., Perser e 4, 9 [JMarquart ספראיא Schreiber].
- אפרסתכיא (e 4, 9 אפרסתכיא ist תּא tilgen) e pl. d., persisch, e 5, 6; 6, 6.
- אפתם zuletzt, endlich e 4, 13; Pers. oder Assyr. (אפתם, Einkommen?).
- אצבע f. Finger, pl. אצבען c. אצבעת.
- ארבע m., ארבעה f. vier, ed.
- ארגון, d. ארגונא Purpur. Assyr. argamannu.
- ארו siehe!, sehet!
- ארחה Weg, Pfad; pl. s. ארחתה.
- אריה Löwe; pl. d. אריותא.
- ארייהך n. pr. 2, 14 ff.
- אריהך passend, geziemend (א, א?) e 4, 14.
- ארקבה f. Knie; pl. s. ארקבתה.
- ארקה f. Länge, Zeitdauer.
- ארקניו, pl. d. ארקניא Q, Arkäer, Leute aus Erekh e 4, 9.
- ארע f., d. ארעא Erde ed.
- ארע adv. unten, ארעא K 2, 39 (vgl. עלא oben, pal. Talmud).
- ארע א' מן niedriger als מן.
- ארעי f., c. ארעית Unterer, Boden (einer Grube).
- ארק f., d. ארקא Erde. Jer.
- ארטחשטא (ארטחשטא) Artaxerxes I Longimanus, 465—425/4 v. Chr. e.
- אשא f. (d.?) Feuer Da. 161.
- אש Grundfeste, pl. d. אשא e; קבל. אשהי e 6, 3 vgl.
- אשף Zaubrer; pl. אשפין.
- אשרנא Gebälk? Mauer? e 5, 3. 9. (Vgl. Assyr. asru heiliger Ort, Heiligtum?)
- אשתדור Anstrengung; e 4 Empörung (שדר).
- אשתיו: אשתיו.
- אתא m. = bh אות; pl. אתין.

- אָתָּה, d. אָתָּה kommen eb, inf. מֵתָּא. ||
 Ha. הֵיטִי bringen. || pass. הֵיטִית
 sie wurde gebracht 6, 18; הֵיטִיו
 sie wurden g. 3, 13.
 אָתָּה, d. אָתָּתָּא; Weib (bh אִשָּׁה)
 pl. נָשִׁיו, s. נְשִׂיחוֹן.
 אָתָּנוּ, d. אָתָּנוּא Ofen (mit Steinen
 ausgelegte Feuergrube). Vgl.
 Assy. *atānu, utānu*.
 אָתָּר Ort, eb s. אָתָּרָה; Spur 2, 35,
 vgl. בָּאָתָּר.
 אָ praep. = bh.
 בָּאִישׁ (für בָּאִישׁ), böse; f. בָּאִישׁתָּא
 e 4, 12.
 בָּאֵשׁ schlecht sein; mit עַל jmdm
 mißfallen.
 בָּאָתָּר (אָתָּר) גֵּתָרָךְ nach, s. גֵּתָרָךְ
 + אָ eigtl.: auf der Spur von).
 בָּבֶל Babel, eb. Babylonisch: *Bāb-
 ilu* „Thor Gottes“.
 בָּבֶלְיָ pl. d. בָּבֶלְיָא Babylonier e.
 בָּדָר, Qa. בָּדָר zerstreuen; imptv.
 בָּדָרוּ.
 בָּהִילוּ f. Eile, e.
 בָּהֵל Qa. erschrecken (tr.); ipf. s.
 יִבְהַלְגָּה. || Hithqa. erschreckt
 werden; part. מִתְבַּהֵל || Hithq.
 in Unruhe sein, eilen; inf.
 יִבְהַלְגָּה.
 בָּוֹת übernachten; perf. בָּת.
 בָּטַל aufhören, ins Stocken ge-
 raten; f. בָּטַלָּת e 4, 24. || Qa.
 zum Aufhören veranlassen e.
 בֵּין zwischen, s. בֵּינֵיהוֹן, Q. בֵּינֵיהוֹן.
 בִּינָה f. Einsicht.
 בִּירָה f., d. בִּירָתָּא Burg e 6, 2.
 Assy. *virtu*.
 בִּיתָּ, d. בִּיתָּא Haus, eb; s. בִּיתָּה,
 בִּיתִּיכֹן.
 בָּל (Syr. ܒܠ) das Sinnen, Sorge,
 שָׁם לָב = שָׁם בָּל.
 בִּלָּא. Qa. aufreiben, vernichten.
 בָּלוּ (Natural-) Abgabe, e (Assyr.
biltu).
 בִּלְשַׁאצַּר babylon. Name Daniels,
 Babyl.: *balāša-u-ūcur* „sein
 Leben behüte“.
 בִּלְשַׁאצַּר Sohn des Nabū-na'id,
 chaldäischer König(ssohn). Ba-
 byl. *Bēl-sar-u-ūcur* „Bel behüte
 den König“.
 בָּנָא bauen, eb; perf. s.
 בָּנְהִי; 1. sg. בָּנִיתָּה; inf. מְבַנֵּא
 u. לְבַנֵּא § 231; part.
 pl. בָּנִין; part. pass. בָּנִיה. ||
 Hithq. gebaut werden e.
 בָּנוּהִי, f. בָּנוּהִי.
 בָּנוּנָא, d. בָּנוּנָא Gebäude e.
 בָּנָם in Zorn geraten.
 בָּעָא suchen, bitten; part.
 pl. בָּעִין; בעו להתקמלה 2, 13
 ἡμελλον ἀποκτείνεσθαι? (X Jona
 1, 4). || Qa. ipf. יִבְעִין.
 בָּעוּ f. Bitte, Gebet; s. בָּעוּתָּה.
 בָּעַל Herr; nur בָּ מָעַם e.
 בָּקָעָה, c. בָּקָעַת Ebene.
 בָּקַר Qa. suchen, nachforschen e. ||
 Hithqa. gesucht werden e.
 בָּרֵךְ Sohn, eb; s. בָּרָה; pl. בָּרִין, c.
 בָּרִי, s. בָּנוּהִי.
 בָּרָ, d. בָּרָא (freies) Feld.
 בָּרַךְ die Kniee beugen; part. בָּרְךְ.
 בָּרְךְ Knie; pl. s. בָּרְכוּהִי.
 בָּרַךְ, part. pass. בָּרִיךְ gepriesen. ||
 Qa. בָּרְךְ preisen; part. pass. מְבָרְךְ.

- בָּרַם** aber, jedoch *ēd*.
בֶּשֶׂר, d. **בֶּשָׂרָא** Fleisch.
בַּת Bath (e. Hohlmaß) *e*; pl. **בֵּיתַיִן**.
בְּתוּר: **בְּתוּרָא**.
- גַּב** Seite; pl. s. **גְּבוּיָה**, Q **גְּבוּיָה**.
גֹּב, d. **גְּבָא** Grube.
גְּבוּרָה, d. **גְּבוּרְתָא** Stärke.
גִּבּוּר Mann; pl. **גְּבוּרַיִן**, d. **גְּבוּרַיָא**.
גִּבּוּר Held; pl. c. **גְּבוּרַי**.
- גְּדַבְרַיָא** 3, 2. 3 = **גְּדוּבְרַיָא**; Grätz
 vermutet **הַרְבְּרַיָא**.
גִּדּוּ umhauen; *imptv.* **גִּדּוּ**.
גִּזּוּ, c. **גִּזָּא**, **גִּזָּא** (das) Innere *ēd*,
 s. **גִּזָּה**; **גִּזָּא** = *bh* **בְּתוּדָה**;
 in (mit *Akk.*).
גִּזָּה f. Stolz.
- גְּזַבְרַיָא** pl. d., Schatzmeister. *e*
 7, 21. Pehlewi *ganžavar*. In
 babylon. Urkunden aus der
 Zeit des Darius Hyst. *gan-*
zabarū.
- גָּזַר** entscheiden; part. **גִּזְרַיִן** Wahr-
 sager, Astrologen. || *Hithq.*
 sich abreißen, sich losreißen;
 3. f. perf. **הִתְגַּזְרַת** u. **אֲתַגֵּז**.
- גְּזָרָה** f., c. **גְּזָרָת** Beschluß.
- גָּחַ** hervorbrechen, losstürmen;
 Ha. kausativ, part. f. pl. **מְגִיחָן**.
גִּיר, d. **גִּירָא** Kalk.
- גִּלְגַּל**, **מְגִלְגַּל** 1. offenbaren; *inf.* **מְגִלְגַּל**;
 Q. **גִּלְגַּל** u. **גִּלְגַּל** 2. Ha. **הִגְלִי**
 ins Exil führen *e*.
- גִּלְגַּל** Rad; pl. s. **גִּלְגַּלְתַּי**.
- גִּלְגַּל** f., d. **גִּלְגַּלְתָּא** Gefangenschaft,
 Exil *ēd*.
- גִּלְגַּל** (Last, was man wälzen muß);
גִּלְגַּל **אֶבֶן** Steinblock, Quader *e*.
- גָּמַר** vollenden; part. pass. **גְּמִירָא**
e 7, 12 „ausgefertigt“ (von *e*.
 Urkunde).
- גְּמִינַיִן** pl. Schätze *e*; c. **גְּמִינַי**, d.
גְּמִינַיָא. Pehlewi *ganž*, *γᾶζα*.
- גָּפֶן** Flügel; pl. **גְּפִינַיִן**.
- גָּרַם** Knochen; pl. s. **גְּרַמְיָהוּן**.
- גָּשַׁם** Leib, s. **גְּשָׁמָה**; pl. s. **גְּשָׁמְיָהוּן**,
 Q **גְּשָׁמְיָהוּן** *sg.*
- גָּדָה** pron. *sg. f.* diese (= *bh* **זֹאת**).
גָּדָה Bär (= *bh*).
- גָּדַח** opfern *e*; part. **גְּדַחְתַּיִן**.
גָּדַח Opfer *e*; pl. **גְּדַחְתַּיִן**.
- גָּדַק** zusammenhängen; part.
גְּדַקְתַּיִן.
- גָּדַקְתָּ**, c. **גְּדַקְתָּ** Sachverhalt;
גָּדַקְתָּ u. **גָּדַקְתָּ** (4, 14?) um
 deswillen daß, damit.
- גָּדַקְתָּ**, d. **גְּדַקְתָּ** u. **גְּדַקְתָּ** Gold *ēd*.
גָּדַקְתָּ *e* 4, 9 K, Q **גְּדַקְתָּ** pl. d.
 als Name eines Volkes; *lies*:
גָּדַקְתָּ „das ist“.
- גָּדַר** wohnen; *ipf.* **גָּדַר**; part.
גְּדַרְתַּיִן, Q **גְּדַרְתַּיִן**.
- גָּדַרָא** 3, 1 Ortschaft oder Ebene
 dicht bei Babylon.
- גָּדַשׁ** zertreten; *ipf. s.* **תְּדַשְׁנָה**.
- גָּדַחְתַּיִן** pl. f. 6, 19 Kebsweiber(?)
- גָּדַחְתַּיִן** sich fürchten; part. **גְּדַחְתַּיִן**,
 part. pass. **גְּדַחְתַּיִן** fürchterlich.
- גָּדַחְתַּיִן** 1. = *bh* **אָשַׁרְתִּי** wo-
 selbst; **קָרִי** = **בְּאָשַׁרְתִּי** von
 der Zeit an wo *e*. || 2. am
 Anfange einer direkten Rede
 2, 25; 5, 7; 6, 6. 14. || 3. zur
 Umschreibung des *gen.*: **נְהַר**
גָּדַחְתַּיִן ein Feuerstrom; auch

- nach (überflüssigem) pron. suff.
 שְׁמֵהּ דִּי-אַלְהָא der Name
 Gottes e.
- רִיחֵי רִיחֵי e; part. רִיחֵי, Q רִיחֵי.
 רִיחֵי, d. רִיחֵי u. רִיחֵי Recht, Ge-
 rechtigkeit; Gericht.
- רִיחֵי Richter e; pl. רִיחֵי.
 רִיחֵי e 4, 9 pl. d., wäre Volksname
 Δεσπότες, doch ist wohl רִיחֵי
 „Richter“ zu lesen.
- רִיחֵי pron. m. dieser; jener; רִיחֵי f. e.
 רִיחֵי pron. dieser, jener; m. 2, 31,
 f. 7, 20. 21.
- רִיחֵי Widder pl. רִיחֵי e.
 רִיחֵי, d. רִיחֵי, u. רִיחֵי, pl. d.
 רִיחֵי, Denkwürdigkeit e.
- רִיחֵי brennen; part. רִיחֵי.
 רִיחֵי ähnlich sein; part. f. רִיחֵי.
 רִיחֵי pron. m. dieser. Oft neu-
 trisch: כְּרִיחֵי wie dieses, so;
 רִיחֵי על־דְּרִיחֵי deswegen eð.
- רִיחֵי Daniel.
- רִיחֵי zermalmen; perf. pl. רִיחֵי
 2, 35 (ohne Dagesch). || Ha.
 רִיחֵי zermalmen, f. רִיחֵי; ipf.
 רִיחֵי; part. רִיחֵי, f. רִיחֵי.
 רִיחֵי Geschlecht, Generation.
- רִיחֵי 1. Darius, Hystaspes' Sohn
 e 4, 24; 521—485 v. Chr. e;
 2. Darius der Meder. Alt-
 pers. *Dārayavauš*.
- רִיחֵי f. Arm; pl. s. רִיחֵי.
 רִיחֵי f., d. רִיחֵי Befehl, Dekret;
 Gesetz eð; s. רִיחֵי. Pers. *dāta*.
- רִיחֵי, d. רִיחֵי junges Grün.
- רִיחֵי pl. d., Rechtskundige,
 Richter. Altpers. *dāta-bāri*.
- רִיחֵי (Fragepartikel). רִיחֵי nonne?
 רִיחֵי, d. רִיחֵי siehe!; רִיחֵי so wie 2, 48.
 רִיחֵי pl. d., c. רִיחֵי Staats-
 räte, Minister. Pers.
- רִיחֵי Stück; עֲבַד רִיחֵי in Stücke
 hauen. Pers. (*h*)*andām* „Glied“.
- רִיחֵי. Qa. Ehrfurcht bezeigen,
 1. sg. רִיחֵי; part. רִיחֵי.
 רִיחֵי, d. רִיחֵי Hoheit.
- רִיחֵי pron. m., er eð.
- רִיחֵי = רִיחֵי, eð; 3. f. רִיחֵי;
 רִיחֵי § 23 k.
- רִיחֵי: רִיחֵי, רִיחֵי.
 רִיחֵי pron. f. sie eð.
- רִיחֵי, d. רִיחֵי Palast, Tempel,
 s. רִיחֵי eð.
- רִיחֵי: רִיחֵי. — אֲמֵן: רִיחֵי.
 רִיחֵי gehn; ipf. רִיחֵי, inf. רִיחֵי
 (von רִיחֵי?) e. || Qa. einher-
 gehn, part. רִיחֵי d. || Ha. part.
 רִיחֵי (Qa.?) 3, 25; 4, 34.
- רִיחֵי Wegegeld, Zoll e.
- רִיחֵי e, רִיחֵי d pron. 3. pl. m.
 sie; außer e 5, 11 als Akk.
- רִיחֵי, Q רִיחֵי d., Halskette.
 [Deminutivum von iranischem
hämjān Gürtel].
- רִיחֵי 1. wenn eð; רִיחֵי—רִיחֵי sive—sive
 e. || 2. ob (indirekt fragend) e.
- רִיחֵי: רִיחֵי, רִיחֵי, רִיחֵי.
 רִיחֵי: רִיחֵי.
- רִיחֵי pl. Gedanken (eines Träu-
 menden).
- רִיחֵי = bh eð; vor ל mit Inf. expli-
 kativ: und zwar 2, 16. 18. ||
 רִיחֵי—רִיחֵי sowohl—als auch 7, 20;
 e 6, 9.

- זָבַן kaufen; part. זֹבֵנִין.
 זָהִיר vorsichtig; pl. זְהִירִין.
 זֹר Ha. inf. זְרוּהָ frevelhaft handeln.
 זֹן nähren, speisen; Hithq. sich ernähren; ipf. יִזְנוּן.
 זָעַזַע zittern; part. זֹעֵזֵעַ, Q. זֹעֵזֵעַ.
 זָוִי, Glanz, gesunde Farbe (des Gesichts); s. זִוּי; pl. s. זִוּיִךְ, Q. זִוּךְ. Wohl Assyrl.
 זָכוּ f. Lauterkeit, Unschuld.
 זְכָרִיָּה, e. Prophet, Sohn (Enkel) des 'Iddo e 5, 1; 6, 14.
 זְמַן, d. זְמַנָּא Zeit, ed; pl. זְמַנִּין.
 זְמַנִּין dreimal. Avesta: *zrvân(a)*.
 זָמַן Ha. eine Bestimmung treffen; Hithqa. sich verabreden. 2, 9 K. הִזְמַנְתִּין od. הִזְמַנְתִּין; Q. הִזְמַנְתִּין.
 זָמַר, d. זְמַרָּא Saitenspiel (mit Gesang).
 זָמַר Sänger e; pl. d. זְמַרִּיא.
 זָן Art (= bh. מִין); pl. c. זְנִי.
 זָעִיר, f. זְעִירָה klein.
 זָעַק schreien.
 זָקַף aufrichten; part. pass. זְקֻף. e.
 זָרְבָבֶל Sohn des Š'alti'el e 5, 2.
 זָרַע Same.
 זְבוּלָה f. Verbrechen.
 זָבַל Qa. verderben ed; 6, 23 ver-
 letzen; s. תְּבִילָה. || Hithqa.
 vernichtet werden; ipf. תִּתְחַבֵּל.
 זָבַל, d. תְּחַבֵּל Verletzung, ed.
 זָכַר Genosse, Gefährte; pl. s.
 תְּכַרְוּהִי.
 זְכָרָה Genossin, pl. s. תְּכַרְתֵּי.
- חָפִי e. Prophet e 5, 1; 6, 14.
 חָד, f. חֲדָה eins, ed. Vor Grund-
 zahlen multiplizierend: חָד
 שֶׁבַע־חָד siebenfach. חָד כְּחָד wie
 Eines, zugleich.
 חֲדָה f. Freude, e.
 חָדִי Brust; s. חֲדוּהִי (vgl. אִמִּי,
 אִיתוּהִי).
 חָדָה neu (e 6, 4 lies חָד).
 חוּהָ, חוּהָ. Qa. anzeigen, kund-
 thun; ipf. אֶחְוֶה, s. יִחְוֶנֶנִי. ||
 Ha. kundthun; ipf. יִחְוֶה;
 imptv. s. יִחְוֶנֶנִי.
 חָוֵר weiß.
 חָוֶה sehn ed; part. pl. חֻוֵּן; pass.
 חֻוֶה (was sich sehn lassen
 kann) angemessen (neuhebr.
 רְאוּי).
 חָוִי 1. Gesicht, Erscheinung;
 2. Gestalt 7, 20; s. חֻוִי; pl. חֻוִּין.
 חֻוֶה f. Anblick; s. חֻוֶהָ. 4, 8.
 17 (Andre: Ausdehnung).
 חָטָא sündigen. Qa. Sündopfer
 darbringen (abgeleitet v. bh.
 חֲטָאָה) e 6, 17 חֲטָאָה, Q. חֲטָאָה.
 Andre: Sündopfer.
 חָטָא Sünde; pl. s. חֲטָאִים. Q. חֲטָאִים.
 חֲטָט e 4, 12 יִחְטָט notwendig von
 חֲטָט (Talm. bohren, graben;
 Qa. ausgraben); PHaupt liest
 יִחְטָט Ha. mit virtuell ver-
 doppeltem h.
 חַי, d. חַיָּא lebend, lebendig; pl.
 d. חַיִּיא.
 חַיִּין pl., c. חַיִּי Leben, ed.
 חַיָּא, חַיָּה leben; imptv. חַיִּי. ||
 Ha. am Leben lassen, leben-
 dig machen, part. מְחַיָּא 5, 19.

יבֵּל Ha. הֵבֵל bringen e.
יִבְשָׁת f., d. יִבְשָׁתא das trockene
Land.

יָגַר Steinhaufe. Gen. 31.

יָד f., d. יָדא Hand ed; s. יָדָה,
יָדָהם; du. יָדָן.

יָדָה Ha. preisen; part. מְהוֹדָא
u. מוֹדָא.

יָדַע in Erfahrung bringen, wissen,
ed; ipf. אֲנַדַּע; part. יָדַע, pass.
יָדִיעַ || Ha. הוֹדַע wissen lassen;
kundthun; inf. s. הוֹדְעוּתָנִי.

יָהַב geben ed; iptv. הֵב (ipf. von
יָהַב); Q-tíl יָהִיב f. יָהִיבָת,
pl. יָהִיבוּ || Hithq. gegeben
werden; part. מְתִיָּהַב; ipf.
יָתִיָּהַב.

יְהוּדָא Judäa ed.

יְהוּדָי Jude ed, pl. יְהוּדָאִין 3, 12,
d. יְהוּדָיָא.

יְהוּדָיָא.

יְהוּדָיָא f. Lende, pl. s. יְהוּדָיָא.
יִשְׂרָאֵל Isrá'el e.
יִשׁוּעַ n. pr. Sohn des Joçadaq e.
יָתָ (Zeichen des Akk.; bh אַתָּה);
s. יָתָהוּן.

יָתָב sich setzen, wohnen ed; ipf.

יָתָבָת 7, 26 (S). || Ha.

יָתָבָת wohnen lassen, an-

siedeln e.

יָתָר f. יָתָרָה u. יָתָרָא vorzüglich,
außerordentlich. — יָתָרָה adv.
sehr e.

יָכַל können, vermögen; 7, 21 mit
יָכַל überwältigen; 2. sg. יָכַלְתָּ;
part. יָכַל, f. יָכַלָה; ipf. יָכַל u.
(Hebraismus) יוֹכַל.

יָם, d. יָמָא Meer.

יָסַף Ho. hinzugefügt werden;
3. f. sg. הוֹסַפְתָּ.

יָעָטָר raten; part. pl. s. יָעָטָרָה
Strack, Bibl.-Aram. II.

e. || Hithqa. sich beraten; 3.
pl. אֲתִיעָטוּ.

שִׁיעָיָא : יָצָא.

יָצָב Qa. feststellen; inf. יָצָבָא.

יָצָבָא d. יָצָבָא fest, gewiß; מְנִי
adv. sicher 2, 8 (מן zum Be-
reich des Sicherem gehörig).
יָצָבָא sicherlich! 3, 24 (fem.
neutrisch oder adverbial).

יָקַד brennen (intr.); nur part.
f. d. יָקַדְתָּא.

יָקַדְתָּא f., c. יָקַדְתָּא das Brennen,
Brand.

יָקַר, d. יָקַרָא schwer ed; geehrt
e; f. יָקַרָה.

יָקַר, c. יָקַר (יָקַר? 4, 33), d. יָקַרָא
u. יָקַרָה Ehre.

יְרוּשָׁלַם Jerusalem ed (Andre: גַּל).

יְרוּחַ Monat ed; pl. יְרוּחִין.

יְרֻכָה f. Lende, pl. s. יְרֻכָה.

יִשְׂרָאֵל Isrá'el e.

יִשׁוּעַ n. pr. Sohn des Joçadaq e.
יָתָ (Zeichen des Akk.; bh אַתָּה);
s. יָתָהוּן.

יָתָב sich setzen, wohnen ed; ipf.
יָתָבָת 7, 26 (S). || Ha.
יָתָבָת wohnen lassen, an-

siedeln e.
יָתָר f. יָתָרָה u. יָתָרָא vorzüglich,
außerordentlich. — יָתָרָה adv.
sehr e.

יָכַל= bh; יָכַל= בְּאִשְׁרָא vgl. יָכַל.
יָכַבְתָּ lügnerisch, f. 2, 9.
(Andre als subst. Lüge).

יָכַח= bh בָּה עַד-כָּה bis hierher.
יָכַח könnend, vermögend; pl.
יָכַחוּ.

- בְּהֵן**, d. **בְּהֵנָא** Priester e; pl. d. **בְּהֵנִיא**.
בֵּינָה f. Fenster; **בֵּיין**.
בּוֹר, pl. **בּוֹרִין** e. Hohlmaß (= 10 Epha) e.
בּוֹרֶשׁ n. pr. Kyros ed, seit Okt. 539 v. Chr. König auch von Babylon; Pers. Kūruš.
בְּכַר Talent (bh **בְּכַר**); pl. e 7, 22 **בְּכַרִּין** (?).
בָּלָא, c. **בַּל** u. **בַּל־** = bh ed; d. **בָּלָא** (stets *Mil'el*), s. **בְּלָחוֹן** | **בַּל־לָא** gar keiner. Vgl. noch **בְּבַל**.
בַּלֵּל. Ša. **בְּשַׁבְּלֵל** vollenden e; *Ištaqṭal* vollendet werden. Assy. § 12f.
בְּנָ adv. so ed.
בְּנָמָא adv. (wahrscheinl. aus **בְּנָ** u. indefinitem **מָא**), so, folgendermaßen e; e 6, 13 (zurückweisend) demgemäß.
בְּנַשׁ versammeln; inf. **מְבַנְשׁ**. || *Hithqa.* (u. *Hithq.* 3, 27?) sich versammeln; part. **מִתְבַּנְשִׁין**.
בְּנֵתָא Genosse; pl. **בְּנֵתָא** e. **בְּנֵתָא**, d. **בְּנֵתָא** e 5, 12; **בְּנֵתָא**.
בְּנֵתָא, d. **בְּנֵתָא** Silber ed.
בְּנֵתָא adv. nun, jetzt ed.
בְּנֵתָא, nur **בְּנֵתָא** e 4, 10. 11; 7, 12; **בְּנֵתָא** e 4, 17 und nun, und jetzt; e. Formel, die anzeigt, daß nun der anzuführende Wortlaut folgt, vgl. **בְּנֵתָא** 2 Kg 5, 6; 10, 2, *καὶ οὖν* 2 Mak 1, 6 (so CSiegfried, ChTorrey). Andre: und so weiter.
בְּנֵתָא binden; Q. **בְּנֵתָא**. || **Qa.** binden; part. pass. **מְבַנְשִׁין**.
בְּרָא (Schmerz empfinden). || *Ithq.* 7, 15 vom Geiste: betrübt sein; 3. f. sg. **בְּרָאֵת**.
בְּרָבְלָה f., eine Kopfbedeckung: Hut, Helm; pl. s. **בְּרָבְלָהוֹן**. Assy. *karballatu*.
בְּרוֹזָא, d. **בְּרוֹזָא** Herold.
בְּרוֹ. Ha. öffentlich ausrufen; 3. pl. **הִבְרוּ**. (Vgl. den aram. Männernamen **בְּרוֹ** *Corpus inscript. Semit. II*, 86. Gewöhnlich vergleicht man *αγκυρῶσαι*).
בְּרֹסָא Thron; s. **בְּרֹסָא**; pl. **בְּרֹסָא**.
בְּשַׁדָּי, d. **בְּשַׁדָּי** Q **בְּשַׁדָּא** 1. Chaldäer ed; 2. Astrolog e 2. 4. 5, 7.
בְּתַב schreiben ed.
בְּתַב, c. **בְּתַב** Schrift d; Vorschrift e 6, 18; 7, 22.
בְּתַל Wand; pl. d. **בְּתַלָּא**. bh Cant. 2, 9 **בְּתַלְגוֹ**, vgl. Assy. *kutallu*. ed.
בְּ=bh **בְּ**. Oft zur Einführung des Objekts, besonders eines determinierten.
בְּ **לָא** (לה 4, 32) = bh **לָא**, ed.
בְּ **לָב** Herz, s. **לָבִי**.
בְּ **לָבִי** Herz, s. **לָבִי**.
בְּ **לָבוּשׁ** Kleid; s. **לָבוּשׁ**; pl. **בְּ** **לָבוּשׁ** anziehen (etwas); ipf. **יִלְבֹּשׁ**. || Ha. kausativ, 3. pl. **הִלְבִּישׁוּ**.
בְּ **לָה** 4, 32 = **לָא**.
בְּ **לָהוּא**.
בְּ deshalb (bh Ruth 1, 13) e 5, 12; d 2, 6. 9. 4, 24.
בְּ **לָהוּן** (לָא + הוּן) außer, sondern.
בְּ **לָוִי** Levit: pl. **לָוִי**, Q **לָוִי** e.
בְּ **לָוִי** bei; **בְּ** **לָוִי** von dir her e.
בְּ **לָחֵם** Mahl.

- לְחַנְתָּהּ Keksweib; pl. s. לְחַנְתָּהּ.
 לַיִל, d. לַלַּיְלָה Nacht.
 לְשׁוֹן Zunge; pl. d. לְשׁוֹנַיִם.
- מָא was (gewöhnl. מָה) e 6, 8.
 מָאָה f. hundert eb; du. מֵאָתַן e.
 מֵאוֹנֵיָא d., Wage 5, 27.
 מֵאָמַר Wort, Befehl eb.
 מֵאָנִי Gefäß, Gerät eb; pl. c. מֵאֵי,
 d. מֵאֵיָא.
 מְגִלָּה f. (Buch-)Rolle e.
 מְגַר. Qa. stürzen, niederwerfen e.
 מְדַבַּח, d. מְדַבְּחָא Altar (דְּבַח) e.
 מְדָה (e 4, 20), מְדָהָה f., c. מְדַת
 Geldabgabe, Tribut, e. Assyr.
mandattu, madatu (von *nadānu*
 geben).
 מְדוּרָה Wohnung, s. מְדוּרָה.
 מְדִי Médien eb.
 מְדִיָּא d., מְדִיָּא Q der Meder.
 מְדִינָה f., d. מְדִינָתָא Bezirk,
 Provinz, pl. מְדִינָן, d. מְדִינָתָא.
 מְדוּרָה Wohnung (= מְדוּרָה); s.
 מְדוּרָה.
 מְהָה was = bh, eb. לְמָהּ דַּי daß
 nicht etwa e 7, 23.
 מְהַחֲתִין גַּחַת : מְהַחֲתִין.
 מְהַחֲתִין : מְהַחֲתִין.
 מוֹת Tod e.
 מוֹתָא : מוֹתָה, מוֹתָא.
 מוֹזוֹן Nahrung (זוֹן) § 4b.
 מוֹתָא schlagen; 3. f. מוֹתָה b. || Qa.
 מוֹתָא auf die Hand (jmds)
 schlagen = zurückhalten; ipf.
 מוֹתָא b. || Hithq. geschlagen
 werden (an den Richtpfahl) e.
 מוֹתָא 5, 19: מוֹתָא.
 מוֹשֵׁשׁ n. pr. 2, 17 = מוֹשֵׁשׁ.
- מִישָׁךְ n. p. 2, 49. Pers.?
 מִחְלָקָה f. Abtheilung e; pl. s.
 מִחְלָקָתָהוֹן.
 מִטָּא wohin reichen, ge-
 langen, kommen; 3. f. מִטָּת.
 מִלְּאָה erfüllen; 3. f. מִלְּאָתָה || Hithq.
 מִלְּאָה erfüllt werden.
 מִלְּאָךְ Engel; s. מִלְּאָכָה.
 מִלְּהָה f., d. מִלְּהָתָה u. מִלְּהָה Wort,
 Rede; Sache, Angelegenheit
 (= bh דְּבַר); pl. מִלְּהָן.
 מִלַּח Salz e; s. מִלְּחָתָה e 4, 14
 das Salz des Palastes ist unser
 Salz (EbNestle), d. i.: wir
 sind dem Könige durch die
 von ihm gelieferte, ihm mit
 uns gemeinsame Nahrung zu
 Dienst u. Treue verpflichtet.
 Andre: מִלַּח Salz essen.
 מִלְּךְ, auch c., d. מִלְּכָא u. מִלְּכָה
 König eb; pl. מִלְּכִין, d. מִלְּכִיָּא.
 מִלְּךְ Rat, s. מִלְּכִי.
 מִלְּכָה Königin; d. מִלְּכָתָה.
 מִלְּכוּתָה f., c. מִלְּכוּתָה, d. מִלְּכוּתָה
 Königreich, königliche Herr-
 schaft eb; pl. מִלְּכוּתָן, c. מִלְּכוּתָה.
 מַלְלָה Qa. מַלְלָה reden; ipf. מַלְלָה.
 מִן wer? eb; מִן דְּרֵי der welcher.
 מִן = bh מִן eb; meist ohne Assi-
 milierung; doch מִטָּעָם,
 מִטָּעָה, מִטָּעָה. — s. מִנָּה,
 מִנָּה.
 מִנָּה zählen b; part. pass.
 מִנָּה. || Qa. מִנָּה einsetzen,
 bestellen eb; imptv. מִנָּה e 7, 25
 (Mil'el).
 מִנָּה, das zweite מִנָּה 5, 25 be-
 deutet „Mine“ bh מִנָּה.
 מְדָה : מְדָה.

- מַנְדַּע, d. מַנְדַּעַא Verstand, Einsicht (דע).
- מִנְחָה f. Opfer ed; pl. s. מִנְחָהוֹן. e.
- מִנְיָן, c. מִנְיָא Zahl (מנא) e.
- מַעֲבָד Werk, That; pl. s. מַעֲבָדוֹהִי.
- מַעֲוֵהי pl. Eingeweide, Bauch; s. מעוהי.
- מַעֲלִי das Hineingehn (der Sonne), Untergehn 6, 15 (עלל).
- מָרָא, c. מָרָא u. מָרָה Herr; s. מָרָאִי, Q מָרִי § 23 aa.
- מַרְדַּמְרָא Empörung e.
- מַרְדֵּי (für marräd) aufrührerisch; f. מַרְדָּא; d. מַרְדָּתָא e.
- מַרְטֵא ausraufen; Q-tíl מַרְטֵאוּ.
- מֹשֶׁה Moses e 6, 18.
- מֶשֶׁחַ Öl e.
- מִשְׁכָּב Lager, s. מִשְׁכָּבִי (שכב).
- מִשְׁכָּנָא Wohnung; מִשְׁכָּנָה (שכן) e.
- מִשְׁרוּקִי f., d. מִשְׁרוּקִיתָא Rohr-
pfeife.
- מִשְׁתֵּי, d. מִשְׁתֵּיָא Gelage, Trinken.
- מִתָּא : אַתָּא.
- מִתְּנָה f. Geschenk; pl. s. מִתְּנָהֵךְ.
- נָבֵא. Hithqa. הַתְּנַבִּי als Prophet auftreten e.
- נְבוּזַנְזַר f., c. נְבוּזַנְזַר Prophezeiung e.
- נְבוּכַדְנֶצַּר Nebukadnezar, König von Babylonien 605—562 v. Chr.; Babyl. *Nabû-kudurri-ucur* „Nebo behütete die Grenze“.
- נְבוּזָה f. Gabe, Geschenk 2, 6; pl. s. נְבוּזָהֵךְ 5, 17. Pers.
- נְבִיאָה, d. נְבִיאָה, Q נְבִיאָא Prophet; pl. d. נְבִיאָאֵא od. נְבִיאָאֵא e 5, 1. 2.
- נְבִרְשָׁה° f., d. נְבִרְשָׁתָא Leuchter. Fw?
- נָגַד sich ausbreiten, fließen; part. נָגַד.
- נָגַד = bh.
- נְנָה, d. נְנָהָא Helle, Tageslicht.
- נָדַב. Hithqa. sich freiwillig erweisen, freiwillig geben e; 3. pl. הַתְּנַדְבּוּ; inf. c. הַתְּנַדְבוֹת.
- נְדָדֵךְ Schicht, Lage (beim Bauen), e; pl. נְדָדֵיךְ.
- נָדַד fliehen, 3. f. נָדַת.
- נְדָנָה? 7, 15 ist wahrscheinlich נְדָנָה oder נְדָנָה „ihre Scheide“ zu lesen; die Scheide (das Verhältnis des Geistes) ist der Körper. Vgl. 1 Ch 21, 27 נָדַן; 2 Ez 21, 35. Pers.
- נְהִירָא, d. נְהִירָא, Q נְהִירָא Licht.
- נְהִירוּ f. Erleuchtung, Weisheit.
- נְהָרָה, d. נְהָרָה u. נְהָרָא Strom ed.
- נָהַד fliehen; ipf. תְּנָהֵד.
- נְנָלוּ e, נְנָלוּ f. Misthaufe.
- נֹר m. 3, 27; 7, 9; f. 3, 6 seqq.
- נֹרָא Feuer.
- נָזַק Schaden leiden; part. נָזַק
d || Ha. in Schaden bringen e;
ipf. תְּנָזַק; inf. c. לְהַנְזֹק.
- נְחָשׁ, d. נְחָשָׁא Erz, Kupfer.
- נָחַת hinabsteigen; part. נָחַת. ||
Ha. niederlegen (deponere) e;
ipf. מָחַת; imptv. אָחַת; part.
מִהַחֲתִין. || Ho. הַחֲתִין d hinab-
gestürzt werden.
- נָמַל emporheben; 1. sg. נָמַלְתָּ;
Q-tíl 3. f. נָמַלְתָּ.
- נָמַר bewahren, aufbewahren.
- נִיחָח; pl. נִיחָחִין Wohlgerüche ed.

- נָסִים pl., c. נְסִים Schätze, Reich-
 tümer e.
 נָמֵר Pardel.
 נָסַח herausreißen. || Hithq. pass. e.
 נָסַח, pl. נְסָחִין Trankopfer; s.
 נְסָחִיוֹן e.
 נָסַח Qa. Trankopfer darbringen.
 נָסַח : סָלַק : נָפַל
 נָפַל fallen ed; vorfallen (accidere)
 e 7, 20; ipf. יִפֹּל.
 נָפַק herausgehen; 3. f. נִפְקַת; iptv.
 נָפַקוּ. || Ha, הִנְפִיק herausbringen
 ed; pl. הִנְפִיקוּ.
 נָפְקָה f., d. נִפְקָתָא Ausgabe, Auf-
 wand e.
 נָצְבָה f., d. נִצְבָתָא Festigkeit,
 Härte.
 נָצַח u. Hithqa. hervorragen, über-
 treffen; part. מִתְנַצַּח.
 נָצַח Ha. retten; inf. הִצִּילָה, s.
 הִצִּילָתָה; part. מִצִּיל.
 נָקָא adj. rein.
 נָקַשׁ an etw. schlagen; part. f.
 pl. נִקְשָׁן.
 נָשָׂא = bh נִשָּׂא ed; imptv. שֵׂא. ||
 Hithqa. sich erheben e; part.
 f. מִתְנַשֵּׂא.
 נָשִׁין : אָתָה : גִּשְׁיִן
 נָשָׂמָה f. Lebenshauch; s. גִּשְׁמָתָה.
 נָשַׂר Adler; pl. נְשָׂרִין.
 נָשַׂתְּנוּ, d. נִשְׂתָּנָא Brief e. Pers.
 נְתִיבִין pl., d. נְתִיבִיא Tempel-
 knechte e.
 נָתַן geben, nur (vgl. יָהֵב) ipf.
 נָתַתְּנוּ, s. יָתַנְנָה, u. inf. לְמִנְתָּן ed.
 נָתַר abfallen (vom Laube); Ha.
 abwerfen; imptv. pl. אֲתַרוּ.
 נָשָׂאִי tragen e 6, 3 מסוּבְּלִין
 deuten die Meisten als Qötäl
 part. pass. „und seine Fun-
 damente (sollen) aufgerichtet
 (werden)“. PHaupt: „und
 (wo) man seine (Gottes) Feuer-
 opfer אֲשָׁהִי darbringt“, סָבַל
 alte Kausativbildung zu יָבַל,
 vgl. § 13f und bh סְנֹרִים נֹר.
 נָסַח meinen, denken; ipf. יִסְבֵּר.
 נָסַח sich niederwerfen; ipf. יִסְבֵּר.
 נָסַח Vorsteher, bes. einer Provinz,
 Statthalter; pl. סְנִינִין; Assyr.
 šakmu.
 נָסַח verschließen.
 נְסֻפְנִיָּה ein musikalisches Instru-
 ment, Griech. σὺμφωνία. Zu
 3, 10 סִיפְנִיא, Q סוּפְנִיא, vgl.
 סִפּוֹן = σὺμφωνος im Palmy-
 renischen Zolltarif.
 נָסַח zu Ende gehn; 3. f. סָפַת
 (v. einer Weissagung: sich er-
 füllen). || Ha. ein Ende machen;
 ipf. תִּסְפֵּךְ, mit Akkus. 2, 44.
 נָסַח, d. סוּפָא Ende.
 נָסַח emporsteigen; 3. pl. סָלַקוּ
 ed. || Ha. hinaufbringen; 3. pl.
 הִסְפִּיקוּ; inf. הִנְסִיקָה d. || Ho. הִסְפִּיק
 hinaufgebracht werden d.
 נָסַח u. Qa. unterstützen; part.
 pl. מְסַעְדִין e.
 נָסַח, c. סָפַר, d. סָפְרָא Schreiber;
 Schriftgelehrter e.
 נָסַח, c. סָפַר Buch ed; pl. סָפְרִין.
 נָסַח, Mantel (babyl. Talmud).
 Andre nach dem Pers.: Hosens;
 pl. s. סָרְבְּלִיָּהוֹן (סָבַל).
 נָסַח pl., c. סָרְבִי Minister. Pers.?

- סתור verbergen; part. pass. f.,
 pl. מסתרתא.
 סתור niederreißen, zerstören, e,
 s. סתרה.
- עבד thun, machen eb; 1. sg. עבדת;
 inf. מעבד. || Hithq. gemacht
 werden eb; ipf. יתעבד.
 עבד, c. עבד Knecht eb; pl. s.
 עבדיו, Q. עבדות, עבדות.
 עבד n. pr. 2, 49 = עבד 2, 17
 (נגו nach Vielen absichtliche
 Verstümmelung von נבו).
 עבדתא f., c. עבדת, d. עבדתא
 Arbeit, Werk e; (Verwaltungs-)
 Geschäft d 2, 49; 3, 12.
 עבר jenseits e; בעבר-נהרה im
 Lande jenseits des Euphrats
 (d. h. westlich).
 עד 1. Präp.: bis (bes. räumlich
 u. zeitlich) eb. || 2. bis daß e
 4, 21; 5, 5; עד-די d 4, 30; 6, 25;
 7, 22.
 עדה weggehn, vorübergehn; 3. f.
 עדת; ipf. יעדה u. תעדה. || Ha.
 wegnehmen, entfernen; 3. pl.
 יתעדו; ipf. יעדו.
 עדו e 6, 14, עדוא e 5, 1 (Groß-)
 Vater des Propheten Sacharja.
 עדן, d. עדנא Zeit; pl. עדנין.
 עוד noch.
 עוה Verkehrtheit, Sünde (bh
 עון); pl. עוונ; s. עוונת.
 עור = bh Vögel.
 עור Spreu.
 עז Ziege; pl. עזין e.
 עזקה Siegelring; s. עזקתה; pl.
 עזקות, c. עזקות.
- עזרא n. pr. e 7, 12.
 עזרה n. pr. 2, 17 = נגו.
 עמא f. Rat (יעמ).
 עין f., c. עין Auge, eb; pl. עינין,
 c. עיני.
 עיר wachend; d 4 zur Bezeich-
 nung von Engeln; pl. עירין.
 על Präp. = bh על, eb. Oft zum
 Ausdruck der Richtung auf
 ein Ziel hin (bh אל-) zB
 שלח על-רחום er schickte zu
 R. — s. עלי etc. § 11.
 עלא; nur ע' מן höher als, oberhalb.
 עלה f. Ursache, Vorwand.
 עלת : עלון.
 עלי, d. עלאה, Q. עלאה der obere,
 höchste (von Gott).
 עליון, plur. excell. עליונין der
 Höchste.
 עלי f. Obergemach; s. עלייתה.
 עלל perf. על hineingehn; 3. f.
 עללת, Q. עלת; part. עללון, Q.
 עלון. || Ha. הנעל hineingehn
 lassen; inf. להנעלה u. להעלה,
 iptv. s. העלני. || Ho. העל, hinein-
 geführt werden, pl. העלו.
 עלם (= bh עולם), c. עלם, d.
 עלמא Ewigkeit eb; pl. עלמין.
 עלמי, pl. d. עלמיא Elamiter e 4, 9.
 עלע f. Rippe; pl. עלעין.
 עלת (עלתא Syr.) f. Brandopfer
 e; pl. עלון.
 עם, d. עמא u. עמה Volk eb; pl.
 d. עממא.
 עם Präp. (im Zusammenhang)
 mit = bh, eb.
 עמיק tief; pl. f. d. עמיקתא 2, 22
 (עמ?).

- עמר Wolle.
 ענה antworten; anheben zu reden; 3. f. ענת; part. ענה, pl. ענו.
 עני, pl. ענין arm, elend 4, 24. (Andre ענין = ענין, pl. v. ענא part. pass.)
 ענן Wolke; pl. c. ענני.
 ענף Zweig; pl. s. ענפיהי.
 ענש, c. ענש Geldstrafe e.
 עפי Laub; s. עפיה.
 עציב betrübt, traurig.
 עקר, c. עקר (?) d 4, 12. 20. 23 (Pfahl-)Wurzel.
 עקר Ithq. entwurzelt, ausgerissen werden.
 ער Feind; pl. s. עריך, Q. ערה.
 ערב Qa. mischen; part. pass. מערב. || Hithqa. sich vermischen; part. מתערב.
 ערד Wildesel; pl. d. ערדיא.
 ערוה, f., c. ערות Blöße e.
 עשב, d. עשבא = bh עשב.
 עשר m., עשרה f. zehn eb; pl. עשרין zwanzig.
 עשית sinnend auf etwas, bedacht, ל.
 עתיד bereit; pl. עתידין.
 עתיק alt.
 פחה, c. פחה Statthalter, Gouverneur eb; pl. d. פחותא. Assy. pahātu (Verwaltungsbezirk).
 פחר Töpfer. Vgl. Assy. paharu.
 פמיש, פמיש, פמיש (פמיש?) ein Kleidungsstück (Rock?); pl. s. פמישהון, Q. פמישהון.
 פליג, f. פליגה geteilt.
 פלג Teil, Hälfte.
 פלגה f. Abteilung e; pl. s. פלגתהון.
 פלה, dienen, verehren (colere), eb; part. פלח, pl. c. פלחי.
 פלהון, c. פלהון Gottesdienst, Kultus e.
 פם Mund, Mündung; s. פמה.
 פם, d. פסא. — פס ידא Handfläche(?) 5, 5. 24.
 פסנתרין, פסנתרין ψαλτήριον, e. Saiteninstrument.
 פרזל, d. פרזלא Eisen.
 פרס spalten, zerstückeln; Q. til 3. f. פריסת.
 פרס Halbbmine, pl. פרסין 5, 25. 28 (פרס Panammu-Inscription Z. 6; פרוש Corpus inser. Semit. II, 10).
 פרס Persien e 4, 24.
 פרסי, d. פרסיא (Q Gameq?) Q פרסיה persisch.
 פרק lösen, trennen; iptv. פרק.
 פרש trennen, sondern; Qa. part. pass. מפרש deutlich e.
 פרשגן Abschrift, Exemplar (einer Urkunde) e. [Esth. פתשגן; CFSeybold zieht mit Gilde-meister, Haug, Lagarde avestisches paiti + cenghana (Lehre, Wort) der neuen Deutung von Andreas vor.]
 פשר (auflösen) deuten, erklären; inf. מפשר. || Qa. פשר deuten; part. מפשר(?) 5, 12.
 פשר, c. פשר, d. פשרא u. פשרה פשרין, c. פשר, d. פשרא Deutung; pl. פשרין.
 פתגם, d. פתגמא (eigtl. Zugegan-

- genes) Nachricht, Bescheid.
Pers.
- פָּתַח öffnen; part. pass. f. pl. פְּתוּחוֹ; Q. תִּל pl. פְּתוּחוֹ.
פְּתוּחַ Breite, Weite ed; s. פְּתוּחָה.
- נָּכַח geneigt sein, wollen; 1. sg. נָּכַחְתִּי; part. נָּכַחַת; ipf. נִכְחֵם; inf. s. נִכְחֵם.
נָּכַח f. Wollen, Vorhaben; An-
gelegenheit 6, 18.
- נָּבַע u. Qa. benetzen; part. pl. נִבְעוּ. || Hithqa. benetzt werden; ipf. נִבְעֵם.
- נָּבַע, Seite; nur לְנָבַע.
נָּבַע Vorsatz, Absicht 3, 14(?).
- נָּדָה f. Gerechtigkeit.
נָּוָה Hals; s. נָּוָה.
- נָּלָה Qa. (sich neigen) beten ed; part. מְנַלֵּל, pl. מְנַלְלִים.
- נָּלַח gedeihen; Ha. הִנְלִיחַ Ge-
deihen bereiten, Glück haben
ed; e 5, 8 gedeihen, part. מְנַלְּחִים.
נָּלַם, c. נָּלַם u. נָּלַם (§ 8c), d.
נָּלַם Bild; נָּלַם אֲנָפוּהוּ Ge-
sichtsausdruck.
- נָּפִיר Bock e; pl. c. נָּפִירִים.
נָּפִיר f. Vogel; pl. נָּפִירִים.
- קָבַל Qa. קָבַל empfangen.
קָבַל 1. קָבַל לְקָבַל ed gegenüber, an-
gesichts, wegen; s. לְקָבַל; קָבַל
דָּבָר deshalb; s. לֵקֵךְ דָּבָר weil. ||
2. קָבַל [so, קָבַל vor לֵקֵךְ, ist mit
IIKahan u. MLambert, Revue
des études juives XXXI, 47,
statt des überlieferten קָבַל-
zu lesen]. קָבַל דָּבָר eben des-
- halb; די קָבַל dieweil; קָבַל
derohalben weil 3, 22.
- קָדִישׁ heilig.
- קָדַם vor (gew. vom Raum) ed;
s. קָדַם § 11. || קָדַם = bh
מְלִפְנֵי.
- קָדְמָה f. frühere Zeit; מְקָדְמָה
דָּבָר (מִן) vor diesem, vorher de.
קָדְמִי vorhergehend, erster; f. d.
קָדְמִיתָא; pl. m. d. קָדְמֵי, f.
d. קָדְמֵי.
- קָמוּ sich erheben, aufstehn ed; 2, 44
bestehn; part. קָמוּם; ipf. יִקְוּם.
Qa. feststellen ed; inf. קָמוּם. ||
Ha. הִקְמוּם u. הִקְמוּם aufstellen,
aufrichten ed; s. הִקְמוּם u. הִקְמוּם,
1. sg. הִקְמוּם; ipf. יִקְוּם u. יִקְוּם;
part. מְהִקְמוּם; inf. s. הִקְמוּם. ||
Ho. aufgestellt werden ed; 3.
f. sg. הִקְמוּם.
- קָטַל töten; Q. תִּיל קָטַל, f. קָטַל. ||
Qa. קָטַל töten (mehrere). ||
Hithq. getötet werden; inf.
תִּתְקַטַּל. || Hithqa., Passiv zu
Qa.; part. מְתִקְטָלִים 2, 13 (ט?).
- קָטַר Knoten; pl. קָטָרִים, c. קָטָרִים
תְּרִצָה Gelenke.
- קָיַם Sommer.
- קָיַם, c. קָיַם Satzung.
קָיַם, f. קָיַם beständig, dauernd.
- קָיַם, Q קָיַם זִיתִּים, Zither.
קָל Stimme.
- קָנָה kaufen e; ipf. נִקְנֵם.
קָנָה in Zorn geraten.
- קָנָה Zorn e.
- קָנַץ Qa. abhauen; iptv. קָנַץ.
קָנַץ, 1. Ende; קָנַץ יוֹמֵיָא nach
(einer gewissen Zahl von)

- Tagen; 2. Teil (abgebrochenes Stück) מִן־קֶצֶת ein Teil von 2, 42 (vgl. neuhebr. מִקְצֵת).
- קָרָא rufen; lesen ed; ipf. יִקְרָא, אָקְרָא, pl. יִקְרֹון; inf. מִקְרָא; Q: tîl קָרִי. || Hithq. gerufen werden b; ipf. יִתְקַרֵי.
- קָרַב sich nähern b; pl. קָרְבוּ. || Qa. darbringen (e. Opfer) e 7, 17 (gut aramäisch). || Ha. heranzubringen, darbringen ed; pl. יִקְרְבוּ, s. יִתְקַרְבוּ; part. מִתְקַרְבִּין.
- קָרַב Krieg.
- קָרְיָא f., d. קָרְיָתָא Stadt e.
- קָרְוָא f., d. קָרְנָא Horn; du. קָרְוִין, d. קָרְוִיָא.
- קָרַץ Nur קָרְצוּהִי אֲנִי u. אֲכַלּוּ קָרְצוּהִי אֲנִי sie haben ihn (sie) verleumdet (wörtl.: seine [ihre] Stücke gefressen?).
- קָשַׁט Wahrheit, מִן־ק' wahrheitsgemäß.
- רֵאשׁ § 3 c, d. רֵאשָׁה Kopf, Hauptsache ed; pl. רֵאשִׁין; s. רֵאשִׁיהֶם e 5, 10!
- רַב, d. רַבָּא groß; subst. Oberster ed; f. d. רַבָּתָא; pl. רַבְרַבִּין, f. רַבְרַבְתָּא, d. רַבְרַבִּין.
- רַבָּה groß werden; 3. f. רַבַּת, 2. sg. רַבִּית 4, 19 K. || Qa. רַבִּי groß machen.
- רַבּוּ f., d. רַבּוּתָא Größe.
- רַבּוּ f. Myriade; pl. רַבּוּן, Q. רַבְבִּין, רַבִּיעָא, Q. רַבִּיעָא f. vierte; f. רַבִּיעָא, Q. רַבִּיעָא, d. רַבִּיעִיתָא.
- רַבְרַבִּין Magnat, Mächtiger; pl. s. רַבְרַבִּין, Q. רַבְרַבְתָּא, רַבְרַבְתָּי, R. רַבְרַבְתָּי unruhig sein, zürnen: Ha. in Zorn versetzen e; 3. pl. תִּרְבְּזוּ.
- רַבִּי Zorn.
- רַגְלִי f. Fuß; du. רַגְלִין, d. רַגְלִיָא. רַגְלִי in Unruhe sein; Ha. in Unruhe oder Lärm herbeieilen; 3. pl. תִּרְגְּזוּ.
- רָו Aussehn, Anblick; s. רָוָה (vgl. Ez 28, 17 רָוָה).
- רוּחַ f., d. רוּחָא Geist; Wind; s. רוּחָה; pl. c. רוּחֵי.
- רוּם = bh; Prf. intr. רוּם. || Qôlêl erheben, preisen; part. מְרוּמֵם. || Hithqôl. sich erheben; 2. sg. הִתְרוּמַמְתָּ. || Ha. erheben; part. מְרוּם.
- רוּם Höhe; s. רוּמָה ed.
- רָו, d. רָוָא Geheimnis; pl. רָוִין, d. רָוִיָא. Pers.
- רוּחַ persischer Unterstatthalter in Samarien e 4.
- רוּחִי fern; pl. רִחִיקִין e 6, 6.
- רוּחִין pl. Barmherzigkeit.
- רוּחִין u. Hithq. vertrauen, על auf; 3. pl. תִּתְרוּחִין.
- רוּחַ f., Geruch.
- רוּחַ werfen b; e 7, 24 על jmdm e. Abgabe auflegen; 3. pl. רָמוּ, 1. pl. רָמִינוּ; Q: tîl pl. רָמוּ. || Hithq. geworfen werden b; ipf. pl. יִתְרָמוּן.
- רוּעִי f., c. רוּעִיתָא Wille e.
- רוּעִיָּין Gedanken; pl. c. רוּעִיָּין; s. רוּעִיָּין, Q. רוּעִיָּין, רוּעִיָּין grünend.

- רָעַע zerschmettern; ipf. תָּרַע. ||
 Qa. zerschmettern; part. מְרַעַע.
 רָפַס mit Füßen treten, zertreten;
 part. f. רָפְסָה.
 רָשַׁם verzeichnen, aufschreiben;
 ipf. תָּרַשַׁם; Q. תִּיל רָשִׁים.
- נָשָׂא : שָׂא.
 שָׂב Greis e; pl. d. שְׂבִיָּא.
 שְׂבָא f. σαμβύκη, e. harfenähnliches Instrument mit vier Saiten (nach Athenäos eine Erfindung der Syrer).
 שְׂגָא groß sein eð; ipf. יִשְׂגֵּא.
 שְׂגִיא groß, viel; adv. sehr.
 שְׂהָדוּ f., d. שְׂהָדוּתָא Zeugnis. Gen.
 שְׂטַר Seite.
 שָׂם setzen, legen (= bh) eð; perf. s. שָׂמָה, 2. sg. שָׂמַת. 1. sg. שָׂמַת; part. pass. שָׂיִם; שָׂמַת sie wurde gelegt 6, 18 (Schreibfehler für Q. תִּיל שָׂמַת?). || Hithq. gesetzt, gelegt werden eð; ipf. מִתְשָׂם; part. מִתְשָׂם.
 שָׂבַל Hithqa. betrachten, acht haben auf בָּ; part. מִשְׂבַּל.
 שְׂבַלְתָּנוּ f. Einsicht.
 שְׂנָא hassen; part. pl. s. שְׂנֹאִיךְ, שְׂנֹאִיךְ Q.
 שְׂעָר שְׂעָר, c. שְׂעָרָה Haar, s. שְׂעָרָה.
- שָׂאֵל ersuchen, fordern; fragen eð; 1. pl. שְׂאֵלְנָא; ipf. s. יִשְׂאֵלְכֹנּוּ.
 שְׂאֵלָה f., d. שְׂאֵלָתָא Frage; ð 4, 14 (fragliche) Angelegenheit, Sache.
 שְׂאֵלְתִּיאֵל Vater des Serubbabel.
 שְׂאָר שְׂאָר, c. שְׂאָרָא, d. שְׂאָרָא Rest eð.
- שָׂבַח, Qa. loben, preisen, 3. pl. מִשְׂבַּח, part. שְׂבַּח.
 שְׂבַט Stamm; pl. שְׂבָטִין, c. שְׂבָטִי e.
 שְׂבִיב, d. שְׂבִיבָא (Zunge, Streifen? vgl. bh. שָׂשׁוֹן אֵשׁ; arab. *sabib* Haarlocke), mit רִיגוֹר Flamme; pl. שְׂבִיבִין.
 שְׂבַע, f. שְׂבַעָה, c. שְׂבַעַת sieben eð.
 שְׂבַק lassen (zurücklassen, gewähren lassen) eð; iptv. שְׂבִקוּ. || Hithq. gelassen werden ð, תִּשְׂבַּק.
 שְׂבַשׁ (Qa. umranken, verwirren); Hithqa. in Verwirrung geraten; part. מִשְׂבַּשִׁין.
 שְׂגִילָה Gemahlin; pl. s. שְׂגִילָתָה.
 שְׂדַר Hithqa. sich anstrengen; part. מִשְׂדַּרְדַּר.
 שְׂדַרְדַּךְ n. pr. 2, 49 = חֲנַנְיָה 2, 17.
 שְׂוִיָּה gleich werden; Q. תִּיל שְׂוִיָּה, Q 5, 21 Qa. שְׂוִיָּין (3. pl.) gleich machen. || Hithqa. gleich gemacht werden; ipf. יִשְׂוִיָּה 3, 29 (Andre: zu etwas gemacht werden).
 שְׂוִירָה Mauer e; pl. d. שְׂוִירָיָא u. שְׂוִירָיָה.
 שְׂוִישְׂנָיָא pl. d., Einwohner von Susa e 4, 9 (שְׂוִישִׁין mit Bildungsilbe *ak*).
 שְׂחִיתָה, f. שְׂחִיתָה verderbt, schlecht.
 שְׂוִיבֵי befreien, inf. s. שְׂוִיבֵי, Assy. § 12f. Vgl. n. pr. מִשְׂוִיבָאֵל Neh. u. נְבוּשֶׁבַד Jer 39, 13.
 שְׂוִיבֵי, Q. שְׂוִיבֵי e 6, 15 vollenden. Assy. § 12f.
 שְׂבַחֵי Ha. finden eð; 1. sg. הִשְׂבַּחְתָּ; 3. pl. הִשְׂבַּחוּ; ipf. תִּשְׂבַּח. ||

- Hithq. הַשְׁתַּכַּח gefunden werden ed; 3. f. הַשְׁתַּכַּחַת.
- בלל : שְׂכַלל.
- יִשְׁכְּנוּ wohnen; ipf. 3. f. pl. יִשְׁכְּנוּ.
- ד. || Qa. שָׁכַן wohnen machen e.
- שלח 3, 29 K, lies שָׁלַח = bh דָּרַךְ. Q. שָׁלוּ.
- שָׁלוּ f. Irrtum, Vergehen ed.
- שָׁלַח ruhig.
- שָׁלוּהָ f. Ruhe; s. שָׁלוּתָהּ.
- שָׁלַח schicken (= bh שָׁלַח) ed; ipf. יִשְׁלַח; Q. תִּל שָׁלִיחַ.
- שָׁלַח herrschen, Macht haben; 3. pl. שָׁלַחוּ; Ha. zum Herrn machen.
- שָׁלַחַן Befehlshaber; pl. c. שָׁלַחִים.
- שָׁלַחַן, c. שָׁלַחַן, d. שָׁלַחַת Herrschaft; s. שָׁלַחַתָּהּ; pl. d. שָׁלַחַתִּים.
- שָׁלִיחַ, d. שָׁלִיחַת mächtig; subst. Machthaber ed.
- שָׁלַם vollständig sein; part. pass. שָׁלַם vollendet e. || Ha. überliefern, e 7, 19 = zurückliefern, d 5, 26 = preisgeben, s. הַשְׁלַמָּה.
- שָׁלַם = bh שָׁלוּם ed, d. שָׁלַמָּה, s. שָׁלַמְכוּן.
- שָׁם, Name ed; s. שָׁמָּה; pl. שָׁמָּהּ; c. שָׁמָּהּ.
- שָׁמַד Ha. vertilgen; inf. הַשְׁמַדָּה.
- שָׁמַיִם pl., d. שָׁמַיִם Himmel ed; d 4, 23 = Gott.
- שָׁמַם, Ethqô. אֶשְׁתַּמַּם starr, betäubt sein.
- שָׁמַע hören. || Hithq. sich gehorsam zeigen; ipf. יִשְׁמָעוּן.
- שָׁמַרִים Samaria e.
- שָׁמַשׁ Qa. dienen; ipf. s. יִשְׁמָשׁוּ.
- שָׁמַשׁ, d. שָׁמַשׁ Sonne.
- שָׁמַשׁ e. Beamter des Rechum e.
- שָׁן Zahn; du. שָׁנִין; s. שָׁנִיהָ, Q. שָׁנָה.
- שָׁנָה anders sein, sich verändern; pl. שָׁנִים, s. שָׁנִיָּה 5, 6 (§ 6 p); part. pl. שָׁנִין, f. שָׁנִיָּה; part. pass. שָׁנָה, f. שָׁנִיָּה. || Qa. verändern; pl. שָׁנִים; part. f. שָׁנִיָּה. || Hithq. sich (ver-)ändern; pl. אֶשְׁתַּנֵּן, Q. אֶשְׁתַּנֵּן, ipf. apocop. יִשְׁתַּנּוּ § 13 c. || Ha. abändern, verändern e; ipf. הִשְׁתַּנֵּן; inf. הִשְׁתַּנֵּן.
- שָׁנָה f., c. שָׁנַת Jahr ed; pl. שָׁנִים.
- שָׁנָה f. Schlaf; s. שָׁנַתָּהּ 6, 19, 2?
- שָׁעָה f., d. שְׁעָתָה u. שְׁעָתָהּ Augenblick, kleine Zeit. (Andre שְׁעָה bzw. שְׁעָה).
- שָׁפַט Richter e; pl. שָׁפָטִים.
- שָׁפִיר schön.
- שָׁפַל Ha. erniedrigen, demütigen; 2. sg. הִשְׁפַּלְתָּ; ipf. יִשְׁפַּל.
- שָׁפַל niedrig.
- שָׁפַר schön sein, gefallen, ipf. יִשְׁפַר.
- שָׁפָרִים, d. שָׁפָרִים Morgenhelle.
- שָׁקֶל f. Unterschenkel; pl. s. שָׁקִים.
- שָׁרָא losmachen 5, 16, part. pass. pl. שָׁרוּן; sich niederlassen, wohnen, part. pass. שָׁרָא 2, 22. || Qa. שָׁרִי 1. lösen; part. מְשָׁרָא 5, 12?; 2. anfangen e 5, 2; 3. pl. שָׁרוּן. || Hithq. sich lösen; part. pl. מְשָׁרוּן.
- שָׁרַשׁ Wurzel; pl. s. שָׁרְשֵׁי.
- שָׁרַשׁ, Q. שָׁרְשֵׁי f. Entwurzelung, Verbannung e.
- שָׁשַׁבְּצָר e 5, 14, 16, wohl identisch

- mit שְׁנֵאָצַר 1 Chr. 3, 18 und Vorgänger Serubbabels. Babylonisch *Šin-(Sin-) abal-uṣur* „Mondgott behüte den Sohn“. Andre lassen den Sonnengott Šamaš angeredet sein.
- שֵׁשׁ, שֵׁשׁ, שֵׁשׁ sechs ed || pl. שֵׁשִׁים sechzig ed.
- שָׁתוּ, שָׁתוּ, שָׁתוּ trinken; pl. שָׁתוּ; part. שָׁתוּ, pl. שָׁתוּ; ipf. שָׁתוּ.
- שָׁתַר בּוֹנֵי n. pr. e. Pers.; Ed. Meyer 32 liest ב מִתַּר מִתַּר *Mitpa-βουζάτης*. Vgl. aber *Šatabar-zana* in den Business documents of Murashû sons of Nippur Art. 83, 19 (aus der Zeit des Artaxerxes I.), ed. H.V. Hilprecht, Philadelphia 1898.
- שָׁבַר zerbrechen; part. pass. f. שָׁבְרָה zerbrochen, zerbrechlich.
- שָׁבַר f. Umkreisung, Fortdauer; nur בָּתָּב beständig.
- שָׁבַר zurückkehren e; ipf. יָשׁוּב || Ha. שָׁבַר zurückbringen, antworten ed; pl. s. שָׁבַר; ipf. שָׁבַר u. שָׁבַר; inf. s. שָׁבַר. שָׁבַר sich entsetzen, bestürzt werden.
- שָׁבַר Rind; ed pl. שָׁבַר.
- שָׁבַר unter; s. שָׁבַר (pl.); 4, 11 שָׁבַר (Hebraismus).
- שָׁבַר Schnee.
- שָׁבַר, f. שָׁבַר, Q שָׁבַר, (der) dritte.
- שָׁבַר, f. שָׁבַר u. שָׁבַר drei ed; s. שָׁבַר || pl. שָׁבַר dreißig.
- שָׁבַר? 5, 7 (שָׁבַר?) dritter an Rang (vgl. Assy. *šalsai*). In demselben Zusammenhang 5, 16. 29 שָׁבַר?
- שָׁבַר Wunder; pl. שָׁבַר.
- שָׁבַר daselbst, dort e.
- שָׁבַר, f. שָׁבַר, zweiter.
- שָׁבַר zum zweiten Male.
- שָׁבַר, Q שָׁבַר pl. d., Bezeichnung babylonischer Würdenträger.
- שָׁבַר, f. שָׁבַר u. שָׁבַר stark, mächtig ed.
- שָׁבַר wägen; Q שָׁבַר 2. sg. שָׁבַר.
- שָׁבַר Sekel 5, 25. 27 (Andre: part. pass. nach שָׁבַר vokalisiert).
- שָׁבַר. Ho. festgestellt, eingesetzt (in e. Würde) werden; 1. sg. שָׁבַר 4, 33.
- שָׁבַר stark sein (werden); f. שָׁבַר; 2. s. שָׁבַר. || Qa. befestigen.
- שָׁבַר, c. שָׁבַר Stärke.
- שָׁבַר, d. שָׁבַר Stärke.
- שָׁבַר, c. שָׁבַר, f. שָׁבַר zwei ed.
- שָׁבַר, c. שָׁבַר Thor; Hof des Königs (*ai θύραι*).
- שָׁבַר Thorhüter e; pl. d. שָׁבַר.
- שָׁבַר n. pr. pers. Statthalter von Syrien e 5, 3. 6; 6, 6. 13. Pers. *Uštanni* (in neubabylonischen Kontrakten als Statthalter von Syrien in der Zeit des Darius Hyst. erwähnt, s. BMeißner, *ZatW* 1897, 191f).

ULB Halle

3/1

000 786 411

D: Dc 585/10

